

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI

1 OCAK 2009

Bütün Dünya

ISSN 1301-7608

192297 SAYI: 2009/01

FİYATI: 3 TL

**Prof. Dr. Haberal'a
İran'ın En Yüksek
Bilim Ödülü Verildi**

**Başkentli Arkeologlar
2300 Yıllık Tarihe
Pencere Açtı:**

Kaunos

**Bir Boşluk Var
"Avrupa
Kafası"nda**

**"Düşmanı" Venizelos'un
Nobel Barış Ödülü Adayı:
Mustafa Kemal**

**"Türkler ve Kürtler
Cephesi"nden Batı'ya:
"Karışmanın
İşimize"**

**Laikliğin 75'inci Yılı:
"Türkiye O Günden
Buyana Düşünüyor"**

*Halûk Cansın yazdı:
Demokrasiye "Made in Turkey" katkısı*

Kütükler

Sağlıkta öncelikli kalite.

Türkiye'nin en önemli sağlık kuruluşlarınca güvenilir hizmet ve kalitenin simgesi olarak kabul edilen PAG Ltd., hastane, klinik ve laboratuvarlarımızın gereksinimlerini karşılamaya devam ediyor.

PAG Ltd.; geniş bir ürün yelpazesi, güvenilir servis anlayışı, dünyanın en büyük kuruluş ve markalarıyla her an sağlık sektörümüzün yanında.

JMS (Şırınga ve İnfüzyon Pompaları)
Burnshield (Yanık İlk Yardım Ürünleri)
Cobe (Oksijenatör ve Tubing Setleri)
Custidol (Organ Muhafaza Solüsyonu)

PAG Sağlık ve Tedavi Tesisleri Ltd. Şti

11. Sokak No: 40 / 4 06490 Bahçelievler ANKARA

Tel: (0312) 221 01 72 - 223 51 43 Faks: (0312) 212 05 23

www.baskentholding.com.tr

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI

Bütün Dünya

YEREL SÜRELİ YAYIN 2000

Başkent Üniversitesi

Adına Sahibi:

Prof. Dr. Mehmet Haberal

Yayın Genel Yönetmeni:

Mete Akyol

Yayın Genel Yönetmeni

Yardımcısı:

Mehmet Muhsinoğlu

Genel Koordinatör:

Gülçin Orkut

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:

Çiğdem Ayhan

İşletme Genel Yönetmeni:

Sina Şen

Yayın Danışmanı:

Yaşar Öztürk

Türk Dili Danışmanı:

Haydar Göfer

Sanat Danışmanı:

Süheyla Dinç

Redaksiyon:

Fatma Ataman

Düzeltilme Sorumluları:

Nükhet Alicikoğlu

Seçiciler Kurulu:

Prof. Dr. Nevzat Bilgin (Anısal Başkan),
Prof. Dr. Ahmet Mumcu,
Prof. Dr. Solmaz Doğanca,
Prof. Dr. Sevil Öksüz, Prof. Dr. Ender Varinlioğlu,
Prof. Dr. Okay Eroskay, Prof. Dr. Fuat Çelebioğlu,
Prof. Dr. Sedefhan Oğuz,
Prof. Dr. Levent Peşkirioğlu, Necmi Tanyolaç,
Haluk Cansın, İzmir Tolga, Alaettin Giray,
Ayhan Erten, Nuri Özakyol, İlhan Banguoğlu,
Ahmet Aydede, Manuel Bilos, Cengiz Dolunay

Sürekli Yazarlar:

Yücel Aksoy, Metin Atamer, Nuray Bartoschek,
Cahit Batum, Prof. Dr. Yüksel Bozer, Sadi Bülbül,
Ali Murat Erkorkmaz, Konur Ertop, Gürbüz Evren,
Metin Gören, İlyas Halil, Pelin Hazar, İlker İnal,
Muzaffer İzgü, Serdar Kalkan, Özüm Larçın,
Mehmet Muhsinoğlu, Filiz Leloğlu Oskay,
Saniye Özden, Yaşar Öztürk, Erdoğan Sakman,
Songül Saydam, İzlen Şen, Cheryl Tanrıverdi,
İzmir Tolga, Engin Ünsal, Mehmet Ünver,
Dr. Mehmet Uhri, Orhan Velidedeoğlu,
Mustafa Yıldız

Yönetim Merkezi:

10. Sok., No: 45, Bahçelievler, Ankara
Tel: (0312) 212 8016 (pbx)
Faks: (0312) 234 1216

İletişim Adresi:

Mimoza 4/9, D: 1, Ataşehir, 34750, İstanbul
Tel: (0216) 456 2727 (pbx)
Faks: (0216) 456 2729

Abone Hizmetleri:

(0212) 314 0888

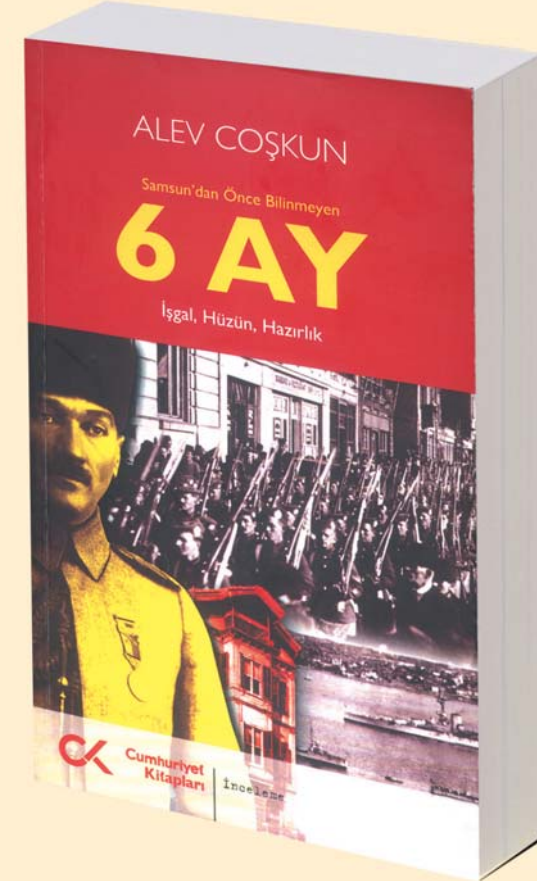
Dağıtım: Yaysat

Renk Ayrımı: Mat Yapım

Basım Tarihi: 29. 12. 2008

Başkent Üniversitesi'nin bir kültür hizmeti olan Bütün Dünya 2000, Başkent Üniversitesi kuruluşlarından
1. Cadde, No: 77, Bahçelievler, Ankara adresindeki Aküm Reklamcılık, Danışmanlık ve Yayıncılık Ajansı Sanayi
ve Ticaret A.Ş.'nin 3. Cadde, No: 2, Yenimahalle, Ankara adresindeki tesislerinde basılmıştır.

www.butundunya.com.tr
butundunya@butundunya.com.tr

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

İ Ç İ N D E K İ L E R

- 7** Yeni Yılda Mutluluk ve Sabırlar Dileğimizle...
METE AKYOL
- 10** Geçen Yıllar...
ORHAN VELİDEDEOĞLU
- 15** İran'ın En Yüksek Bilim Ödülü Prof. Dr. Mehmet Haberal'a
ECZ. FEYYAZ ARTUKOĞLU
- 19** 75'inci Yılında "Düşünen" Türkiye
İZMİR TOLGA
- 23** Eski Düşman Venizelos'un Nobel Barış Ödülü Adayı: Mustafa Kemal Paşa
YAŞAR ÖZTÜRK

- 29** Mustafa Kemal Atatürk'e Nankörlük Etmek...
GÜRBÜZ EVREN
- 35** Yeni Bir Yıla Girerken...
ALİ NAILİ ERDEM
- 38** Kaunos Tiyatrosu Çeşmesi
PROF. DR. CENGİZ İŞİK
- 45** "Türkler ve Kürtler Cephesi"nden Tüm Batı Cephesine: Karışmayın İşimize
BÜTÜN DÜNYA
- 49** Anımsamak İstemediğimiz Dersim Olayları
BÜTÜN DÜNYA
- 53** Büyükler Masada Buluştu Küçükler Hesabı Ödedi
MEHMET MUHSİNOĞLU
- 58** "Otuz Beş Yaş" Şiirinde Yankılanan İnsan Sesi
KONUR ERTOP
- 63** Demokrasiye Ulusça Katkımız...
HALÜK CANSIN
- 66** Obama'nın Zaferi
ALAETTİN GİRAY
- 69** Tek Fotoğrafta İki Cumhurbaşkanı İki Başbakan
ŞEBNEM ŞEN
- 70** Bir Boşluk Var Orada "Avrupa Kafası"nda
BURCU GÖKER

- 75** Spor Yazarlığı
METİN GÖREN
- 80** Sakin Ol! Paniğe Kapılma!
CHERYL TANRIVERDİ
- 86** Noel Baba
MUZAFFER İZGÜ
- 91** Profesyonel Ağlayıcılar
ERDOĞAN TOKMAKÇIOĞLU
- 95** Atom Bombası Bile Öldüremez Akrepleri...
ERDOĞAN SAKMAN
- 97** Andres Segovia
YÜCEL AKSOY
- 101** Bugün Hanginizin, Kaçınıcı Doğum Gününü Kutlayacağız?
NURAY BARTOSCHEK
- 104** Uzay Turizmi ve Yeni Dünyalar
SEMRA ATAY
- 108** Onlarsız Olmuyor
MEHMET ÜNVER
- 116** Binaların Yalnızlığı
DR. MEHMET UHRİ
- 121** Rüzgar'a Binebilmek
ALİ MURAT ERKORKMAZ
- 127** Absinthium Yokluk Çiçeği
İLYAS HALİL
- 138** Duvardaki Resimler
ENGİN ÜNSAL
- 146** Heykeli Eritilmeyen Roma İmparatoru
OĞUZ ATABEK

- Sizden Bize* **8**
- İlk Dersimiz Türkçe* **13**
- Ocak SuDokuları* **79**
- Bilginizi Denetleyin* **93**
- Mankafa Poldi* **143**
- Anne ve Babalardan* **144**

Sayfa: 121

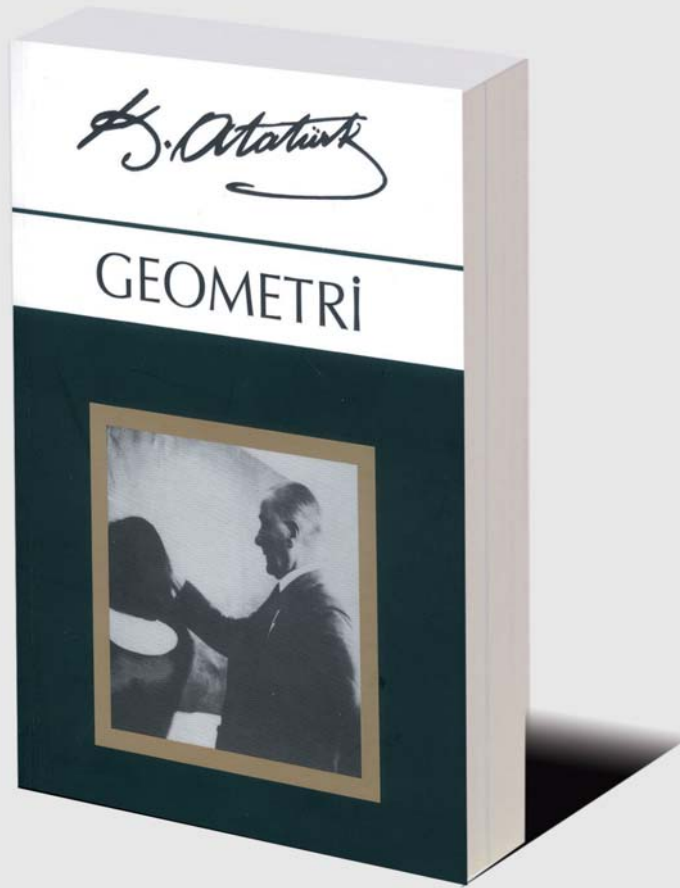
RÜZGAR'A BİNEBİLMEK

- 1001 Güzel Söz* **150**
- Kareler ve Rakamlar* **152**
- Mantık Bilmecesi* **153**
- Satranç* **154**
- Bulmaca* **156**
- Ayın Kitapları* **158**
- Bir Fotoğraf Bin Sözcük* **160**

Sayfa: 29

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK'E NANKÖRLÜK ETMEK...

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Bütün Dünya ²⁰⁰⁰ **DAN SİZE**
 Mete Akyol

YENİ YILDA MUTLULUK VE SABIRLAR DİLEĞİMİZLE...

Yeni yılınızı kutlar, bu yılda yaşayacağınız tüm günlerinizi, beklenen tüm olumsuzluklara karşı sabır ve sağlık, mutluluk, iyilikler, güzellikler içinde geçirmenizi dileriz.

Biz bu konuda size, elimizden geldiğince, gücümüzün yettiğince yardımcı olmayı sürdüreceğiz.

Bizim yardımımız, bildiklerimizi sizle paylaşabilmemizdir. Önce, sizi de en az bizi mutlandırdığı denli mutlandıracağına inandığımız, kapağımızın ilk sırasındaki haberimizi paylaşıyoruz:

Başkent Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mehmet Haberal'a geçen ay İran'da görkemli bir törenle, bu ülkenin en yüksek düzeydeki bilim ödülü olan "İran Tıp Akademisi Bilim Ödülü" verildi. Törenden sonra Prof. Haberal'ın da dediği gibi, bu ödülün gerçek sahibi Türkiye'dir.

Bu haberimizden sonra sizle, birlikte mutluluk duyumsayarak paylaşacağımız bir başka önemli haberimiz ise, "Türkler ve Kürtler Cephesinden Batıya: Karışmayın İşimize" başlıklı haberimizdir. Üstün değerini özellikle bugün de koruyan bu belgeyi okurken, sizin gözlerinizde de yaş taneleri oluşabilir.

Kendisine arkadaşlarımız arasında "Çok boyutlu yazarımız"

dediğimiz ve onun bu özelliğini sizle de paylaşmak istediğimiz İzmir Tolga'nın, laikliğin 75'inci yıldönümü nedeniyle kaleme aldığı yazısına, hercai menekşenin "Düşünen adam" görünümü ile mor ve sarı renklerinin anlamıyla kattığı boyutu okuduğunuzda, bu isteğimizde ne denli haklı olduğumuza hak vereceğinizi biliyoruz.

Başkent Üniversitesi arkeologlarının, yıllardır sürdürdükleri çalışmalarında ulaştıkları tarihin 2300 yıl önceki derinliğinden gönderdikleri ilk müjdeyi, 2007 yılının Ocak sayımızın kapağında, ikinci müjdelerini 2008 yılının Ocak sayımızın kapağında duyurmuştuk. Şimdi 2009 yılının Ocak sayımızın kapağında, onların 2300 yıl derinliklerdeki bir başarısını daha müjdeliyoruz size... İlerideki sayfalarımızda, genç arkeologlarımızın tarihin bu derinliklerindeki başarısını da övünçle izleyeceksiniz.

Gücümüzün yettiğince de olsa sizi mutlandırabilmek için, işte ancak böyle mutlu haberler verebiliyoruz.

Bir de, sağlık, mutluluk, iyilikler ve güzellikler dileklerimiz yanısıra, unutmadan söyleyelim, yeni yılda sabırlar da diliyoruz size de, kendimize de...•

SİZDEN BİZE MEKTUPLAR BİZDEN SİZE YANITLAR

*Bütün Dünya, Mimoza 4/9, D: 1, Ataşebir, 34750, İstanbul
butundunya@butundunya.com.tr Faks: 0216-456 2729*

Merhaba, biz Bahçeşehir Boğazköy İlköğretim Okulu'nda okuyoruz. Derginizi Türkçe öğretmenimizin tavsiyesiyle okumaya başladık ve gerçekten çok beğendik. Özellikle de Sayın Yaşar Öztürk'ün "Mustafa Kemal Trablusta" yazısını... Bu dergiyi herkese tavsiye ediyoruz. Tüm "Bütün Dünya" yazarlarına teşekkür ediyoruz.

**Gamze İnan,
Meral Karataş,
Nergis Nevruzlu,
İstanbul.**

Sayın Gürbüz Bey, size öncelikle teşekkür etmek istiyorum yazılarınızdan dolayı... Sizi, "Avrupa Birliği Sürecinde Kürtçülük" adlı kitabınızla tanıdım, ardından "Bütün Dünya" dergisinde görünce de devamlı okurunuz oldum. Bir uluslararası ilişkiler öğrencisi olarak düşüncelerinizden azami derecede faydalandığımı söylemek isterim. Özellikle düşündüklerinizi açıkça dile getirebilmeniz be-

nim gibi geleceğe umutsuz bakan gençlerin bakış açılarında değişiklik yaratmıştır. Tekrar tekrar teşekkürler... Hayatınızda ve çalışmalarınızda başarılar.

**Mehmet Başıbüyük,
İstanbul.**

Sayın Mehmet Ünver, ben "Bütün Dünya"nın devamlı okuyucularıyım. Bu ayki yazınızı okudum ve çok hoşuma gitti. Eskileri, 1960'lı yılları merak eden bir 1986'lı kuşağım. "Daha çok yazmak istedim; ama sizleri sıkmak istemem" demişsiniz, lütfen yazın dergiyi değilse bana yazın, seve seve okurum. Teşekkürler,

Merve Çelik.

YAZARIMIZIN YANITI:

ilginize teşekkür ederim. O zaman bu ayki yazımı da seveceksiniz sanırım. "Sobayı Yaktık" başlığıyla yine nostaljik bir yazı...

Ocak ayı yazım ise Yeşil-

çam'ın unutulmaz karakter oyunları ile ilgili... Sevgiler,

Mehmet Ünver.

Öncelikle sizlere böylesine güzel bir yayını bizlerle buluşturduğunuz için teşekkür etmek istiyorum. Varlığınıza lisede hazırlık okurken bir öğretmeninimden duymuştum; ama dergiyi elime almak ekim sayınızda kısmet oldu. Herşeyin hızla tüketildiği, sadece görseleğe değer verilen, birçok şeyin anlamının gözardı edildiği çağımızda, böylesine duyarlı ve bilgiyi önemseyen bir dergi bulmak beni çok mutlu etti. Derginiz artık benim de derгим oldu, arkadaşlarıma tavsiye etmeye başladım bile... Başarınız daim olsun.

**Pınar Kutluay,
İzmir.**

Harika bir dergi hazırlıyorsunuz. İlk başta okulun zoruyla almış olsam da bu dergiyi gerçekten çok beğendim ve artık her yeni ayın gelmesini bekliyorum. Başarılarınızın devamı dilerim.

İşıl Ertekin.

Ben Batman'ın Kozluk ilçesi Yanıklı İlköğretim Okulu'nda görev yapan bir öğretmenim. Öğrencilerimiz, maddi imkanlarının yetersiz olmasından dolayı, araç gereç temininde sıkıntı yaşamaktalar. Ben ve diğer iki öğretmen arkadaşım imkanlarımız dahilinde öğrencilere mal-

zeme temininde yardımcı olmaya çalışsak da yeterince araç gereç temini yapamıyoruz. Sizlerden istediğimiz bizlere malzeme temininde yardımcı olmanız... Eğer imkanlarınız dahilinde öğrencilerimize yardımcı olabilirsiniz, bizi ve öğrencilerimizi çok mutlu etmiş olacaksınız. Şimdiden çok teşekkür ediyorum.

**Onur Es,
Yanıklı İlköğretim Okulu,
Kozluk, Batman.**

"Bütün Dünya" ile tanıştı-ğımдан beri içimde inanılmaz bir yazma duygusu gelişti. Kısa kısa gezi yazılarım, anılarım, üzüntülerim, sevinçlerim artık kaybolup gitmeyecek, bir fotoğraf gibi saklanacaklar. Duyguların resmini çekmeyi siz öğrettiniz bana, teşekkürler "Bütün Dünya".

**Aydan Rüstem,
Suriye.**

"Bütün Dünya" benim hayatımda o kadar büyük gelişmelere ve değişmelere neden oldu ki... Her bir sayfasını dikkatimin en üst seviyesinde okuyorum. Kamu yönetimi öğrencisiyim ve bu kadar kamuya yararlı bir dergiyi umarım gelecekte ben de tüm kamuya duyururum. Hepimizin sesi olduğunuz için önünüzde saygıyla eğiliyorum, başarılarınızın devamını en içten dileklerle temenni ediyorum. Emeginize ve yüreğinize sağlık...

**Şeyma Yağız,
Mersin.**

TÜRK DİLİ
Orhan Velidedeoğlu

Geçen yıllar...

Dante'nin Araf'a girdiği "35 yaş"ı, ben ikiye katlayalı çok oldu; yine de yaşıyorum. İstiyorum ki, geçmiş yılların birikimini gençlerle paylaşayım. Paylaşabildik mi? Umuyorum; her gelen ileti bu umudu canlı tutuyor.

Nesimî'nin (1340 – 1418):

*Gel, gel berû ki savm ü salâtın kazâsı var,
Sensiz geçen zaman-ı bayâtın kazâsı yok.*

"Gel, yanıma gel; tutulamayan orucun, kılınamayan namazın kazâsı var; eksik kalan sonradan tamamlanır. Ama sensiz geçen zamanın kazâsı yok, bir daha ele geçmez" dediği gibi, ben de son sekiz yılımı hep **Bütün Dünya** ile geçirdim; onunla dolup onunla özdeşleşerek. Onsuz geçen yılların kazâsı yoktu ki...

2001 yılı Ocak ayında **Bütün Dünya** dergisinde yayımlanan ilk yazım, yanlış kullanılan *geçtiğimiz gün* deyişle ilgiliydi.

Dil savaşımcısı ve şair Sunullah Arısoy (1925-1989)

"Moda olan *geçtiğimiz hafta, geçtiğimiz ay, geçtiğimiz yıl* demek Türkçeyi bilmemektir, Türkçeye saygısızlıktır. Biz zaman'ın üzerinden geçemeyiz, 'zaman' gelir geçer. Doğrusu *geçen hafta, geçen ay, geçen yıl*'dır" demişti.

Ali Püsküllüoğlu da (1935-2008): "Türkçede, sanırım İngilizceden çeviri olarak, son yıllarda sık kullanılan, Türkçenin mantığına aykırı bir söz var. Zaman için *geçtiğimiz* deniyor. (...) Türkçede *geçen ocak ayında* vardır, *geçtiğimiz ocak ayında* yoktur. Çünkü, Türkçenin mantığına göre, geçen biz değiliz, zamandır. Dolayısıyla Türkçede *geçen* varken *geçtiğimiz* demek bir özentidir;

başka dillerin düşünme biçimini Türkçeye aktarmaktır" diyordu.

Anayasa Mahkemesinin önceki dönem başkanlarından Sayın Yekta Güngör Özden **Kötü kullandığımız değer: zaman** başlıklı yazısında şöyle diyor:

"Geri gelmeyen değerlerden biri de zamandır. (...) Kullanma biçimimiz yönünden değişik eleştiriler yöneltebiliriz. Ama bugünü 'dün' yapamaz, dünü geri getiremeyiz. Geçen takvim yaprağını yapıştırmakla o günü bir daha yaşayamayız. (...) Geçen zaman, giden zaman bir daha geri dönmez..." (Sözcü, 20 Eylül 2008)

Evet, **Zaman** geçer; geçer ama... Bazen eser geçer, bazen ezer geçer; fırtına olur savurur, ateş olur kavurur geçer...

Zaman kavramı durumdan duruma, kişiden kişiye değişir.

Melih Cevdet Anday'ın anılarını topladığı yapıtına verdiği *Akan Zaman Duran Zaman* adı bende değişik çağrışımlar oluşturmuştu. Gözlemim o ki, yaşamın **akan zaman**'larında neşe, mutluluk vardır, nasıl geçtiği bilinmez; parmaklar açıldığında avuçtan kaçan minik bir kuş gibi uçup gider ve ardından "Ayy!.. Zaman ne kadar da çabuk uçtu gitti" diye sızlanılır.

Duran zaman'ların ise her anında acı, hüznün, mutsuzluk vardır; "Of!.. Şu zaman da bir türlü geçmek bilmiyor" diye yakınılır.

Yahya Kemal

Yahya Kemal **Gezinti** adlı şiirinde 'akan zaman'ı:

*Bizler mi vakti boşça
geçirmekteyiz bugün?
Şüphem budur: Vakit mi
geçirmektedir bizi?*

O Taraf şiirinde ise 'duran zaman'ı:

*Sessizlik ortasında
gezindim kederlice
Durmuş saat gibiydi
durup geçmeyen zaman
diye vurgular.*

Duran zaman'ı en güzel be-timleyen divan şairi Sâbit'tir (1650-1712):

*Şeb-i yeldâyı müneccimle
muvaakit ne bilir
Müptelâ-yı gama sor kim
giceler kaç saat...*

(En uzun geceyi yıldız falcısı

ya da güneşe bakarak zamanı saptayan kimse değil; sabahı gelmeyen gecelerin kaç saat olduğunu yüreği gam, keder, endişe dolu insanlara sor.)

Filozof, "Zaman, mekanın içinde hareket ettiği yerdir" der.

Sözlüklerse "Dünyanın, içinde bulunduğu devir, vakit; **rûzgâr**" olarak tanımlar zamanı.

Farsçayı iyi bilen rahmetli Rüstü Şardağ bir yazısında, **ruzgâr** / **rûzgâr** tartışması için şöyle der:

"Once şu ünlü *ruz-gâr* hastalığına değinelim: Sözcüğün aslı Farsça *rû z g a a r*'dir.

Hem 'u' hem 'a' harfi uzatılır, çekilerek okunur. Asıl anlamı da **zaman**'dır. Fars ozanları sözcüğü bu anlamda kullandılar.

"Osmanlı Türkleri birçok Arapça ve Farsça sözcüğü İstanbul söyleyişinin bileyi taşıda kıvanç ve şeker döküp inceltti. *Rûz-gaar* sözcüğünü de *rûzgâr*'laştırdı." (Milliyet, TRT'nin dili, 7 Ocak 1990)

Evet, Farsça **rûzgâr** zaman, vakit anlamındadır. Sözcük, *yel* anlamını Türkçede kazanmıştır.

Rûzigârım hoş geçerdi âh kim devran dönüp / Oldu abvâlim bârâb ol rûzigârım kalmadı

Fuzûlî de bu şiirinde *rûzigâr* sözcüğünü 'zaman' anlamında kullanır: "Bir zamanlar, gençliğimde, günlerim hoş geçerdi; ne yazık ki o güzel günler geçti, halim kötü oldu, yaşlandım

artık; ecelim yaklaştı. (*Rûzigârım kalmadı: ödünclemeli –me-cazî– olarak ecelim yaklaştı.*)

Yaşam, rûzgâr gibi gelip geçiyor; dur, durak yok...

Fransız şairi Lamartine (1790-1869):

*Ebedi gecesinde bu
dönüşsüz seferin
Her an başka sabillere
sürüklenen biz
Zaman adlı denizde bir gün,
bir an için olsun
Demirleyemez miyiz?*

Dese de sorgulamayı sürdürür:
*Nasıl olur da kalmaz
bir iz avucumuzda;
Nasıl yok olur her şey
büsbütün silinerek?
Demek, vefasız zaman
o demleri bir daha
Geri getirmeyecek?..*

Artık umarsızdır, gerçeğe boyun eğer:

*İnsan için liman yok,
sabil yok zaman içinde
O geçer, biz göçeriz...*

Evet, ömrümüzden alarak geçip giden zamandır; biz değiliz. "Geçtiğimiz gün" mü, "geçen gün" mü derken, akarak da olsa, durarak da olsa sekiz yıl geldi geçti; bugünlere geldik.

Bunca yılı birlikte geçirdiğimiz değerli okurlarımın yeni yılını kutluyor; 2009'un ülkeme, ulusuma sağlık, mutluluk, bolluk ve uğurlar getirmesini diliyorum. •

OrhanVelidedeoglu@butundunya.com.tr

İLK DERSİMİZ TÜRKÇE

Saniye Özden

Sözcük bilginizi denetledikten sonra, doğru yanıtlar için 14'üncü sayfamıza bakınız

1. âbâdî (farsça) –

- a) kalem ucu b) altın tozu
- c) Hint yazı kâğıdı
- ç) mürekkep

2. çâk (farsça) – a) yama

- b) yırtık c) dikmek ç) sökmek

3. hendese (arapça) –

- a) fizik b) cebir
- c) kimya ç) geometri

4. fihâl (arapça) –

- a) itibarlı kimseler b) zanlı kimseler
- c) fakir kimseler
- ç) zengin kimseler

5. abakus (yunanca) –

- a) avize b) ampul
- c) zimba teli ç) hesap aleti

6. hem-pâ (farsça) – a) yabancı

- b) yoldaş c) tanıdık ç) akraba

7. çâlâk (farsça) –

- a) tembel b) zayıf c) seri
- hareketli ç) çalışkan

8. kiber (arapça) –

- a) çocukluk b) gençlik
- c) yaşlılık ç) hastalık

9. aborda (italyanca) –

- a) teknenin yanlamasına yanaşması b) teknenin demir atması c) teknenin demir alması
- ç) teknenin iskeleden ayrılması

10. acelacâib (arapça) –

- a) acıklı b) gülünç
- c) vezin ç) kafiye

11. sürre (arapça) –

- a) boğaz b) ayak
- c) göbek ç) kulak

12. fitrî (arapça) –

- a) yapay olan b) kirli olan
- c) gerçek olan ç) doğuştan olan

13. çabûk-destî (farsça) –

- a) el çabukluğu b) çalı yığını
- c) oyun kâğıdı ç) şarap testisi

14. hem-süfre (farsça) –

- a) yol arkadaşı
- b) gezi arkadaşı c) sofr
- arkadaşı ç) spor arkadaşı

İLK DERSİMİZ TÜRKÇE YANITLAR

13'üncü sayfamızda yer alan sözcüklerin doğru karşılıkları

1. âbâdî (farsça) –
c) Hint yazı kağıdı.	8. kiber (arapça) – c) yaşlılık.
2. çâk (farsça) –
b) yırtık.	9. aborda (italyanca) –
a) teknenin yanlamasına
yanaşması.
3. hendese (arapça) –
ç) geometri.	10. acelacâib (arapça) –
b) gülünç.
4. fihâl (arapça) –
a) itibarlı kimseler.	11. sürre (arapça) –
c) göbek.
5. abakus (yunanca) –
ç) hesap aleti.	12. fitrî (arapça) –
ç) doğuştan olan.
6. hem-pâ (farsça) –
b) yoldaş.	13. çabûk-destî (farsça) –
a) el çabukluğu.
7. çâlâk (farsça) –
c) seri hareketli.	14. hem-süfre (farsça) –
c) sofra arkadaşı.

İsviçre Alpleri'ne tırmanan Amerikalı dağcı grubundan bir kişi, rehberin tüm uyarılarına karşın arkadaşlarından ayrıldı; fakat bir süre sonra bir çukura düştü. Arkadaşlarının kaybolduğunun ayırdına varan dağcılar, hemen Kızılbaş'tan yardım istediler. Kızılbaş'ın kurtarıcı ekibi, dağcının yuvarlandığı çukuru kısa bir süre sonra saptadı ve kazazedenin bu çukurun dibinde olup olmadığını anlamak için ekipten bir görevli, sesinin tüm gücüyle aşağıya doğru "Biz Kızılbaş'tan geliyoruz" diye bağırdı.

Görevlinin bağırmasından sonra çukurun dibinden şu karşılık geldi:

"Geçen hafta geziye çıkmadan önce yaptım size bağışımı..."•

İRAN'IN EN YÜKSEK BİLİM ÖDÜLÜ PROF. DR. MEHMET HABERAL'A

YAZAN: ECZ. FEYYAZ ARTUKOĞLU

Başkent Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mehmet Haberal'a, geçen ay Şiraz'da, İran'ın en yüksek bilim ödülü "İran Tıp Bilimleri Akademisi, Onursal Üyeliği" Ödülü verildi.

"Tıp dünyasına katkıları" nedeniyle verilen ödülünü, onuruna düzenlenen yemekte İran Tıp

Akademisi Başkanı Prof. Dr. İradj Fazel'in elinden alan Prof. Dr. Haberal'a takdir, teşekkür ve tebriklerini Başkan Prof. Dr. Fazel, şu sözleriyle bildirdi:

"Doğu ve Batı'nın burada, birarada bulunmaları, tamamen sizin eserinizdir. Yirmi yıl önce diktığınız fidan, gördüğünüz gibi şimdi büyük bir ağaç olmuş-

Başkent Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mehmet Haberal, Şiraz'da 11. MESOT Kongresi'nde sunumunu yaparken

tur ve meyvelerini vermiştir.”
Bu sırada bilim adamları topluluğundan yükselen bir ses, duyanların alkışlarıyla karşılandı:
“Siyasetçilerin kavgaları umurumuzda değil, bilim her türlü siyaset ve kavganın üstündedir. Kanıtı da, biziz ve aynı amaçla buradayız.”

Şiraz'da askeri müze olarak kullanılan Afifabad Bahçesi'ndeki onur yemeğinde, İranlı bir bilim adamının söylediği sonradan anlaşılan bu sözü oradaki varlıklarıyla kanıtlarcasına o gece dünya-

nın dört yöresinden katılan 700'ü aşkın organ nakli uzmanı cerrah arasında, Dünya Organ Nakli Derneği Başkanı Prof. Dr. Jeremy Chapman, dernek yönetim kurulu üyesi Prof. Dr. Francis Delmonico, dünyadaki ilk karaciğer nakli ameliyatını gerçekleştiren Amerikalı ünlü öğretim üyesi cerrah Prof. Dr. Thomas E. Starzl, Harvard Üniversitesi Mass General Hastanesi Organ Nakli Bölümü Başkanı Prof. Dr. Benedict Cosimi ile Amerika ve Avrupa'nın dünyaca tanınan birçok ünlü tip adamı da bulunuyordu.

Prof. Dr. Mehmet Haberal, ödül töreninden sonra duygu

Başkent Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mehmet Haberal her biri başka bir ülkenin temsilcisi olan ve önceki dönemlerde MESOT başkanlığı yapan bilim adamlarıyla yanda ise MESOT Onur Ödülü'nün beratı

ve görüşlerini şöyle özetledi:

“Bugüne değin yurt içinde ve yurt dışında birçok ödül aldım. Fakat Şiraz'da verilen bu ödülün gönlümde çok özel bir yeri vardır.

"O rtadoğu ülkelerinin bilimsel bir çatı altında biraraya gelmelerini ve aynı amaç doğrultusunda birlikte çalışmalarını sağlamak için 22 yıl önce kurduğum Ortadoğu Organ Nakli Derneği (MESOT), her iki yılda değişik bir üye ülkede yapılan genel kongrelerinin 11'incisini yaptığı Şiraz'da, kelimenin tam anlamıyla Doğu ile Batı'yı biraraya getirmiştir.

“Avrupa ve özellikle Amerika'nın dünyaca ünlü bilim adamları, ülkeleyle İran arasında yaşanan siyasal ger-

ginliği umursamayarak, Şiraz'da bir bilimsel çatı altında biraraya gelmekten çekinmemişlerdir. Bu olay nedeniyle duyduğum gurur ve mutluluk bana, yıllar önce Irak ve İran savaşının devam ettiği günlerde, birbirleriyle savaşan bu iki ülkenin bilim adamlarına MESOT çatısı altında, aynı amaç doğrultusunda birlikte çalışma olanağı sağladığımda duyduğum gurur ve mutluluğu bir kez daha yaşattı.”

Bu ödül töreninden sonra MESOT Dönem Başkanı Prof. Dr. Moustafa Al-Mousawi ve Kongre Organizasyon Komitesi

Prof. Dr. Mehmet Haberal, dünyanın ilk karaciğer nakli ameliyatını yapan hocası Amerikalı ünlü Cerrah Thomas E. Starzl'la birlikte Şiraz'da MESOT Kongresi'nde

tesisi Başkanı Prof. Dr. Maelekh Houssein, MESOT'un fikir babası ve kurucusu ve bugünlere gelmesindeki emekleri nedeniyle Prof. Dr. Mehmet Haberal'a MESOT Onur Ödülü verdiler.

Prof. Dr. Mehmet Haberal, gerek İran'ın en üst düzeydeki bilimsel ödülünü ve gerekse MESOT Onur Ödülü'nü almak-tan öncelikle Türkiye adına gurur duyduğunu belirtti ve "Bu ödüller, Türkiye'nin Ortadoğu'da üzerine düşen ağabeylik görevini başarıyla yaptığının en somut kanıtıdır. Gerçekten ülkem adına büyük gurur duyuyorum" dedi.

MESOT'un Şiraz Kongresi'ne Başkent Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Haberal başkanlığında

Başkent Üniversitesi bilim ekibi 12 üyesiyle katıldı ve kongrede bilimsel 65 sunum yaptı.

Dünyanın çeşitli ülkelerinden 700'ü aşkın bilim adamının katıldığı kongrenin yapıldığı otel ve salona girişlerinde Başkent Üniversitesi bilim adamları, üzerlerinde Türkçe olarak "Saygıdeğer Konukların 11. Organ Nakli Kongresi'ne katılımlarını kutlarız" yazılı pankartlarla karşılaştıklarında, bu karşılamadan büyük bir heyecan ve gurur duydular.

Türk bilim adamları, ev sahiplerinin bu nazık davranışlarını unutamayacaklarını ve teşekkürle karşıladıklarını bildirdiler, "İran'da tanış olduğumuz sıcak ve içtenlikli ev sahipliği, gerçekte Türkiye'ye gösterilmiştir" diyerek memnurluklarının katlandığını belirttiler. •

DÜNYANIN DÖRT KÖŞESİ
İzmir Tolga

75'inci Yılında "Düşünen" Türkiye

İzmir Erkek Lisesi'nin 1942 yılında adı "Atatürk Lisesi" olarak değiştirildikten sonra, okulun renkleri sarı ve mor olarak seçilmişti. Çünkü Atatürk'ün, en çok bu iki rengi sevdiğini o dönemde hemen herkes biliyordu. Sarı ve mor renkler, İzmir Atatürk Lisesi'nin yalnızca flamasında ve rozetinde yer almakla kalmadı, okul marşının ana temasını da oluşturdu:

“Gittikçe ağaran karanlık,
Cama vuran ilk ışık,
Trampet sesiyle doğan güneş,
Hür vatanın hür sesi,
Mor sarı menekşeli,
İzmir Atatürk Lisesi!”

Hercai menekşelerde en yaygın olarak görülen mor ve sarı renkler ve bu renklerin yer aldığı hercai menekşeler, uzun yıllardan buyana tüm dünyada, “özgür düşüncenin simgesi” olarak kabul ediliyor. Düşünen insana benzeyen görünüşleri nedeniyle hercai menekşelere “düşünce” anlamındaki “pensee” adını veren Fransızlar, “düşüncenin özgürlüğü” anlamının önemini kavradıktan sonra ise sarı mor renkli bu çiçeği, “Özgür düşüncenin simgesi” olarak kabul etmişlerdi. Yeri gelmişken çok önemli bir tarihsel bilgiyi burada yinelemek isteriz:

Tarihçiler, özgür düşüncenin bir yaşam biçimi olarak uygulanmasında ve gelişmesinde, İslam Rönesansı'nın büyük etkisi olduğunu kabul etmektedirler. İslam'ın “altın çağı” olarak adlandırılan 8-13'üncü yüzyıllar arasındaki dönemde, Müslüman bilginler, sanatçılar, şairler, düşünürler, mühendisler, coğrafya alimleri ve tacirler, insanlığın gelişmesine büyük katkıda bulunmuşlardı. Sanat, tarım, ekonomi, endüstri, hukuk, edebiyat, denizcilik, felsefe, bilim, sosyoloji, teknoloji, İslam

dünyasının katkılarıyla o dönemde büyük gelişme göstermişti. Müslüman sanatçılar ve bilginler, tüm dünyada toplumları etkileyen benzersiz bir kültür oluşturmuşlardı. İslam'ın özünde bulunan, “din ve dünya işlerinin birbirinden ayrı tutulması” ilkesi, özgür düşüncenin, toplumlar için en önemli ürünü olduğu kabul edilen laikliğin de temelini oluşturmuştur. İnsanlık tarihinde düşünce özgürlüğünün önemini açık biçimde ortaya koyan en önemli örneklerden biri de, Mustafa Kemal Atatürk'ün kurduğu Türkiye Cumhuriyeti ile Osmanlı İmparatorluğu arasındaki farktır. İslam Rönesansı'nın sonu kabul edilen 13'üncü yüzyılın sonunda kurulan Osmanlı İmparatorluğu'nda, 7 yüzyıl boyunca düşünce özgürlüğünün önemi kavranamamış ve dinle devlet işlerinin ayrılmaları bir yana, bu iki kavram, birbirinden ayrılmaz bir bütün olarak görülmüştü.

Oysa, Mustafa Kemal Atatürk'ün kurduğu genç Türkiye Cumhuriyeti'nin ilan edildiği 29 Ekim 1923 tarihinden 123 gün sonra, 3 Mart 1924'te çıkarılan “eğitimin birleştirilmesi” ve “hilafetin kaldırılması” hakkındaki yasalarla, laiklik ilkesi 7 yüzyıl sonra yeniden yaşama geçirilmeye başlanmıştı. Bugün Türkiye Cumhuriyeti, laiklik ilkesini anayasasında güvence altına alan

Eski adı İzmir Erkek Lisesi olan Atatürk Lisesi ve rozeti

yeryüzünün sayılı ülkelerinden biridir. Her ne kadar hilafetin kaldırılması ve eğitimin birleştirilmesiyle ilgili yasalar 3 Mart 1924'te gerçekleştirilmiş olsalar da Atatürk, yakın çalışma arkadaşları İsmet İnönü, Fevzi Çakmak ve Kazım Özalp'in görüşlerini de alarak, uzun süredir zihninde planladığı laiklik ile ilgili adımlarını ilk kez 1 Ocak 1924 tarihinde atmaya başlamıştır. Bu yılın ilk ayı ve bu ayın ilk günü, tarihimizin övünerek andığımız bu olayın 75'inci yıldönümüdür. “Tüm ulusumuza kutlu olsun” demek geliyor içimizden, ama üzülerek ve utanarak itiraf edelim, ulusumuzun önemli bir bölümünün henüz ayırdında bile olamadığı bu büyük “devrim”in gerçek anlamını, geliniz, hem de Çanakkale'de askerleri Mustafa Kemal'in karşısına çıkan bir yabancı ülkeden dinleyelim:

Yeni Zelanda Wellington'daki Atatürk Anıtı'nın açılışı nedeniyle yayımlanan bir yazıda, Atatürk'ün “özgür düşünce” konusundaki devrimi özetle şöyle anlatılıyor:

“Asker, devrimci, devlet adamı ve modern, laik Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu, tarihteki aydınlanma dönemi en iyi kavramış insanlardan biri olarak, Osmanlı İmparatorluğu'nun kalıntılarından, demokratik ve laik bir ulus-devlet yaratmıştır. Atatürk'ün dünya üzerinde gelmiş geçmiş, en önemli liderlerden biri olarak kabul edilmesinde, pek çok neden sayılabilir. Ama, bunların hepsinin temelinde, özgür düşünceye ya da düşüncenin özgürlüğüne olan inanç vardır.”

Atatürk'ün geleceği emanet ettiği yeni kuşaklarla ilgili duyarlılığını vurgulayan, o yeni kuşakları yetiştirecek öğretmenlere gösterdiği hedef, Tevfik Fikret'in, "Rubab-ı Şikeste"sinin son dizesinden ilhamını aldığı şu sözüdür:

"Cumhuriyet sizden fikri hür,

vicdanı hür, irfanı hür nesiller ister."•

Tarihimizin bu en büyük devriminin 75'inci yıldönümünde, Türkiye Cumhuriyeti'nin tüm "fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür nesilleri"ni içtenlikle, övünçle ve hayranlıkla kutlarız.•

izmirtolga@butundunya.com

Milli Park görevlileri adamın birini, nesli tükenmekte olduğu için koruma altına alınan bir boz kartalı pişirip yerken gördüler ve hemen tutukladılar.

Mahkemede adamın avukatları müthiş bir savunma yaptılar: "Müvekkilimiz ormanda yolunu kaybetmişti. Günlerdir aç olduğu için ya kartalı öldürecekti ya kendisi ölecekti."

Yargıç bu savunmayı kabul edebileceğini söyledi. Kararını açıklamadan önce, sanığa döndü ve "Son bir şey sormak istiyorum" dedi. "Ben de av meraklısıyım da... Bu boz kartalın tadı nasıl bir şey?"

Sanık yargıcın bu sorusunu hemen yanıtladı:

"Valla efendim" dedi. "Tam olarak kelaynak ile mavi gagalı pubu kuşu tatlarının arasında bir şey..."•

Top oynarken ayağını inciten adam, şişen bacağına ağrısına dayanamadı ve doktora gitti. Doktor şişen bacağı baktıktan sonra tedavi biçimini hastasına anlattı:

"Şişen yerin üstüne sıcak havlu koyun" dedi.

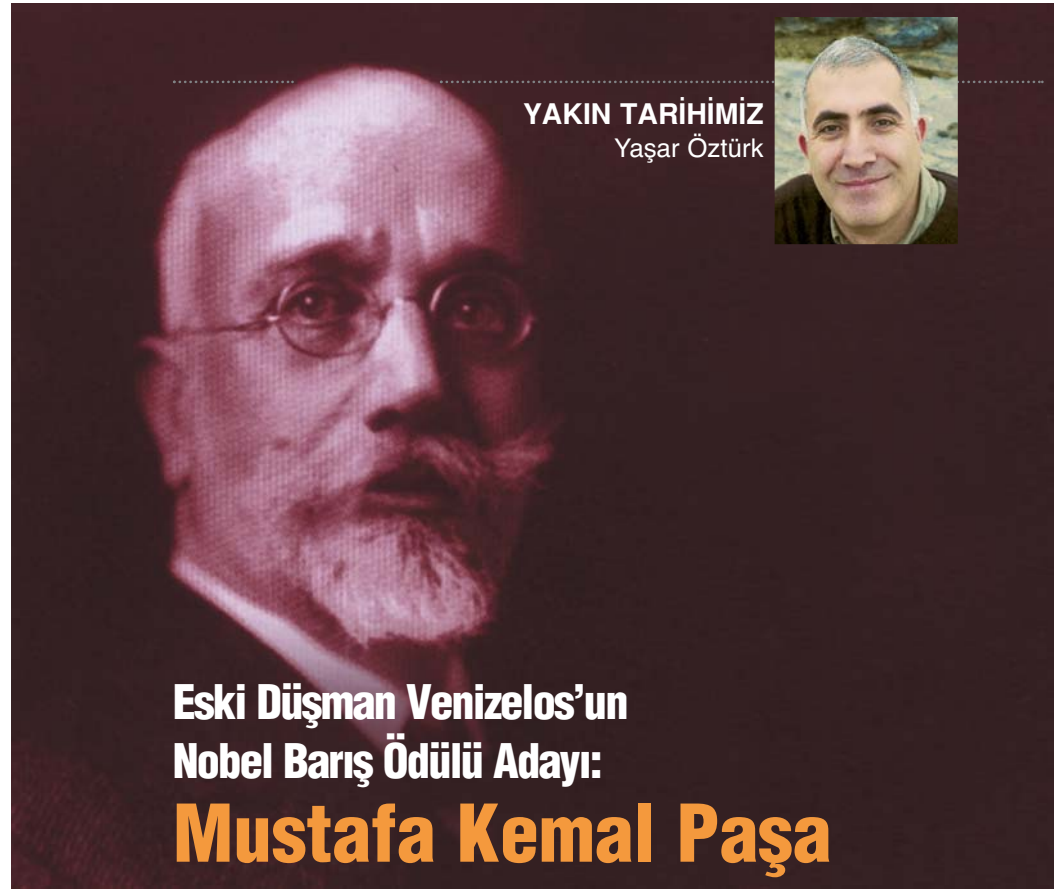
Geceyi yine ağrılar içinde geçiren adam, sabah soluğu yine doktora aldı. Doktor bu kez, bambaşka bir tedavi yöntemi önerdi:

"Şişen yerin üstüne buz koyun" dedi.

Adam şaşırıp ve biraz da öfkeyle doktora, "Ama doktor bey" dedi. "Dün sabah sıcak havlu koymamı söylemiştiniz, şimdiyse buz koymamı istiyorsunuz. Bir terslik yok mu bu işte?"

Doktor sert bir sesle hastasının bu sitemine karşılık verdi:

"Son 24 saat içinde tıpta ne ilerlemeler kaydedildiğini siz biliyor musunuz?"•

Eski Düşman Venizelos'un Nobel Barış Ödülü Adayı: Mustafa Kemal Paşa

75 yıl önce 12 Ocak 1934 günü Yunanistan'ın başkenti Atina'dan o zamanlar Norveç'in bir kenti olan Oslo'ya bir mektup postaya verildi.

Nobel Ödülü Komitesi Başkanlığına / Oslo, Norveç Bay Başkan Yedi yüzyıla yakın bir süre içinde Yakındoğu ve Orta Avrupa'nın büyük bir kısmı kanlı savaşlara sahne olmuştur. Osmanlı İmparatorluğu ve sultanların mutlakiyetçi yönetimleri bunun temel nedeni idi. Hristiyan halkların imparatorluğa bağlanmaları, bundan doğan

Haç'ın Hilal'e karşı yaptığı kaçınılmaz savaşlar, kurtulma amacıyla bu halklarca yapılan ayaklanmalar, Osmanlı İmparatorluğu sultanlarının yönetiminde kaldığı sürece sürekli tehlike kaynağı oluşturan bir durum yaratıyordu. Mustafa Kemal Paşa'nın düşmanlarına karşı yaptığı ulusal hareketin galibiyetle sonuçlanmasını izleyen 1923

yılında Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması bu istikrarsız ve hoşgörüsüz duruma kesin olarak son verdi.

Bir ulusun yaşamında bu kadar kısa süre içinde böylesine köklü bir değişme pek az rastlanır.

Teokratik bir yönetim içinde yaşayan, din ile hukuk kavramlarının birbirine karıştığı çökme yolundaki bir imparatorluğun yerini güç ve hayat dolu modern ve ulusal bir devlet almıştır.

Büyük devrimci Mustafa Kemal Paşa'nın başlattığı hızla, mutlakiyetçi sultanlar yönetimi yıkılmış ve gerçekten laik bir devlet kurulmuştur. Ulus tümü ile çağdaş uygarlıkların önünde yer almak için şevk ile ilerleme yolunda bir atılım yapmıştır.

Barışı pekiştirme hareketi ve seçkin Türk Devleti'ne bugünkü görüntüsünü veren tüm iç reform hareketleri birlikte yürümüştür.

Türkiye yabancı ulusların oturduğu illerini terk etmek konusunda duraksamamış ve anlaşmalarla da belirtildiği üzere kendi ulusal sınırları ile içten biçimde yetinerek Yakındoğu'da barışın gerçek bir direği (savunucusu) olmuştur.

Kanlı savaşlar nedeni ile uzun yüzyıllar Türkiye ile düşman durumunda kalan biz Yunanlılar, Osmanlı İmparatorluğu'nun yerini alan bu ülkede oluşan bu

köklü değişikliğin etkilerini duyan ilk kimseler olduk.

Anadolu faciasının hemen ardından kendini yenileyen Türkiye'ye bir anlaşma fırsatı görerek elimizi uzattık. Türkiye bu uzanan eli içtenlikle kabul etti.

Ciddi anlaşmazlıklarla ayrılmış olan uluslara içten bir barış örneği veren bu yakınlaşmadan yalnız iki ülke için olduğu kadar da Yakındoğu içinde yararlı sonuçlar doğmuştur.

Barışın borçlu olduğu bu değerli katkının sahibi kişi Türkiye Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Paşa'dır. Bu nedenle 1930 yılında Yunan hükümet başkanı unvanı ile ben Türk-Yunan antlaşmasının imzası ile ben Yakındoğu'da barışa doğru yeni bir dönem başlarken Mustafa Kemal Paşa'yı Yüksek Nobel Barış Ödülü için aday göstermekle onur duyarım.

Üstün saygılarımın kabulünü rica ederim sayın başkan.

E. K. Venizelos.

Kimdi bu E. K. Venizelos?

Giritli bir ailenin oğluydu. Osmanlı'ya karşı ayaklanmaya öncülük eden ailesi o iki yaşındayken sürgün edildi. Yıllar sonra Türk-Yunan savaşını fırsat bulan ayaklanmacıların Girit'in Osmanlı'nın elinden alınması oyununda ön saflardaydı. Büyük devletlerin araya girmesiyle Girit'e sözde Osmanlı egemenliği altında özerklik verildi. Yunan kralının

oğlu Georgios da Girit adasının yüksek komiserliğine getirildi. Venizelos, Girit adasının özerk hükümetinin adalet bakanı oldu. Mutlakiyet yanlısı prensle anlaşamayan Venizelos silahlı bir ayaklanma düzenledi ve prens adayı terk etmek zorunda kaldı. Çok geçmeden Yunanistan'da devrimci bir hareket başlatan Genç Subaylar Birliği'nin çağrısı üzerine Girit'ten ayrılıp Atina'ya geçti. Gi-

adalarını da içine alan Yunanistan topraklarını ikiye katladı.

Birinci Dünya Savaşı başladı. Yunanistan hükümetine başkanlık ediyordu. Başbakan Venizelos bir an önce savaşa katılmak için Yunanistan tahtında oturan Kralı Konstantin'i zorluyordu. Kral Konstantin Alman imparatorunun eniştesi idi.

Kendini Almanya'ya yakın bulmasına karşılık İtilaf Devletle-

Atatürk, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'nda Yunanistan Başbakanı Venizelos ve Macaristan Başbakanı Bethlen ile (1930)

rit'ten kovdurduğu Georgios kral tahtına çıkmıştı. Onu ve Genç Subaylar Birliği'ni inandırarak anayasanın gözden geçirilmesini sağladı. Seçimlerde Atina milletvekili olarak meclise girip iki ay sonra 1910 yılında başbakan oldu. Sırbistan, Bulgaristan ve Karadağ ile Balkan Birliği'ni kurdu. Osmanlı'ya savaş açtı. Balkan Savaşları'nda Osmanlı'nın elinden topraklarını parça parça aldı. Girit ve Ege

ri'nin Akdeniz'de çok güçlü olduklarını da biliyor bu yüzden savaşa bulaşmak istemiyordu. İtilaf Devletleri, Yunanistan'dan Türkiye'nin savaşa girmesini engelleyecek bir rol üstlenmesini istediler. Ancak Venizelos Yunanistan'ın sınırlarını genişletmek ve işgal ettiği adaların kendisine verilmesini sağlamak istiyordu.

Venizelos'un bu isteklerini bilen İtilaf Devletleri bir süre sonra

İzmir'i önererek Çanakkale Savaşı'na katılmaya giriştiler. Kralın ve Yunanistan genelkurmayının karşı çıkması ile Venizelos'un baskıları geri tepti. Venizelos İtilaf Devletleri'ne verdiği Çanakkale Harekâtı sırasında saldırıya geçme sözünü yerine getiremedi. Kralın baskısıyla istifa etti.

Savaşın önce Yunanistan'ın işgal ettiği adaların artık Osmanlı'ya ait olmadığını söyleyen İngiltere ağız değiştirip adaların Türkler'e ait olduğunu belirterek askeri çıkarma yaptı. İngiltere-Yunanistan ilişkileri bozulmasına karşın seçimlerde yeniden güçlü biçimde iktidara gelen Venizelos'a İngilizler bu kez İzmir'in yanında bir de Kıbrıs'ı önerdi.

İstanbul'un Ruslar'a bırakılacağı yönündeki İngiliz Fransız Rus antlaşmasına tepki gösteren Venizelos ülkesindeki muhalefeti susturdu. İzmir'in Yunanlılar'a mezar olacağı yönündeki görüşler, kamuoyuna şırınga edilen emperyalist yayımları duyuların kabartılmasıyla susturuldu.

İki yıl boyunca Yunanistan'ı savaşa sokamayan Venizelos sonunda İngilizler'in ve Fransızlar'ın asker çıkardığı Selanik'e kaçtı. Orada ayaklanıp ayrı bir hükümet kurdu. İtilaf Devletleri'nin yanında savaşa girdiğini açıkladı. Atina'da kralın varlığı İtilaf Devletleri'ni rahatsız ediyordu. İngilizler

ve Fransızlar bu kez Atina'ya asker çıkarıp kralı tahtan çekilmeye zorladı. Kralın oğlu Aleksandros tahta çıkarılınca Venizelos Atina'ya dönüp büyük düşüne kavuştu. Bir süre sonra düş kırıklığı yaşadı. Anadolu'ya yöneleceğini sandığı ordusu Makedonya savaşlarına gönderildi.

İzmir'e Yunan birlikleri çıktığında Venizelos'un Paris'ten gönderdiği telgraf okundu:

"Yüzyıllarca beklenen ülkemiz gerçekleşmiştir. Barış konferansınca Yunanistan asayışı sağlamak için İzmir'in işgaline davet olunmuştur. Bunun İzmir'in Yunanistan'a verilmesine ilişkin barış konferansını yönetenlerin vicdanlarından doğan kararın bir sonucu olduğunu ulusum takdir etmektedir."

Büyük devletler Mondros öncesi kendi aralarında planlarını yapıp Osmanlı'yı paylaşmıştı. İşin içine Yunanistan girince hesaplar karışmıştı. Savaşı ve benimsediği "Megali İdea'yı (Büyük Düşünce, tüm Yunanlıları birleştirme) gerçekleştirmek için savaşı diplomatik alana taşıdı. Paris'e giderek İtalyanlar'ın elinden 12 Ada'yı aldı. Bulgaristan'a savaş ilan edip elinden toprak almayı başaran Venizelos bu kez Sevre Antlaşması'na Osmanlı'nın elinden Yunanistan'a yeni topraklar kazandıracak maddeler ekletti. Antlaşmayı Yunanistan

derhal onayladı ve antlaşma kesinleşmiş ve yürürlüğe girmiş gibi antlaşma hükümlerini uygulamak istedi. İzmir'de yargı yetkisini kullanacak Yunan mahkemeleri bile kuruldu.

1920 Eylül ayında ülkesine döndüğünde elde ettiği diplomatik zaferler onu halkın tepkisinden kurtarmadı. Halk Batı Anadolu'da işgalin uğradığı çıkmazın ve ülkede uygulanan sıkıyönetimin

di. Lozan görüşmeleri başladığında Venizelos, Yunan heyetinin başkanlığına getirildi. İsmet İnönü ile Lozan'da başlayan dostluğu sürdürdü.

1929 yılına gelindiğinde Türkiye ve Yunanistan yeni bir savaşın eşiğindeydi. Büyükelçiler ülkelerine geri çekilmişti. Daha önce emperyalist maceralara girişmiş ve bunun ne gibi acı sonuçlar vermiş olduğunu bilen

İsmet İnönü ile Venizelos Lozan Barış Antlaşması'nı imzalarken...

yaşattığı sıkıntıların faturasını Venizelos'a kesti. Seçimlerde yenilgiye uğrayan Venizelos halkın yurt dışında sürgünde olan eski kralı çağırıp tahta yeniden çıkarılmasına tepki gösterdi. Yerleştiği Paris'te suikaste uğradı, yaralandı.

Yunan ordusu Anadolu'da ağır yenilgiye uğrayınca askeri ayaklanma ile Yunanistan'da kral tahtan indirildi. Sürgüne gönderildi. Kralcı altı önder idam edil-

Venizelos, bu yolun her iki ülkenin sosyal ve iktisadi hayatı için vahim sonuçlar doğurabileceğini çok iyi takdir etmekteydi. Venizelos, Yunan meclisinde yaptığı bir konuşmada, Yunanistan'ın taraf olduğu savaş sonrası antlaşmalara bağlı kalacağını Türkiye'nin barışsever bir devlet olduğunu ve Yunanistan'a karşı saldırma girişiminde bulunacağına inanmadığını belirtmişti.

Akan zaman Venizelos'u düşmanlıktan dostluğa getirmişti. Venizelos Ankara'ya gitmek istediğinde tepkiler doğdu.

O zamanki Türkiye Büyükelçisi Enis Bey Yunan ulusal bayramının 100'üncü yıldönümü törenlerine katılması aradaki buzları kırdığı gibi Venizelos'a da büyük bir güç verdi. Sevinmeyen taraf ise İngilizler oldu. Tören alanına giren Enis Bey'i gören İngiliz elçinin yüzü bembeyaz oldu. Venizelos Ankara'ya gelmeye karar verdi. İstanbul'dan geçerken Fener Patrikhanesi'ni ziyaret etmesinin sorun olacağı gündeme geldi. Ankara'dan anlamlı bir yanıt verildi:

"Patrikhanenin varlığı iki ülke ilişkilerinin gelişmesinde hiçbir olumsuz rolü olamaz. Venizelos ve yanındakilerin patrikhaneyi ziyaretlerinin hiçbir sakıncası yoktur!"

Venizelos 1930 yılında Ankara'ya İstanbul üzerinden geldi. Bir jest yaparak patrikhaneyi Ankara dönüşünde ziyaret etti. Cumhuriyet bayramında Türk-Yunan Dostluk Antlaşması'na imza attı. Cumhuriyet balosunda Mustafa Kemal Venizelos'un eşiyle dans etti. Venizelos Ankara'dan ayrılırken "Yaşasın Türkiye!" diye bağırarak denli Mustafa Kemal Türkiye'sine bağlanmıştı.

Dünyayı saran büyük ekonomik bunalım sırasında ülke-

sindeki konumu yeniden sarsıldı. Fransa'da astım tedavisi gören Venizelos Girit'e dönerken İstanbul'a uğradı. Atatürk onu Dolmabahçe Sarayı'nda ağırladı. Balkanlar'a barış ve huzurun gelmesi için Atatürk düşüncelerini paylaştı. Venizelos "Balkan Paktı sizin büyük eserinizdir!" sözleriyle veda etti. Venizelos yoktu; ama 4 ay sonra Balkan Paktı Antlaşması imzalandı. Yunanistan ile ipleri koparan Venizelos Girit adasında ayaklanma çıkartıp Girit'in bağımsızlığını ilan etti; ama seçimlerde yenilgiye uğradı. Bir kez daha suikaste uğradı. Atatürk bir telgraf çekerek "Zatı devletlerinin güzel bir rastlantı eseri olarak kurtuldukları suikasta çok üzıldüm ve Bayan Venizelos'un aldığı yaradan ötürü acılı duygular içinde yanlarında üzüntülerime tercüman olmanızı rica ederim. Kendilerine acil şifalar diler ve en samimi duygularıma inanmanızı isterim" dedi.

1 935 yılında siyasal yaşamdan çekilen Venizelos Paris'e gitti. Gıyabında idama mahkum edildi. 1936 yılında Paris'te sürgünde öldü. İki yıl sonra da Atatürk... Ancak onların tohumlarını attığı Türk-Yunan dostluğu tüm engellere karşın büyüyor. •

YasarOzturk@butundunya.com.tr

EVRENSEL BAKIŞ AÇISI
Gülbüz Evren

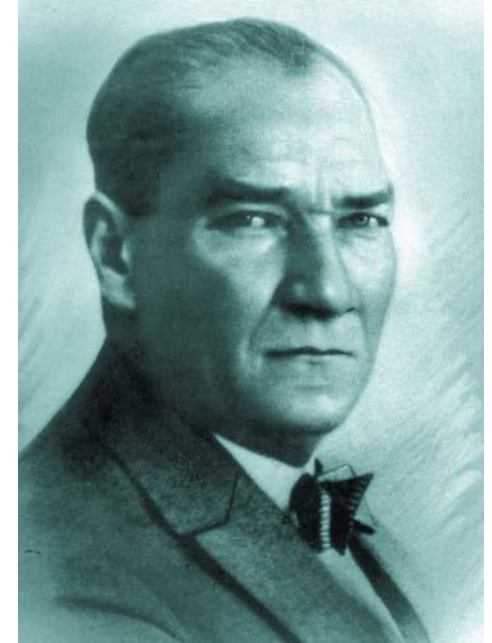
Mustafa Kemal Atatürk'e nankörlük etmek...

Türk insanın gönlünde Mustafa Kemal Atatürk'ün çok özel bir yeri vardır. Ama Atatürk'e yönelik sevgi seli, kimi çevreleri her zaman rahatsız etmiştir. "O, Türkiye'de hem çok sevilen hem de çok eleştirilen, saldırıya ve iftiraya uğrayan insandır" desem bilmem abartmış olur muyum? Cebimizde taşıdığımız kimlik kartını, pasaportumuzu, ayyıldızlı bayrağımız altında yaşadığımız ülkemizi, isteyen beş vakit okunan ezanlar eşliğinde ibadet edebilme özgürlüğünü, kısacası bu yazıya sığmayacak denli değeri bizlere sağlayan Atatürk'e iftira atmak, nankörlüktür.

Atatürk'e yönelik iftiraların başında bu büyük insanın din düşmanı ve dinsiz olduğu yalanı gelir. "Bütün Dünya"da Atatürk'ü konu eden çok güzel, eğitici ve bilgilendirici yazılar kaleme alındı. Aktaracağım kimi ifadeler daha önce okuduğunuz yazılarda verilmiş olabilir düşüncesiyle bü-

yük bir titizlikle seçtiğim bilgileri sizlerle paylaşacağım.

Atatürk'ün İslam'a bakışını

çok net olarak anlatan sözleriyle başlayalım. 1 Kasım 1922'de şöyle demektedir Mustafa Kemal:

“Cenab-ı peygamber son peygamber olmuştur. Ve kitabı, en eksiksiz kitaptır.”

Mustafa Kemal, 31 Ocak 1923'teki konuşmasındaysa “Bizim dinimiz, en makul ve tabii bir dindir. Ve ancak bundan dolayıdır ki son din olmuştur” sözleriyle hangi dine ve neden inandığını açıkça ortaya koymuştur.

Mustafa Kemal için dil ve din bir ulus için çok önemli değerlerdir. Birçok konuşmasında bunlara vurgu yapan Mustafa Kemal'in 22 Ocak 1923'teki konuşmasında, “Milletimiz dil ve din gibi iki fazilete sahiptir. Bu faziletleri hiçbir kuvvet milletimizin kalp ve vicdanından söküp alamamıştır ve alamaz” sözleri bu büyük insanın ulusun değerlerini öne çıkartması bakımından önemlidir.

Mustafa Kemal için din, ülke insanına öneriler yapmak, öğütler vermek için de önemli bir araçtır. İşte bu nedenle 5 Şubat 1923'teki konuşması anlamlı ifadeler içermektedir:

“(...) Bizim dinimiz milletimize değersiz, miskin ve aşağı olmayı tavsiye etmez. Aksine Allah da Peygamber de insanların ve milletlerin değer ve şerefini muhafaza etmelerini emrediyor.”

Mustafa Kemal'in yaşamı boyunca en çok rahatsız olduğu ve bu yüzden de büyük bir mücadele verdiği konulardan biri de din

sömürüsü olmuştur. Bu alanda din adamlarının büyük bir rol oynadıklarını bilen Mustafa Kemal, 20 Mart 1923'teki konuşmasında halkı şu sözlerle uyarmaktadır:

“Efendiler, bir fikri daha düzeltmek isterim. Milletimizin içinde hakiki din bilginleri, bilginlerimiz içinde milletimizin gerçekten iftihar edebileceği bilginlerimiz vardır. Fakat bunlara karşılık bilimsel kisve altında gerçekleri bilimden uzak, gereği kadar eğitim görmemiş, bilim yolunda gereği kadar ilerleyememiş hoca kıyafetli cahiller de vardır. Bunların ikisini birbirleriyle karıştırmamalıyız.”

Türk kadınına toplumda hak ettiği yeri veren Atatürk, kadınları ön plana çıkaran tutumu nedeniyle de din sömürüsü yapanlar tarafından sürekli eleştirilmiştir.

Toplumsal yaşamda kadının söz sahibi olmasına karşı çıkanlar, kadının statüsünün değişmesinin dinimize aykırı olduğunu öne sürmüştür. Mustafa Kemal ise, kadın erkek eşitliğinin İslam'ın bir parçası olduğunu 1 Ocak 1923'te yaptığı konuşmasında açıkça ortaya koymuştur:

“Bizim dinimiz hiçbir zaman kadınlarımızın erkeklerden geri kalmasını istememiştir. Allah'ın emrettiği şey, kadın ve erkek Müslümanlar'ın beraber olarak bilim ve irfan kazanmasıdır. Kadının ve erkek bu bilim ve irfanı aramak ve nerede bulursa oraya

gitmek ve onunla donanmak zorundadır. İslam ve Türk tarihi incelenirse görülür ki, bugün kendimizi bin türlü kayıtlarla kayıtlı zannettiğimiz şeyler yoktur.”

Kadını çarşafa sarmak ve eve kapatmak hevesinde olan ve bunu da dinimizin emri gibi göstermeye çalışanlara göre çağdaşlık, İslam karşıtlığıdır. Başka bir deyişle kâfirliktir. Mustafa Kemal, bu çevrelere İslam'ı öğretircesine 16 Mart 1923'teki konuşmasında şöyle seslenmektedir:

“(...) Bazı kimseler çağdaş olmayı kâfir olmak sanıyorlar. Asıl küfür onların bu zannıdır. Bu yanlış yorumu yapanların maksadı, İslam-

lar'ın kâfirlere esir olmasını istemek değil de nedir? Her sarıklıyı hoca sanmayın, hoca olmak sarıklı değil, beyinlidir.”

İslam'ı akılcı bir din olmaktan çıkarıp tümüyle gerçekdışı olaylara, rivayetlere ve sözlere dayandırmaya çalışanların hedefi, düşüncüyü ve sorgulamayı engellemektir. Oysa İslam'ın temelinde akıl ve mantık vardır. Bu durumu bilen Mustafa Kemal, 7 Şubat

1923'teki konuşmasında konuya şu sözlerle dikkat çekmektedir:

“İnsanlara doğruluğun özünü vermiş olan dinimiz, son dindir. Çünkü dinimiz akla, mantığa, gerçeklere bütünüyle uyar ve uygun düşer.”

Siyasilerin, insanların en önemli değerlerinin başında gelen dine el atacağını, din üzerinden siyaset yapacağını daha

o dönemlerde öngören Mustafa Kemal uyarmaktadır:

“Din ve mezhep herkesin vicdanına kalmış bir iştir. Hiçbir kimse ne bir din ne de bir mezhebi kabule zorlanabilir. Din ve mezhep hiçbir zaman politikaya alet olarak kullanılamaz.”

Mustafa Kemal, 16 Mart 1923'teki konuşmasında da dinin siyasete alet edilmesine dikkati çekerek, “Suçsuz halka beş vakit namazdan başka geceleri de fazla namaz kılmayı vaaz etmek ve öğütlemek, belki ömründe hiç namaz kılmamış olan bir politikacı tarafından vaki olursa bu hareketin hedefi anlaşılabilir olur mu?” demiştir.

Dinle devlet işlerinin birbirin-

“Din ve mezhep herkesin vicdanına kalmış bir iştir. Hiçbir kimse ne bir din ne de bir mezhebi kabule zorlanabilir. Din ve mezhep hiçbir zaman politikaya alet olarak kullanılamaz.”

den ayrılması gerektiğini cumhuriyetin kuruluşundan önce de birçok kez dile getiren Mustafa Kemal'e yönelik eleştiriler, laiklik ilkesinin 5 Şubat 1937'de anayasaya girmesiyle ivme kazanmıştır.

Laikliğin İslam'ı ortadan kaldırmayı, millete dinini unutturmayı hedeflediğini söyleyenlere Atatürk şu sözlerle yanıt vermektedir:

“Laik hükümet tabirinden dinsizlik manasını çıkarmaya yeltenen fesatçılara fırsat vermemek lazımdır. Laiklik, yalnız din ve dünya işlerinin ayrılması demek değildir. Tüm yurttaşların vicdan, ibadet ve din özgürlüğü de demektir. Laiklik asla dinsizlik olmadığı gibi, sahte dindarlık ve büyücülükle mücadele kapısını açtığı için, gerçek dindarlığın gelişmesi imkânını temin etmiştir.”

Mustafa Kemal, Türkler'in İslam'a bağlı olduğunu bilir ve bundan da övgüyle söz ederdi. 1933 yılındaki konuşmalarından birinde dile getirdiği şu sözler bu durumun belki de en iyi kanıtlarından biridir:

“(...) Ezan ve Kur'an'ı Türklerden başka hiçbir Müslüman milleti bu kadar güzel okuyamaz.”

İslam, ilerlemeye açık bir din olmasına karşın, din üzerinden çıkar sağlayan kimi çevrelerin yönlendirmesiyle, öğretilerinden uzaklaştırılmış, bilgileri çarpıtılmış, eğitimsiz kitleler cehennem korkusuyla etki altına alınarak,

yenilikleri kabul etmeleri ve uygulamaları engellenmiştir. İşte bu ve benzeri nedenlerden ötürü Müslüman toplumlar hep geri kalmış, Batılı ülkelerin sömürgesi olmuşlardır. Bu durumu çok iyi inceleyen Mustafa Kemal konuyu şu sözlerle özetlemiştir:

“İslam âleminin toplumsal yaşamında yanlış zihniyetler hüküm sürdüğü içindir ki, doğudan batıya İslam ülkeleri düşmanların ayakları altında çiğnenmiş ve düşmanların esaret ve zincirine geçmiştir.”

Mustafa Kemal'in, “Son peygamber olan Muhammed Mustafa... Yüzü nurlu, sözü ruhani, ergin ve görüşte bedelsiz, sözünde sadık ve halim ve mertlikte başkalarına üstün olan Muhammed Mustafa... 20 sene çalıştı ve İslam dinini tesise ait peygamberlik vazifesini yapmaya muvaffak olduktan sonra cennetin en yüce katına erişmiş oldu” sözlerini anımsatarak sormak isterim, İslam'a düşman olan bir insan bu ifadeleri kullanır mı?

Mustafa Kemal, Hazreti Muhammed'e sadece büyük bir sevgi ve saygı duyarak kalmaz, peygambere yönelik yanlış bilgilere de karşı çıkardı. 1930 yılında yabancı bir yazarın Hazreti Muhammed'i konu eden bir kitabı yayımlanmıştı. Bunu Türkçe'ye çeviren bir yazar kitabı Mustafa Kemal'e sunmuştu. Kitabı inceleyen

Atatürk, Prof. Dr. Şemsettin Gü-naltay'ı çağırır ve kitap hakkında ki düşüncelerini sorar.

Günaltay, “Ele alınacak bir şey değil, bir facia Paşam” yanıtını verir. Bunun üzerine Mustafa Kemal yerinden kalkar ve yanında bulunan İsmet Paşa'ya, “Bu paçavrayı toplatın ve tercüme yapın da devlet hizmetinde kullanılmamak üzere hükümet kapısından uzaklaştırın” der. Mustafa Kemal konuşmasını daha sonra şöyle sürdürür:

“H a z r e t i Muhammed'i bana, cezbeye tutulmuş sönük bir derviş gibi tanıttirmek gayesine kapılan bu gibi cahil adamlar, onun yüksek kişiliğini ve başarılarını asla kavrayamamışlardır. Anlamaktan da çok uzak görünüyorlar. Cezbeye tutulmuş bir derviş, Uhud Muharebesi'nde en büyük bir komutanın yapabileceği bir planı nasıl düşünür ve uygulayabilir? Tarih hakikatleri değiştiren bir sanat değil, belirlen bir bilim olmalıdır. Bu küçük harpte bile askeri dehası kadar siyasi görüşüyle de yükselen bir insanı, cezbeli bir derviş gibi tasvire

yeltenen cahil serseriler, bizim tarih çalışmamıza katılamazlar.”

Mustafa Kemal'in, Hazreti Muhammed hakkındaki bana göre en anlamlı değerlendirmesi ise şöyledir:

“O, Allah'ın birinci ve en büyük kuludur. Onun izinde bugün milyonlarca insan yürüyor. Benim, senin adın silinir fakat o sonsuza kadar ölümsüzdür.”

Atatürk'e dinsiz diyenlere 1930'daki bir konuşmasından aktaracağımız sözleriyle yanıt verelim:

“Din lüzumlu bir kurumdur. Dinsiz milletlerin devamına imkân yoktur. Yalnız şurası vardır ki din, Allah ile kul arasındaki bağılıktır.”

Son olarak, 26 Ağustos

1922'de başlayan Büyük Taarruz öncesi Mustafa Kemal'in Tanrı'ya yakarışını anımsatalım:

“Yarabbi, sen Türk Ordusu'nu muzaffer et. Türklüğün, Müslümanlığın, düşman ayakları altında esaret zincirinde kalmasına müsaade etme.”

Şimdi soralım, Tanrı'ya böyle yakaran bir insan din düşmanı olabilir mi?

O yalnızca Türk ulusuna değil, İslam dinine de büyük hizmetleri

“O, Allah'ın birinci ve en büyük kuludur. Onun izinde bugün milyonlarca insan yürüyor. Benim, senin adın silinir fakat o sonsuza kadar ölümsüzdür.”

dokunmuş bir devlet adamıdır. Şubat 1925'te, Mustafa Kemal'in önerisiyle yokluklar içindeki Türkiye bütçesinden, Kur'an-ı Kerim'in Türkçe'ye çevrilmesi için 20 bin lira ayrılmış, çeviriyi Mehmet Akif Ersoy, tefsiri de Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır yapmıştır. Milletin dinini ve kutsal kitabını kendi dilinden öğrenmesini sağlamak, İslam'a hizmet etmek değil de nedir?

Atatürk'ün özellikle 1937 yılındaki kimi konuşmalarını aktararak, üslubundaki sertliği ve uyarılarını din karşıtlığı olarak göstermeye çalışanlara anımsatalım:

O, din üzerinden siyaset yapıldığı ve halkın dini duygularının sömürüldüğü dönemlerde tavrını sertleştirmiştir. O söylemlerinin dine değil, din tüccarlarına ve din

üzerinden çıkar sağlayanlara karşı olduğunu siz de biliyorsunuz. •

Kaynaklar:

Söylev, Mustafa Kemal Atatürk, *Atatürk Din ve Din Adamları*, Prof. Dr. Ali Sarıkoyuncu, *Fikrimizin Rehberi*, Dr. Erol Mütercimler, *Atatürk'ten Anılar*, Kemal Arıburnu, *Atatürk, Din ve Laiklik*, Cemal Avcı, *Atatürk ve Din*, Sadi Borak, *Neden Laiklik*, Hüseyin Cevizoğlu, *Atatürk, Laiklik ve Cumhuriyet*, Cemil Denk, *Atatürk'ün Okuduğu Kitaplar*, Gürbüz Tüfekçi, *Atatürk'ün İslam Dini Anlayışı*, Osman Zümrüt, *Atatürk ve Din Anlayışı*, Necla Armener. •

GurbuzEvren@butundunya.com.tr

Köyün güzel kızlarından biri hamile kalmıştı. Kızın öfkeli ailesi, çocuğun babasının kim olduğunu öğrenmekte ısrar edince, baskıya daba fazla dayanamayan kız, sade ve arınmış bir kişi olarak bilinen Zen Ustası Hakuin olduğunu söyledi.

Çılgına dönen aile, Hakuin'in kapısına dayandı ve onu suçladı. Bu suçlama karşısında Hakuin basit bir yanıt verdi:

"Ha, öyle mi?" dedi.

Doğumdan sonra aile bebeği, halkın gözünde saygınlığını yitirmiş olan Hakuin'e götürdü ve bebeğin bakımını onun üstlenmesini istedi. Hakuin Usta'nın yanıtı yine basit oldu:

"Ha, öyle mi?" dedi ve bebeği kabul etti, aylarca ona özenle baktı. Bir gün geldi genç kız dayanamayıp, gerçeği olduğu gibi açıkladı. Çocuğun babasının köydeki bir delikanlı olduğunu ve kendisinin de, onu korumak için bu yalana başvurduğunu anlattı.

Kızın ailesinin tüm bireyleri, bu açıklama üzerine Hakuin'e gittiler, ondan özür üstüne özür dilediler

Hakuin çocuğu onlara uzatırken, yine önceki, sözlerini yineledi:

"Ha, öyle mi?" •

YAŞAMDAN GÖZLEMLER

Ali Naili Erdem

Yeni bir yıla girerken...

Hiçbir bilimsel ve tarihsel araştırma bir Ermeni soykırımının olduğunu söylememektedir. Aksine Bernard Lewis, Norman Stone gibi dünyanın en saygın tarihçileri ki konuyla ilgili Türk, Alman, Rus ve İngiliz arşivlerinde yaptıkları araştırmaların sonucunda hazırladıkları raporda "Bu bir tehcidir, soykırım denemez. Aksine bir görüşle Türkiye'nin bunu kabul etmesi kendi tarihine ihanettir" demişlerdir.

iki binli yılların başında yeni bir yüzyıla girmenin heyecanını yüreklerimizde duyumsamıştık. 19'uncu ve 20'nci yüzyıllar, zekânın, kuşkunun ve özgürlüklerin çağı olmanın yollarını arayıp durmuş, yararlı teknolojiyi anıtlştırırken, insaniyeti idam sehvasına yollamakta bir sakınca görmemişti.

Bizler, 21'inci yüzyıl insaniyet yüzyılı olacak diye umutlandık. Artık ne savaşların yılı olacaktı ne de ezenlerin... Olmadı. Yine ölümler, yine sönen ocaklar, yine açlık ve sefalet...

Dünya hemen hemen yine aynı dünyaymış meğer... Bunlar yetmezmiş gibi, Türkiye bir de otuz yıldır terör belasını yaşıyor. Gök ölüm, yer ölüm ve ateş düştüğü yeri yakıyor. Bir taraftan ülke içindeki ihanet yuvaları, bir taraftan da Türkiye üzerindeki isteklerinden vazgeçmeyen dış güçlerin

desteğiyle terör uzayıp gidiyor ve gözyaşları, bayrağa sarılı şehitlerin tabutları Tanrı'ya yükseliyor.

Gerçekte Türkiye bu acılı, bu hüznü ve bu elem dolu tabloyu ulusal bilinç ve ulusal heyecanla sona erdirmenin gücüne sahipken sözde aydınların yanlışlıkla boğuşmanın kederindedir. Bunun son örneği, adları aydın kişiliğe çıkmış kimilerinin büyük bir yalandan başka bir şey olmayan sözde Ermeni soykırımı için "Özür Diliyorum" kampanyasını başlatmış olmalarıdır. Her türlü tarihi ve bilimsel veriden uzak olan bu asılsız iddiaları söyleyenlerin davranışları, hem tarihe karşı saygısızlıktır hem de içinde doğup büyüdükleri topluma karşı çok büyük ayıp ve haksızlıktır.

Gerçekte soykırım sürekli bir suçtur. Kültürel bir yapı ister. Oysa Osmanlı çok uluslu bir imparatorluktu. Ve Osmanlı-

lık hareketinde Ermeniler, Namık Kemal'in ve Ziya Paşa'nın yanında yer almışlardı. Nitekim Osmanlı tarihi Ermeniler'den 22 bakan, 33 milletvekili, 29 paşa ve 7 büyükelçi saymaktadır.

Ilk Osmanlı romanını yazan bir Ermeni'dir. İlk Osmanlı tiyatrosunu kuran Ermeni Güllü Agop'tur. Birçok camimiz Ermeni ustaların yapıtıdır. Tarih boyunca kâh Romalılar, kâh Persler ve kâh Bizanslılar'ca bir yerden bir yere sürülen Ermeniler Osmanlı'da bulduğu adalet ve hoşgörüyle tarihinin en güzel dönemini yaşamıştır.

Özür kampanyasıyla bu efendiler neyi kanıtlayacaktır? Kime hizmet etmenin sevdasındadırlar? Olmayan bir şeyin ispatı olur mu?

Hiçbir bilimsel ve tarihsel araştırma bir Ermeni soykırımının olduğunu söylememektedir. Aksine Bernard Lewis, Norman Stone gibi dünyanın en saygın tarihçileri ki konuyla ilgili Türk, Alman, Rus ve İngiliz arşivlerinde yaptıkları araştırmaların sonucunda hazırladıkları raporda "Bu bir tehcirdir, soykırım denemez. Aksine bir görüşle Türkiye'nin bunu kabul etmesi kendi tarihine ihanettir" demişlerdir. Amerika'dan Türkiye'ye gönderilen Harbord Komisyonu'nun raporu da soykırım iddialarını yalanlamıştır.

Peki ne olmuştur? Olan şudur: Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Kafkas Ordusu erken bastı-

ran kış nedeniyle donarak büyük kayıp vermiş ve savaşmadan geri çekilmiştir. Bu çekilme sırasında 1887 ve 1890 yıllarında Cenevre ve Tiflis'te kurulmuş olan Hınçak ve Taşnak çeteleri büyük Ermenistan'ı kurma düşüyle Ruslar'a öncülük yapmışlar, intikam alayları oluşturmuşlar ve vurucu güç olarak da Müslüman köylerini basıp yakıp yıkmış ve sakinlerini öldürmüşlerdir. "Hasta adam" olarak tanımladıkları Osmanlı'yı haritadan silmeye ve Türk'ün varlığını yok etmeye kararlı İngiltere, Fransa ve Rusya gibi devletler Ermeniler'i bir kanlı bıçak gibi kullanınca devleti yönetenler hem bu bölücü oyuna hem de katliamların halkta kızgınlık yaratma durumuna son vermek için tehci-re karar vermiştir.

Tehci-re ait yasa 14 Mayıs 1915 tarihli olup 3 maddeden oluşuyordu ve içinde "Ermeni" sözcüğü geçmiyordu. Çünkü bu yasa özellikle Ermeniler için çıkarılmamıştı.

Tehcirin yani ordu, bağımsız kolordu ve tümen komutanlarının ihanetlerini duyumsadıkları köy ve kasaba halklarını ayrı ayrı ya da topluca başka yerlere sevk ve yerleştirme işleminin güvenlik içinde yapılması için her türlü önlem alınmıştı. Ancak bu önlemlere uymayan o dönemin içişleri bakanının deyişiyle seciyesiz 1397 kişi çıkmış ve bunların yarısı idam edil-

mişti. Soykırımı karar verilmiş olsa herhangi bir önlem alınır ve önlemlere karşı çıkanlar cezalandırılır ve idam edilirler miydi?

Hiç kimse 1915'te herşeyin süt liman, her yerin gül gülistan olduğunu söylemiyor. Aksine korkunç ve dehşet verici olaylara kilitlemiş bir yıl olduğunu söylüyor. Savaş bu, bunun şakası olmaz ki... Karşılıklı çatışmanın her iki taraf için de ortaya çıkardığı böyle bir trajik olayı tehcir yani mukatele olarak değerlendirmek gerekirken, bir soykırım olarak nitelemek iyi niyetle yorumlanamaz.

Bugün Türkiye Ermenileri, Lozan Antlaşması koşulları doğrultusunda 540 yıllık patrikhane-si, 2 hastanesi, 57 kilisesi, 18 okulu, 58 vakfı, 25 korusu, 17 derneği, 2 spor kulübü, 3 gazetes-i ve 5 dergisiyle onurlu bir biçimde yaşamını sürdürmektedir.

Şu iki soruyu özür kampanyasını başlatan efendilere sormak gerekir:

Soykırım olsaydı bu Ermeni varlığı olur muydu?

Tehcir ve mukatele olayında sırf Ermeni oldukları için, Ermeni etnik grubunu yok etmeye yönelik kasıt unsuru var mıdır?

Hiçbir arşivde, hiçbir ciddi araştırmada ne böyle bir kayıt vardır ne de kuşkuyu davet edecek bir not vardır. Bunun aksine Ermeniler tarafından 1914-1921 tarihleri arasında 518.105 Türk öldürülmüştür.

Son yıllar içinde sözde Ermeni soykırımı probleminin gündemde tutulmasının nedeni geçmişte bunun yaşanmış olması değildir. Bunu vesile sayarak Türkiye'den toprak isteğine dek uzanacak olan isteklerine gerekçe hazırlamaktır. Dünya alemin bildiği bu durumda özür dilemeciler kime hizmet etmektedirler?

Herhalde Türkiye'ye değil...•

İngilizce öğretmeni, sözlüye kaldırdığı Hüsnü'ye sordu:

"İngilizce 'Koyun' ne demektir?"

Hüsnü doğru yanıtı biliyordu:

"İngilizce 'Koyun'a 'Sheep' denir, öğretmenim" dedi.

Öğretmen bu kez, "Kuzu"ya İngilizce ne denildiğini sordu; fakat Hüsnü bu sorunun yanıtını bilmiyordu. Hemen kafasını çalıştırdı:

"Kuzuya başlarda bir şey demezler öğretmenim" dedi. "Bir sü-re beklerler, kuzu biraz büyüüp ele avuca gedikten sonra ona da 'Sheep' derler."•

Başkent Üniversitesi Arkeologları
2300 yıl öncesine bir pencere daha açtılar

KAUNOS TİYATROSU ÇEŞMESİ

Kaunos Tiyatro Çeşmesi'ni yeniden gün yüzüne çıkartıp “soluk” aldığımızda, şaşkınlıktan bu kez bizim nefesimiz tıkanmıştı. Çünkü küçük boyutta bir çeşme beklerken, alışılmışın dışında, 10,60x6,00 metre boyutuyla anıtsal ve özel tasarımlı bir yapı duruyordu karşımızda. Ve çünkü içinde yer aldığı 11,80 metre genişliğindeki niş, döneminin teknolojiyle tek bir kemerle geçilmişti.

YAZAN: PROF. DR. CENGİZ IŞIK

Yıl 1966... Kaunos kazılarının ilk günleri... O yıldan “soluk” bir fotoğrafın anlattığı gibi, tiyatro çevre duvarı üzerinde, kuzey tonozlu girişinin hemen doğusundaki ürküten büyük göçük... Ve bu göçüğün bir ucunda, üzerindeki tonlarca yükün altında bir depremzede örneği alıp verdiği zorlu “nefesiyle” varlığını bizlere duyurmaya çalışan küçük bir duvar kalıntısı... Farklı malzemesi, farklı örgü sistemi ve farklı doğrultusuyla bizlerde hep şu düşünceyi oluşturmuştur:

“Duvar, tiyatronun kesinlikle bir parçası değildir. Olasılıkla tiyatronun önceki bir evresiyle ilişkilendirilmiş bir başka yapıya ait olmalıdır.”

Bu düşüncenin geçerliliği tam 42 yıl, Başkent Üniversitesi'nin Kaunos Öreni'ndeki çalışmalarımızı maddi açıdan, aynı açıdan ve bizim için bunlardan daha da önemlisi manevi açıdan desteklediği 2007 yılına değin sürmüştür.

Bu destekle artık yalnızca işimize yoğunlaşabilecek ve bu kadar yıldır ele alınmayı bekleyen ağır ve zorlu çalışma yükümlülüklerimizin altına girebilecektik. Tıpkı, tiyatronun çevre duvarı (analemma) üzerindeki tonlarca ağırlığa varan göçüğün kaldırılması gibi... Çünkü bu göçüğün kaldırılarak “boğulmak” üzere olan o “küçük” duvarı yeniden gün ışığına çıkartıp yaşama döndürmek ve de çevre duvarının uygulanabilir restorasyon projesini hazırlayabilmek için ne mesleki aşk yeterliydi ne de mesleki heyecan... Nedeni, içinde duvar ve oturma sıralarına ait blokların da bulunduğu yıkıntı malzemenin insanı caydırarak boyuttaki karışımıdır. İşte bu koca yığınının, bu ürkütücü göçüğün kaldırılacağı günün heyecanı, hâlâ daha kaldırılmamış olmasından duyulan mesleki “sızı” ile daima bir arada içimizde hep vardı. Her iki duyuyu bu kadar yıldır bir arada yaşatan, bu kadar yıldır elimizi ko-

Tiyatro çevre duvarı üzerindeki göçük, 1966 yılı

lumuzu bağlayarak bizleri “çaresiz” bırakan tek “olmazsa olmazımız” bir vinçti. Ki, bunun için de 42 yıl beklenilmesi gerekiymiş.

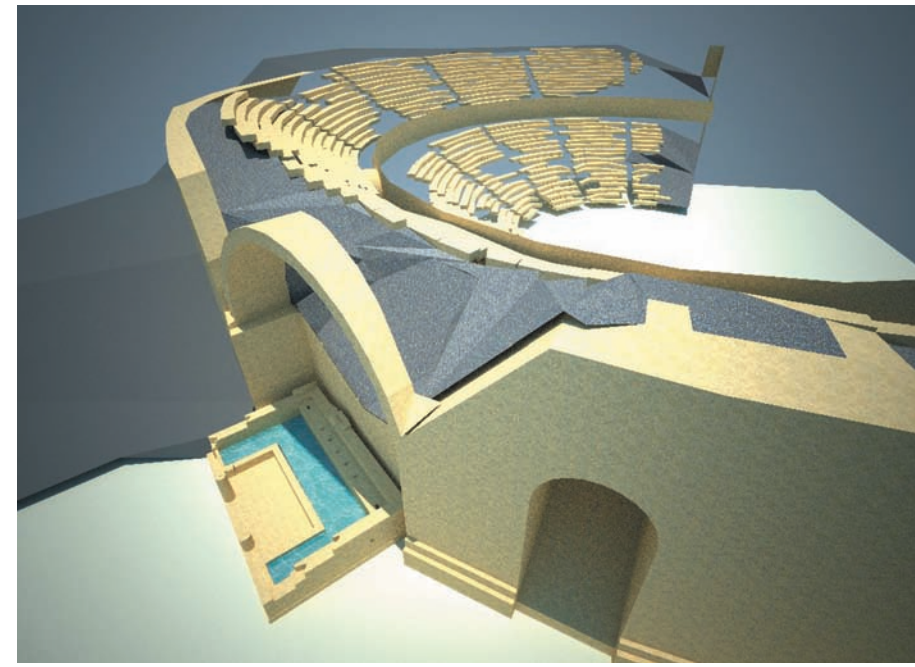
Tam 42 yıl sonra gelen, bugün eğitim ordusunun bir üyesi olmaktan gurur duyduğum üniversitem Başkent Üniversitesi’nin desteğini... Kazılar süresince çalışmalarımıza ayrılan bu vinç sayesinde ki, geçen mevsim bu kazı alanında başlatılan programımız, bizler için her anı heyecan dolu, terlerini Kaunos toprağına “sevgiyle” akıtan Dalaman Tarım Açık Cezaevi hükümlüleri için ise, zorlu ve meşakkatli geçen bir çalışmayla tamamlanabilmiştir.

Kendini gösteren o küçük duvar kalıntısı “rahatlamış” ve yeniden “nefes” alabilmişti. Ve bunun karşılığı olarak da, parçası olduğu çok özel bir mimari ya-

pının kalıntılarını bir “şükran” duygusuyla beraberinde getirmişti sanki: “Tiyatro Çeşmesi”; Kentin ‘Yukarı Teras’ındaki yoğun insan trafiğine hizmet veren “Anıtsal Çeşme Binası”.

Tiyatro çevre duvarı üzerindeki anıtsal bir nişin içine/önüne inşa edilmiş gibi görünen çeşme, arkeolojik gözlemlere dayanarak sırasında arkasındaki görkemli teras duvarıyla birlikte zaten buraydı ve yüzyıllar boyunca da Kaunoslular’ın su gereksinimine yanıt vermişti, onların içini ferahlatmıştı. Ta ki, çevre duvarının yıkılıp da, yarattığı göçüğün altında “nefessiz” kalana değin...

Yeniden gün yüzüne çıkartıp “soluk” aldığımızda ise, şaşkınlıktan bu kez adeta bizim nefesimiz tıkanmıştı. Çünkü küçük boyutta bir çeşme beklerken, alınılmışın dışında 10,60x6,00 metre

Tiyatro ile çeşme binasının mimari ilişkisi, modelleme (Oğuz Özer)

boyutuyla anıtsal ve özel tasarımı bir yapı duruyordu karşımızda. Ve çünkü içinde yer aldığı 11,80 metre genişliğindeki niş, döneminin teknolojisiyle tek bir kemerle geçmişti.

Elbette ki, siz Bütün Dünya okurlarını çok görsel bir mimari tasarımı ve çok ince bir mühendislik bilgisini günümüze yansıtan Kaunos’un bu önemli yapıyla da tanıştırmak isterim. İsterim de, bilimsel formattan arınmayı becerebilir miyim, bilemem? Ama, denemeye de değer doğrusu!..

Gerek malzemesi ve gerekse tasarımı ile de özeldir Kaunos’un bu yeni çeşmesi: “π” formunda inşa edilmiştir ve önde, kanat duvarları arasında iki sütunu vardır. Yapının örgüsünde kullanı-

lan lila renkli mermer bloklar özenle tıraşlanmış, iç ve dış cephe yüzlerine farklı doku verilmiştir. Her bir bloğun birleşme yüzelerindeki işçilik öylesine mükemmeldir ki, yatay ve dikey derzler ancak birer “çizgi” olarak fark edilmektedir. Ve bu da doğallıkla yapının suya karşı olan yalıtkanlığını sağlamıştır.

Mimari malzemenin eksikliği nedeniyle, çeşmenin üst yapısının nasıl olduğu konusunda bugün için herhangi bir fikrimiz yoktur. Ancak planı dikkate alındığında söylenebilir ki, gerek Anadolu ve gerekse Yunanistan’dan az sayıda da olsa tanıdığımız “Daldırma Hazneli” çeşme binalarından

Kazı çalışması, 2008

farklılaşmaktadır: Su haznesi de yapının kendi planına uygun olarak “π” formunda tasarlanmıştır ve böylece önde, yine aynı formda bir “avlu” bırakılmıştır.

Tabanı plaka taşlarla kaplı avluya, ancak cephe- den girilebilmektedir. Girip de su almak için, girip de serin ve gölgelikli ortamında soluklanmak ve sohbet etmek için... Avlu ile hazneyi ayıran, kumtaşından bir parapet duvardır. Bu duvarın blokları üzerine ise, mermerden “silme” blokları yerleştirilmiştir. Silmelerde görülen konikal aşınmalar ve bunların hemen yanındaki yuvarlak küçük yuvalar, suyun hazneden alınış biçimi ve buradaki sosyal yaşamla doğrudan ilgilidir. Gelin hep birlikte o günlere gidelim ve oturup izleyelim:

Kadınlar ellerindeki sivri dipli “boş” testilerle çeşmenin

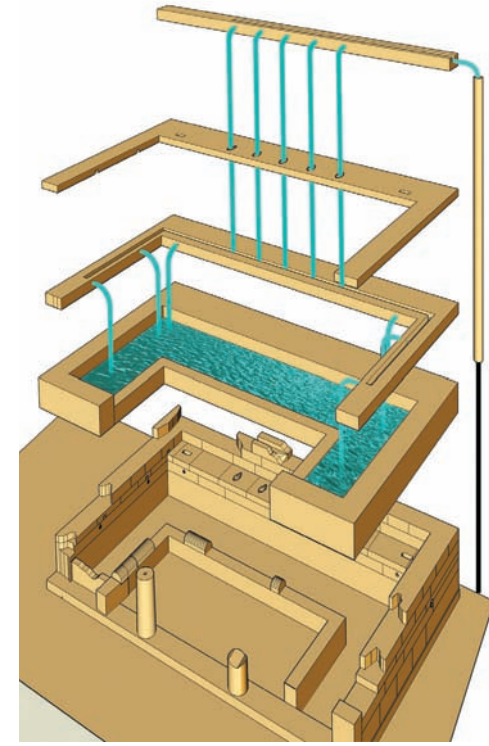
avlusuna giriyorlar. Biraz soluklanıp parapetin hemen önüne geliyorlar ve parapete belleri hizasına kadar yaslanıp eğilerek, ellerindeki testileri su dolu hazneye biraz eğimli daldırıyor ve onları doluma bırakıyorlar. Ağırkları nedeniyle olmalı ki, kadınlar dolu testileri omuzları üzerindeki yatay kulplarından tutarak bu kez parapete sürterek yukarı çekiyorlar ve çekerek çekmez de hemen silme üzerindeki yuvarlak küçük çukurların içine yerleştiriyorlar. Bir soluklanma molası sonrasında ise, testiye bir yatay ve bir dikey kulpundan kavrayarak bir hamlede başları üstüne yerleştirip evlerinin yolunu tutuyorlar. Kimi kadınlar da çeşmenin serin ve gölgelikli atmosferinde belli bir süre daha kalıp “dedikodu- ya” dalıyorlar aralarında...

Gerçeğimize dönelim!..

Suyun çeşmeye değin getiri-

lip havuza akıtılması da çok özel bir tasarımla gerçekleştirilmiştir. Arka duvarın hemen önünde ve duvara bitişik olarak yapılmış 80 cm. genişliğindeki platformun tasarım içinde, suyu havuz duvarlarının cephesi üzerindeki çörtlenlere taşımak gibi çok özel bir görevi vardır. Kanala suyu sağlayan ise, platformun üzerinde birbirlerine eşit mesafede duran “pabuç” formundaki ağızlar olmalıydı. Çünkü simetrik olarak tam da avlunun karşısında yer alan ve de çeşmeye uğrayanların bakış açısı içinde kalan bu ağızlar, akıtma delikleri ile doğrudan alttaki kanalla bağlantılıydılar.

Peki bu ağızlara su nereden geliyordu? Arkeolojik gözlemlerimiz sonrasında geline nokta, başlangıçta “inanılır” gibi gelmemiştir bizlere... Çünkü tasavvur edilen çok çok özel bir tasarımdı: Su, her bir ağzın akıtma deliğine yukarıdan birer fiskiye şeklinde düşecek; oradan kanala geçecek ve kanal içinde sağa-sola taksim olarak çörtlenlere ulaşacaktır. Bu, ancak günümüz metropol kentlerinin meydanlarını zenginleştiren çeşmelere yakışacak bir tasarımdır. Ve böylesine bir tasarımın Kaunos Çeşmesi için uygulanmış olabileceği bile düşünülemezdi. Burada bir gerçeği “gözardı” etmiştik ama: “Kaunosluların çılgnılığı”...

“Su Dağıtım Sistemi”nin aksometrik açılımı (Oğuz Özer)

“Bazen şans faktörü de biz arkeologların yanında olmalıdır!..” diye hep söyleriz. Söyle- riz de... Bu her zaman olmaz. Bu kez oldu ama!.. Kazının ilerleyen günlerinde arka duvarın korunan son blok sırasından günümüze ulaşan bir tek blok, bizim şansımızdı. Kendi orijinal yerinde ele geçen bu blok, formu ve koruduğu izleriyle Kaunoslular’ın gerçekten de “çıl- gın” olduklarını doğrulamıştır. Çünkü blok, çeşmenin bu kez arka duvarı içindeki başka bir kanala, bir “Üst Kanal”a aitti. Böylece suyun, alt kanala neren- den ve nasıl bağlandığı sorusu

Orkestra Akademik Başkent'in ezgileriyle dindirilen kazı sonrasının "tatlı" yorgunluğu...

da yanıt bulmuştur: Sular, "üst kanal" üzerindeki beş çörtenden, onların platform üzerindeki karşılığı olan "pabuç" formlu ağızlardan her birinin akıtma deliklerine birer fiskeye biçiminde düşüyor, oradan da alt kanala akıyordu. Buradan çörtlenlere ulaşan su, çörtlen ağızlarından da hazneye boşalıyordu.

Toplam altı çörtlen vardır ki, bunlardan dördü, her bir yan duvar üzerinde ikişer adet olmak üzere karşılıklı durmaktadırlar; diğer ikisi ise platformun cephesi üzerinde açılmışlardır. Çörtlen ağızları yuvarlak profillidirler ve eğimli bir yatakla doğrudan arkasındaki kanalla bağlantılıdır. Bunların her birine zamanında bronzdan birer çörtlen başı, büyük olasılıkla da bir "aslan başı" aplike edilmiştir. Yalnızca yan duvarlar üzerindeki her bir çörtlenin hemen

üst yanında yaklaşık kare formlu ağızlar, olasılıkla "müdahale" yuvalarıdır, tıpkı platform üzerinde yanlarda açılmış dikdörtgen ağızlı yuvalar gibi: Kanal içindeki suyun gerektiğinde akışını denetlemek, gerektiğinde basıncını ayarlamak ve kanal tıkanığında açabilmek için...

Parapetin silme blokları üzerindeki derin sürtünme aşınmalarını dikkate aldığımızda söyleyebiliriz ki, anıtsal yapıdaki Kaunos'un bu "Tiyatro Çeşmesi", kentin yukarı terasındaki insan trafiğine kendi gölgesi ve serinliğinde yüzyıllar boyu hizmet vermiştir. Ve...

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın izni ve katkıları yanında, üniversitem Başkent Üniversitesi'nin "sınırsız" desteğiyle gerçekleştireceğimiz restorasyonla da, bin yıllar sonrasında da olsa "aziz" olan hizmetine kaldığı yerden devam edecektir. •

"Türkler ve Kürtler Cephesi"nden Tüm Batı Cephesine:

Karışmanın İşimize

**BÜTÜN DÜNYA YAZI İŞLERİ,
ARAŞTIRMA BÖLÜMÜ**

Aralarında birkaçına "dost" dediğimiz Batı ülkeleri, yıllardan bu yana ısrarla, Kürtler'le Türkler arasında tarihsel sorunlar olduğunu ileri sürmekte ve bu savlarını kanıtlamak istercesine, Kürt kökenli yurttaşlarımızın yoğun olarak yaşadıkları Güneydoğu bölgemizde, son yıllarda -kaçıncı kez ve yeniden- tutuşturdukları "yapay" bir alevin üstüne körüklerle gitmektedirler. Oysa Kürtler'le sorunu olan Türkler değil, gerçekte kendileridir.

Çünkü, haritasını yeniden çizmeye çabaladıkları bir coğrafyanın petrollerini, yarın göz göre göre kapabilecekleri düşüyle, bugün onların sırtını okşamak için

birbirleriyle yarış etmektedirler.

Dünyada "Kürt Sorunu"nun nedeni, temeli ve özü, petrole susamış Batılı ülkelerle, Kürtler arasındaki sorundur.

Türkiye'nin sorunu, Kürtler'le arasına girmeye çalışan Batılı ülkelerle.

Birlikte korudukları vatanları uğruna, birlikte şehit oldukları, Çanakkale sırtlarındaki, Sakarya, İnönü, Dumlupınar düzlüklerindeki, Kıbrıs dağlarındaki şehitliklerde, omuz omuza sıralandıkları bütünlükleriyle Türkler ve Kürtler, vatan borçlarını ödemiş olmanın huzuru içinde, "istirahat" haklarını kullanırken bile, dost-düşman tüm yabancılara karşı vatan savunması görevleri-

ni bugün de yerine getiriyorlar; “canlı” bir kanıt oluşturan dokunulamaz bütünlükleriyle...

Kürt kökenli yurttaşlarımız, yalnızca Kurtuluş Savaşı’mızda değil, saldırıya uğrayan Türk kardeşlerinin yanında, savaş sonrası masabaşı savaşımızda da tüm güçleriyle yer almışlar ve ortak vatanlarının ortak düşmanlarının, masabaşında da püskürtülmesinde büyük bir destek oluşturmuşlardır.

Yıllar boyu Başbakanlık Arşivi raflarında kalan ve “Türk Arşivciler Derneği Araştırma Komisyonu” tarafından gün ışığına çıkarılan bu konudaki tarihsel bir belgeyi, imza sahiplerini rahmet ve saygıyla anarak, başta Kürt kökenli yurttaşlarımız olmak üzere, kökeni ne olursa olsun tüm yurttaşlarımıza, bir övünç nedeni olarak sunuyoruz.

Dernek Başkanı Hacı Haldun Şahin, araştırmacılar Yaşar Çelep ve Abdurrahman Yazar’ın değerli çalışmaları sonunda günışığına çıkarılan ve şimdi size, bugün konuşulan Türkçe’yle sunabildiğimiz bu tarihsel belgenin aslı, “HR. İM. 60/3” kayıt numarasıyla, Başbakanlık Osmanlı Arşivi’nde bulunmaktadır.

Tarihte “Türk düşmanı” sıfatıyla yer almaktan büyük gurur duyduğunu söyleyen, bunu söylemekten de –kendine özgü– özel bir zevk alan ve Lozan Konfe-

ransı’nda İngiliz Delegasyonu’nun başkanlığını yapan Dışişleri Bakanı Lord Curzon, konferansta bir ara kendi kendine “Kürtler’in avukatı” kimliğine bürünmüş ve Kürtler’e bağımsızlık verilmesi önerisinde bulunmuştu.

Önerisini, düşmanı olduğu Türkler’e “düşmanlık” yapıyor muşcasına bir tutumla gündeme getirmeye çalışan Lord Curzon’un bu yüzeysel “oyunu”nun şifresi hemen çözülmüş, asıl amacının Kürtler’in sırtını okşayarak onlara şirin görünme çabasının da derinlerinde, “Dost olduğumuz Kürtler’le petrol konusunda bir görüşme yapsak, onlar için de, bizim için de ne iyi olur” çıkarıcılığı, tüm çıplaklığıyla kendini göstermişti.

Kürtler, kendileriyle birlikte Türkler’e karşı da oynanmak istenen bu “İngiliz oyunu”na seyirci kalmayıp aşağıdaki tarihsel mektupla oyunu da, oynamaya kalkışanı da bozmuşlardı.

İşte, Lozan’da bir “İngiliz oyunu”nu daha bozan ve “Umûm Kürt Amele ve Esnâf Cem’iyyeti Re’isi Salih Kahyâ” adına Erzurumlu İsa-zâde Ahmet, İstanbul’da “Umûm Kürtler” adına “Lolan Aşîreti Re’isi ve sâbık Kürt Gençler Cem’iyyeti Re’isi [Düzer]-zâde Dersimli Mehmet Sabri” tarafından İngiltere Dışişleri Bakanı Lord Curzon’a gönderilen tarihsel mektup:

“Bugünlerde –Lozan Konfe-

ransı görüşmelerinde– İngiltere Delegasyonu Reisi Lord Curzon’un Kürtler’e bağımsızlık verilmesi fikrini ortaya atarak, Kürtler’in hamisi tavrını takınmasını hayret ve şaşkınlıkla karşıladık.

“Kürtler’in tarihi geçmişi:

“Biz Kürtler, Turan neslinden bir kavimiz. Milli an’anelerimiz ve özelliklerimizden (yiğitlik, kahramanlık vb.) dolayı Türkler bize ‘yiğit ve cesur’ manasına gelen Kürt adını vermişlerdir. Kürt adıyla anılan ve büyük hizmetleri geçen kahramanların adlarının yaşaması amacıyla ‘Deminan’, ‘Hayderan’, ‘Kureyşan’ ve ‘Lolan’ gibi isimler kabile ve aşiretlere verilmiştir. Bu aşiretler, bugün anavatanın Doğu Türkleri’ni oluşturmaktadırlar.

“Kürtler’in 1876 tarihinden önceki ve sonraki durumları araştırılacak olursa, İranlı misyonerlerin aşiretler üzerinde yaptıkları çalışmaların sonucunda, Kürtler kendi öz lisanları olan Türkçe lehçesini ve öz kültürlerini yavaş yavaş kaybettiler.

“Bundan dolayı Erzurum, Van, Bitlis ve Musul taraflarındaki aşiretler Farsça’dan başka bir şey olmayan ‘Kırmanç’ adı verilen ‘Farsi’ lehçeyi konuşmaya başladılar. Bu misyoner faaliyetlerinden az etkilenen Harput ve Diyarbakır taraflarındaki aşiretler ise, ana dilleri olan Türk lehçesi ile kanşık ‘Zaza’ leh-

çesini konuşmaya başladılar.

“Bu öz Türk oğlu Türkler’i, Yavuz Sultan Selim Han Kürtler’in Hanı Şeyh İdris-i Bitlisi’ye gönderdiği fermanla kendi ülkesine dahil etti.

“O günden bu güne kadar, Türk akrabalarının şefkat ve himayelerinde huzurlu ve rahat yaşamakta ve Türk lehçesi ile de konuşmaktadırlar.

“Genel Değerlendirme:

Yukarıda yapılan değerlendirmelerden sonra, İngiltere Delegasyonu Reisi Lord Curzon’a sorarız ki, İranlılar’ın dilini konuşmakla, o millete mensup olduğu kabul edilirse, İngilizler de dahil her milletin durumu tartışılır. Doğu ülkelerini istila eden ve genellikle dünyanın kendi toprakları içerisinde olmasını hayal eden İngilizler’in, diğer milletlerin kabullenemediği ‘müstemleke’ sözcüğünün yerine, kulağa hoş gelmeyen ve aynı manayı taşıyan ‘manda’ kelimesinin de aslında aynı şey olduğunu Kürtler anlamıştır.

“Dünyadaki zenginlik kaynaklarına sahip olmak isteyen İngilizler’in 12/10’u Türk olan Musul’u ve petrol kaynaklarını biz Türkler’e çok görmesini hayretle karşılıyoruz.

“Lozan Konferansı’nda İngiltere Delegasyonu Reisi Lord Curzon’un, tek millet olan Türk

ve Kürt arasına ayrılık fikirleri sokma gayretini biz Kürtler anladık. Biz Kürtler, Avrupa ve İngiliz diplomatlarının parlak vaatlerinin altında kendi menfaatlerinin olduğunu biliyoruz. Ve bundan dolayı kendi direniş kuvvetlerimizi oluşturduk.

“İngiltere Delegasyonu Reisi Lord Curzon gibi, 1917 yılında bağımsızlık vaatlerinde bulunan Ruslar’a biz Kürtler, ‘Biz Türk’üz, bizi anavatandan hiçbir kuvvet ayıramaz. Bizim rahata kavuşmamız, sizin hemen bu topraklardan çekilmenizle olacaktır’ dediler.

İşte bugün bütün Kürtler, Lozan’daki Avrupa ve özellikle İngiliz diplomatlarına aynı yanıt veriyoruz. Kürtler bağımsızlıklarını kendilerini yok edecek yabancılara değil, kendi ailelerinden olan Türkler’e ve onları temsil eden Büyük Millet Meclisi Hükûmeti’ne emanet etmişlerdir.

“Sonuç olarak biz Kürtler, İngiltere Delegasyonu Reisi Lord Curzon’un bizler için fikirler üret-

memesini rica eder ve Lozan’daki Temsil Heyeti’ne ve Reisi sevgili hemşehrimiz İsmet Paşa Hazretlerine başarılar dileriz.

24 Kânûn-ı Sâni (1)339 (24 Ocak 1923)

Umûm Kürt Amele ve Esnâf Cem’iyyeti Re’isi Salih Kahyâ nâmina Erzurumlu İsa-zâde Ahmet,

İstanbul’da Umûm Kürtler nâmina Lolan Aşîreti Re’isi ve sâbık Kürt Gençler Cem’iyeti Re’isi (Düzer)-zâde Dersimli Mehmet Sabri.”

Tarihimize ışık tutan böylesi büyük bir önemdeki belgeyi günışığına çıkaran ve bize bu belgeyi yayımlamamız olanağı sağlayan Türk Arşivciler Derneği Araştırma Komisyonu başkanı ve tüm çalışanlarını içtenlikle kutlar, kendilerine aynı duygularla teşekkürlerimizi sunarız.

Bütün Dünya Çalışanları

Dersim Olayları nedir, nasıl gelişti, nasıl sonuçlandı? İlerideki sayfalarımızda →

Fransa Kralı IV. Henry’nin ölümünden sonra Devlet Adamları Sully saraydan ayrılmıştı. Yıllar sonra, yeni kral 13’üncü Louis düşüncelerinden yararlanmak için Sully’i huzuruna çağırdı. Fakat kralın dalkavukları, Sully’nin modası geçmiş elbiselerini ve tavırlarını, yersiz şakalarla alaya almaya başladılar.

Onların bu tutumuna kızan Sully, krala döndü ve şöyle dedi:

“Sayın kralım, babanız görüşlerimi dinlemek üzere beni huzuruna çağırdığında, çok doğru bir yöntem uygulardı” dedi ve sözlerini, çevresindeki kişilere bakarak şöyle noktaladı:

“Soytarıları başka bir odaya yollar, görüşlerimi ondan sonra dinlerdi...”•

Anımsamak istemediğimiz

Dersim Olayları

Türkiye hakkında yeni bir “sözde soykırım” yaratma çabası

BÜTÜN DÜNYA YAZI İŞLERİ, ARAŞTIRMA BÖLÜMÜ

Bütün Dünya’ya geçen ay gönderdikleri mektuplarında üniversite ve lise öğrencisi okurlarımız yanı sıra, yurt dışında yaşayan yurttaşlarımız da, “kafalarını karıştıran yepyeni bir sorun” konusunda kendilerini aydınlatmamızı istiyorlardı. Onların, “Sözüm ona Ermeni soykırımını sakızının çürümeye yüz tuttuğu bugünlerde ortaya atılan yepyeni bir soykırım” olarak niteledikleri “kafa karıştıran” bu yepyeni sorun, 1937 ve 1938 yıllarında Tunceli’de yapıldığı ileri sürülen “Dersim soykırımı” ya da “Dersim isyanı”ydı.

“Sözüm ona isyanın 70’inci yıldönümü nedeniyle geçen ay Belçika’nın başkenti Brüksel’de, yabancı ülke ve yabancı para-

desteğiyle “Dersim Soykırımı” adlı bir toplantı düzenlendi.

Katılımcıları arasında TBMM üyesi birkaç parlamenterin de bulunduğu bu toplantıyla ilgili haberleri duyduklarını söyleyen okurlarımız, bu “soykırım ya da isyan meselesi”nin ne olduğunu bilmediklerini, kendilerini bu konuda bilgi sahibi yapmamızı istiyorlardı.

Bütün Dünya Yazı İşleri Araştırma Bölümü’nde görevli arkadaşlarımız, bu konuda çeşitli kaynaklardan edindikleri bilgileri, tarihsel sorumlulukları çerçevesinde, aşağıda okuyacağınız biçimde biraraya getirdiler.

Bu bilgileri yararlanarak okuyacağınızı umuyoruz.

Brüksel’de geçen ay düzen-

lenen “Dersim Soykırımı” toplantısının nedeni, 1938 yılında bu ilimizde meydana getirilen ve kimi çevrelerin “soykırım” olarak nitelendirdikleri bir halk ayaklanmasının 70’inci yıldönümü olmasıdır.

Yurttaşlarının, milyonlarca Yahudi’ye uyguladığı soykırım konusunda kendisine soru sorulmasından rahatsız olduğu için, bu konudaki hiçbir soruyu yanıtlamayacağını söyleyen ünlü Alman “bilim adamı” Mönch’ün onur konuğu olduğu “Dersim Soykırımı” toplantısına, televizyon seyircilerinin yakından tanıdıkları Türk düşünürler ve birkaç da milletvekili katılmıştı.

Günümüzde Tunceli olarak bildiğimiz Dersim Bölgesi’nde 1938 yılında olan halk isyanı, bu bölgede görülen ilk halk ayaklanması değildi.

Özellikle Tanzimat döneminde merkezi yönetimin güçlendirilmesi amacına yönelik düzenlemelere karşı Dersim Bölgesi’nde, 1847, 1877-78, 1885, 1892, 1893-95, 1907, 1911, 1916 yıllarında da halk ayaklanmaları olmuştu.

1930’ların ilk yarısında bölgede patlak veren isyanlar bastırıldıktan sonra, 1935’te “2884 Sayılı Tunceli Vilayeti’nin İdaresi Hakkında Kanun” çıkarıldı.

Buna göre Tunceli iline bir askeri vali atanacaktı. Aynı zamanda Dördüncü Genel Müfettiş sıfatını

alan Vali-General Abdullah Alpdoğan yönetsel, askeri ve yargısal geniş yetkilere sahip olacaktı.

Vali, düzeni sağlamak ve güvenlik açısından gerekli gördüğü durumlarda ilde yaşayan kişileri ve aileleri, il sınırları içinde bir yerden bir başka yere göndermeye, hatta il sınırları içinde oturmalarını yasaklamaya da yetkiliydi.

Yasanın uygulanmaya başlanmasıyla, 1937 başlarında yeni olaylar çıktı. Bu arada Suriye sınırına ve sınıra yakın bölge ve illerde benzer olaylar görüldü.

Hatay’a bağımsızlık tanıyan Milletler Cemiyeti kararından sonra, TBMM’de yapılan görüşmelerde, bu gelişmelerin başta Fransa ve Fransa’nın mandası altındaki Suriye tarafından kışkırtıldığı vurgulanıyordu.

Başbakan İsmet İnönü ise, Tunceli ilinde iki yıldır izlenen reform programının amacının, bölgenin uygar bir duruma getirilmesi olduğunu belirterek, programa karşı bölgede direniş olduğunun altını çiziyordu.

Ocazkade kökenli ve Şeyh Ahmet Aşireti’nden Abasan Reisi Seyit Rıza önderliğinde, asker ve vergi vermek istemeyen aşiretlerce, yeni bir ayaklanma başlatıldı.

Ayaklanmaya Kureyşan Aşireti dışında Haydaran, Yusufan

Şeyh Sait isyanında yakalananlardan bir grup... Beşi idam edildi, ikisi hapis cezası aldı.

ve Demenan Aşiretlerinden oluşan yaklaşık 6 bin kişilik bir grup katıldı. (İhsan Sabri Çağlayangil anılarında, bu isyancıardan ‘6 bin Beyaz Donlu’ diyerek söz etmektedir. 19. 8. 1989, “Güneş” gazetesi)

Ayaklanma, 20-21 Mart gecesi Harsik Köprüsü’nün yıkılması ve köprüyle Kahnut bucağı arasındaki telefon hattının kesilmesiyle başlamış oldu.

Mart-Nisan 1937’de olayların genişlemesi üzerine, general Abdullah Alpdoğan komutasında girilen askeri harekât, 13 Eylül 1937’de sona erdi.

Ayaklanmacıları 3 uçak filosu bombaladı. Türkiye’nin ilk ve o günlerde tek kadın pilotu Sabiha Gökçen de harekâta görev aldı. Yöre halkının bir bölümü başka illere gönderildi.

Yapılan yargılama 15 Kasım 1937’de sona erdi.

Ayaklanmanın lideri Seyit

Rıza ile 6 kişi idam edildi. Çok sayıda ayaklanmacı değişik hapis cezalarına çarptırıldı.

Birkaç ay sonra 1938’de yeni bir ayaklanma çıktı.

Bunun üzerine başlatılan ikinci askeri harekât sonunda, Eylül 1938’de ayaklanma tamamen bastırıldı.

Milli Mücadele’nin sonunu belirleyen Mudanya Mütarekesi görüşmelerinde (3 Ekim-11 Ekim 1922) Türk tarafını temsil eden İsmet Paşa, 26 Ekim 1922’de hariciye vekili oldu. Lozan görüşmelerinde murahhas heyetin başkanlığını yaptı; yeni devletin bağımsızlığını ve egemenliğini onaylayan; Sevr Antlaşması ve Mondros Mütarekesi’ni geçersiz kılan, Lozan Antlaşması’nı imzaladı.

Lozan Antlaşması 23 Ağus-

Resmi Gazete'de Şeyh Said ve adamları

tos'ta TBMM'de kabul edildi.

Doğudaki Şeyh Said İsyanı karşısında başarısız kalan Başbakan Fethi Bey istifa etti. 3 Mart 1925'te İsmet Paşa, Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal tarafından yeniden hükümeti kurmakla görevlendirildi.

İsmet Paşa ayaklanmanın bastırılmasında, hükümet başkanı olarak önemli rol oynadı. 6 Mart 1925'te "Takrir-i Sükun Kanunu"nun yürürlüğe konmasını ve İstiklal Mahkemeleri'nin kurulmasını sağladı.

Şeyh Said İsyanı kısa sürede bastırıldı.

Doğu'daki isyanlar gibi, Er-

meni sorununda da kimi Batı ülkeleri kışkırtıcı rol oynuyor, petrol coğrafyası hesaplarına dayalı politikaları gereği, bölge halkını birbirine düşürüyorlardı.

Bu ülkelerin başında gelen İngiltere'nin, Türk düşmanı olduğu bilinen Dışişleri Bakanı Lord Curzon, Ermeni Soykırımını gündeme getiren Vikont Bryce'a, 11 Mart 1920 günü, Lordlar Kamarası'nda verdiği yanıtta, Ermenilerle ilgili gerçeği şöyle itiraf ediyordu:

"Dünyanın bu bölgesinde Ermeniler –hatta son haftalarda da– kimi kimselerin sandığı gibi– masum kuzucuklar olarak davranmamışlardır. Şu anda elimde, onlar tarafından son derece vahşi ve kana susamış tarzda işlenmiş saldırılara ilişkin bir sürü rapor var. Unutalım bunu... Kuzey Ermenistan'daki Ermeniler'in ne kıyım, hatta ne de saldırı tehlikesinde olduklarına inanmıyorum."

Aynı Lord Curzon'un, dört yıl sonra toplanan Lozan Konferansı'nda gündeme getirmeye çalıştığı "Kürt Sorunu" konusundaki girişimi ve çıkarıcı yabancıların kendilerini kullanmalarına izin vermeyen Kürt liderleri, bu konudaki tepkilerini, metnini bir önceki yazımızda sunduğumuz bir ultimatom niteliğindeki mektuplarıyla göstermişlerdi. •

KÖŞEDEN BUCAKTAN
Mehmet Muhsinoğlu

Büyükler masada buluştu Küçükler hesabı ödedi

Kurnaz Gürcü, görüşmeye hazırlandığı iki lideri, daha toplantı yeri belirlenirken, ilk günden kandırıyor, "Ağır hastayım, çok uzaklara gidemem" diyordu. Aslında, hasta ve 67 gün sonra yaşamını yitirecek olan bir başka liderdi.

ABD Başkanı Franklin D. Roosevelt, İngiltere Başbakanı Winston Churchill ve Sovyetler Birliği Başkanı Joseph Stalin, 64 yıl önce, 4 Şubat 1945 Pazar günü, güney Ukrayna'nın Karadeniz kıyısındaki tatil kenti Yalta'da buluştular.

Son Rus Çarı II. Nikolay Alexandrovich Romanov'un yazlık Liveadya Sarayı'nda yapılan ve bir hafta süren toplantı, 11 Şubat 1945'te yine bir pazar günü sona erdi.

1943'te Tahran'da yapılan konferanstan sonra, "Üç Büyükler" in bu ikinci buluşmasıydı.

Almanya'nın yenilgiye uğratılmasından üç ay sonra gündemleri, gezegenin politik haritasını yeniden çizmek, güç ve etki alanlarını kendi aralarında paylaşmaktı.

Bir başka anlatımla, soğuk sa-

vaşın doğumunu duyuracaklardı.

Churchill ve Stalin, Avrupa'nın askeri nedenlerden önce, politik nüfuz bölgelerine ayrılması konusunda çok istekliydiler. Onlara göre Almanya, "Üç Büyükler" ve Fransa arasında dört bölgeye ayrılmalı, silahlardan arındırılmalı ve savaş suçluları yargılanmalıydı.

Bu arada İngiliz ve Amerikan tezlerine göre, İtalya, Avusturya ve Yunanistan gibi ülkelerde demokrasiye geçiş sağlanmalıydı.

Yenik Almanya, ABD, İngiltere, Fransa ve Sovyetler Birliği arasında işgal bölgeleri olarak çoktan dilimlenmişti. Ancak, Yalta Konferansı'nda iz bırakan en önemli sonuç, Joseph Stalin'in Doğu Avrupa tasarımını ortaya koyması oldu.

Stalin'in bu konuyla ilgili hak iddiası daha başlangıçta, konferansın Sovyetler Birliği'ne çok ya-

kın bir yerde, Karadeniz kıyısının tatil kenti Yalta'da toplanmasını istemesiyle ilk işaretini veriyordu. Stalin çok uzaklara gidemeyecek denli ağır hasta olduğunu iddia ediyordu.

Roosevelt ve Churchill, Sovyet diktatörüne karşı bir birleşik cephe oluşturmak için girişimde bulundular. Danışmanları, Avrupa konusunda pozisyonlarını net biçimde ortaya koyan ve ayrıca Birleşmiş Milletler'in kuruluşu ve görevleriyle ilgili planlama çalışmaları yapmışlardı.

Daha önceden özgür bir Avrupa için 1941 Ağustos'unda formüle ettikleri Atlantik Şartı'nın, "yaşam, özgürlük, bağımsızlık ve inanç özgürlüğünü" sağlamayı, yeni kurulacak Birleşmiş Milletler'e giriş hakkını, yalnızca mihver güçlerine savaş ilan etmiş olan ülkelere elde etmesini öngören temel ilkelerini ortaya koydular.

Birleşmiş Milletler'in kurulması ve bu amaçla tüzük konferansının nisanda San Francisco'da toplanması için görüş birliğine vardılar.

Stalin genel ilkeleri kabul etmişti. Ancak verdiği sözden, 16 Sovyet cumhuriyetinin hepsinin Birleşmiş Milletler'de ayrı ayrı temsil edilmesiyle dönecekti.

"Üç Büyükle"nin vardıkları anlaşmaya göre, daha önce mihver güçlerinin ele geçirmiş olduğu herhangi bir ülkeye, halkın de-

mokratik unsurları tarafından geçici hükümet otoritesinin kurulması ve halkın geleceğini belirleme amacıyla olanaklı olan en kısa sürede özgür seçimler yapılması için yardım edilecekti.

Sovyet diktatörü bu konudaki sözlerinden de caymıştı.

Konferansın sonuna doğru Roosevelt ve Churchill, Londra'da -sürgündeki- Polonya hükümetine destek verince, Stalin şiddetle karşı koydu. Sovyetler'e bağlı Ulusal Bağımsızlık Komitesi'nin Polonya'da hükümet etmesini istiyor ve bu görüşünde ısrar ediyordu.

Sağlanan tek uzlaş, "öteki" politik grupların da, adı geçen komitede yer alması oldu.

Bu arada Polonya'nın yeni sınırları da görüşüldü; ancak anlaşmaya varılamadı.

Stalin'in, savaş sonunda Sovyetler'in işgal ettiği Doğu Avrupa ülkelerinde özgür seçimler yapılması sözünden dönmesinin ışığı altında, Yalta Konferansı, sağlanan kimi "görüşbirliği"nin gerçek değil, bir düş olduğunu ortaya koydu.

Sağlık durumu gittikçe bozulan Başkan Roosevelt, ölümünden iki ay önce tüm çabasını, Amerika'nın Japonya'ya karşı savaşında Sovyet desteğini sağlama hedefine yoğunlaştırmıştı.

Gizli tutulan atom bombası projesi, henüz deneme aşamasına

ABD Başkanı Franklin D. Roosevelt, İngiltere Başbakanı Winston Churchill ve Sovyetler Birliği Başkanı Joseph Stalin, 1943'te Tahran'da yapılan konferanstan sonra, ikinci buluşmalarını Yalta'da gerçekleştirdiler.

gelmemiştir. Bu nedenle askeri uzmanlar, kara ve deniz savaşında yüzbinlerce Amerikalı'nın yaşamını yitireceğini hesaplıyorlardı.

Kore'de bir işgal bölgesi ayrılması, Rusya ve Japonya arasında tarih boyunca tartışma konusu olan kuzey Pasifik'teki Sakhalin Adası ve öteki yörelerin Sovyetler'e bırakılması güvencesi verilince, Stalin Almanya'nın teslim olmasından iki-üç ay sonra Pasifik Savaşı'na katılmayı kabul etti.

Roosevelt ve Churchill Japonlar'ın yenilmesi uğruna, Sovyet liderinin verdiği sözlere inanmak durumundaydılar. Aslında, Doğu'da savaşın sona ermesinde Sovyetler'in oynadığı rol, sanıldı-

ğından daha da az olmuştu.

Ancak, geriye dönüş artık olaşı değildi!

Churchill'in ünlü tanımlamasıyla "Demir Perde", dünyayı bölmek üzere inmeye başlamıştı.

Yalta Konferansı'nda varılan anlaşmanın büyük bölümü, İkinci Dünya Savaşı'nın sonuna değin gizli tutuldu. Müttefiklerin, Almanya ve Birleşmiş Milletler'le ilgili planları ise kamuoyunda alkışlanıyordu.

Amerika'ya bitkin bir halde dönen Başkan Roosevelt, konuşma yapmak üzere gittiği Kongre'de, istediği ölçüde güçlü des-

tek alamadı. Yalta sonuçları hakkında, “Umut ederim ki, bizim ve dünya tarihinin bir dönüm noktasıdır” diyordu.

Yalta'daki paylaşımın sonucunu olarak, “Demir Perde”nin indiğini görece kadar yaşamadı. Dinlenmek için gittiği Warm Springs, Georgia'daki yazlık evinde, 12 Nisan'da geçirdiği beyin kanaması nedeniyle yaşamını kaybetti.

16 Temmuz'da Amerika, New Mexico çölünde atom bombası denemesi yaptı. 6 Ağustos'ta bu ölümcül bomba Japonya'nın Hiroşima kentine atıldı.

İki gün sonra, Yalta'da aldığı güvence karşılığında, Sovyetler Birliği Japonya'ya savaş ilan etti.

Amerika bir gün sonra, ikinci atom bombasını Nagasaki kentine attı. Sovyetler Birliği Mançurya'da Japonlara karşı büyük bir saldırı başlattı. Japonya 15 Ağustos'ta teslim oldu. Amerikan birlikleri ağustos sonunda hiçbir direniş görmeden Japonya'ya girdi.

İkinci Dünya Savaşı'ndan yıllar sonra, Yalta Konferansı'nda varılan anlaşmanın tam metni açıklandığında, Doğu Avrupa ve Kuzey Kore'yi komünist egemenliğine teslim eden Roosevelt ve Churchill, yoğun biçimde eleştirildiler. Savaşın sona Sovyetler Birliği, Doğu Avrupa ve

güney komşusundan kesinlikle ayrılan “Komünist” Kuzey Kore'de, özgür seçimler yapılmasına asla izin vermedi.

Naziler'den kurtarılan Doğu Avrupa, Yalta sonuçlarını önemsemeyen kızıl ordu tarafından işgal edildi ve Sovyetler Birliği'nin uydusu oldu.

Amerikan kaynakları, Japonya'nın yenilgiye uğratılmasında atom bombasının oynadığı rol nedeniyle, Sovyetler'in yardımına gerek yoktu görüşünü öne sürüyor günümüzde!

ABD Başkanı George Bush, Yalta Konferansı'ndan 60 yıl sonra, 8 Mayıs 2005'te bir itirafta bulunuyor ve dönemin ABD Başkanı Roosevelt'in de, Yalta'da Avrupa'nın bölünmesine katkı yaptığını söylüyordu.

Bush, Letonya'nın başkenti Riga'da yaptığı konuşmada, “İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa'da Sovyetler'in baskın duruma gelmesi, tarihin en büyük hatalarından biridir” diyordu.

Bush, Yalta'da 1945 yılında Sovyet Lideri Josef Stalin, ABD Başkanı Franklin D. Roosevelt ve İngiltere Başbakanı Winston Churchill'in imzaladıkları anlaşmanın, daha önceki dönemde Sovyetler ve Naziler arasında Münih'te yapılan ve “Molotov-Ribbentrop Paketi” olarak tarihe geçen anlaşmanın yarattığı, “Avru-

pa'yı bölme” geleneğinin devamı olduğunu belirtiyordu.

Yalta anlaşması ile Baltık ülkeleri dahil, birçok ülkede Sovyet işgaline onay verilmesine göndermede bulunan Bush, “Yalta'da bir kez daha büyük devletler görüştü ve bunun bedelini küçük devletler ödedi” diyordu.

Bush, Riga'daki açıklamalarında Rusya'yı da hedef alıyor ve SSCB'nin dağılmasının hemen öncesinde bağımsızlıklarını kazanan Baltık ülkeleri, Letonya, Estonya ve Litvanya'da gelişen demokratik aşamanın, Moskova'ya da örnek olması gerektiğini söylüyordu.

ABD Başkanı Bush, Rusya'nın bölgedeki en önemli mütefiki olan Belarus'daki Aleksandr Lukashenko yönetimini de, “Avrupa'daki son diktatörlük” olarak adlandırıyordu.

“Avrupa'daki son diktatör-

lük”teki “son durum” ise şöyle:

25 Ağustos 1991'de Sovyetler Birliği'nden ayrılan Belarus'ta, Başkan Aleksandr Lukashenko 20 Temmuz 1994'ten buyana, yaklaşık 15 yıldır görevini sürdürüyor.

Beş yıllık süre için “seçilen” Lukashenko, 1994 anayasasına göre, 1999'da yeniden seçime girmek zorundaydı. Ancak, Kasım 1996'da “düzenlediği” referandumla, görev süresini 2001 yılına değin uzattı.

Daha sonraki seçim 9 Eylül 2001'de yapıldı.

Ekim 2004'de düzenlenen referandumla, başkanlık seçimindeki sınırlama kaldırıldı ve Lukashenko'nun üçüncü kez seçime katılabilmesi sağlandı.

Lukashenko, 19 Mart 2006'da yüzde 82,6 oyla, yeniden başkan “seçildi!” Görev süresinin uzatılması için üçüncü referandumun ne zaman “düzenleneceği” ise, şimdilik bilinmiyor. •

m.muhsinoglu@gmail.com

Sonradan görme bir zengin'in eşi, vitrininde “Büyük indirim” duyuruları gördüğü mağazanın önünden geçerken bir anda karar verdi ve şoförüne durmasını söyledi:

“Kedimi nasıl olsa içeri almazlar, o burada kalsın” dedi. “Ben içeriye şöyle bir bakıp bir iki dakikada dönerim.”

Şoför, park ettiği sanılmasını diye motoru durdurmadan beklerken, kaldırımdan geçen bir kadın, son model arabanın arka koltuğunda bir kedinin oturduğunu görünce merakla şoföre sordu:

“Çok önemli bir kişi mi bu kedi?” •

BÜYÜK YAPITLARIMIZ
Konur Ertop

"Otuz Beş Yaş" şiirinde yankılanan insan sesi

"En yaşlı şair kadar olgun ve kâmil, en genç şair kadar batta ondan da taze ve yeni olabilmek, ne yalan söyleyeyim, şiir ibtiraslarımın başında gelmektedir."

C. S. Tarancı

Cahit Sıtkı Tarancı 22 yaşındayken ilk kitabı "Ömrümde Sükût"ta yer alacak şiirlerinin bulunduğu defteri, "Cumhuriyet" gazetesi yazarı Peyami

Safa'ya gönderdi. O da o sırada İstanbul'da Mülkiye Mektebi'nde okuyan genç ozanla ilgili üç yazı yayımladı.

Peyami Safa Türk şiirinin Batılılaşma sürecinde dış gerçekliğin ve Pozitivizm anlayışının etkisi altında kalarak "maddi, basit ve kuru bir aşamaya" girdiğinden yakınıyor, "Bizim Avrupa'dan da, kendi geçmişimizden de medet ummaya ihtiyacımız yoktur. Mevlana'yı ve Yunus Emre'yi diriltmeyen, Mallarmé'yi ve Valéry'yi andırmayan yepyeni bir Türk felsefe kafası doğması için pek çok şartlar elverişlidir" diyordu.

"Hiçbir şairimizin gözlerinin alabildiği nokta, onunki kadar uzaklarda değildir" diyerek, genç Cahit Sıtkı'nın bu ilk ki-

ta- bında beş duyuyla algılanabilenleri anlatmakla yetinmediğine dikkati çekiyordu.

Cahit Sıtkı'nın ikinci kitabı, ilkinden 13 yıl sonra yayımlandı. Kitap, CHP Şiir Yarışması'nda birincilik kazanan "Otuz Beş Yaş" şiirinin adını taşıyordu. Şiir de, kitap da çağdaş Türk yazının en çok tanınan, en sevilen ürünleri arasında yer aldı.

Cahit Sıtkı, şiir yolculuğuna Galatasaray Lisesi'nde sınıf arkadaşı Ziya Osman Saba ile birlikte başlamıştı. Öğrencilik yıllarında sanatın gizlerini araştırırken, Paris'te yarı öğrenci-yarı bohem yaşamı sürerek şiirlerini yazarken, döndükten sonra 40 kuşağı karşısındaki özgün konumunu gerçekleştiren Ziya Osman'a gönderdiği mektuplarda şiirinin türlü yönlerini açıkladı.

Bu mektuplarda, "Otuz Beş Yaş" kitabının hazırlığı sırasında, "Şimdilik üstünde durduğum ve hoşuma giden isim şudur: 'İnsan Sesi'. (...) Kitap, "Gün Eksilmesin Pencereyden" şiiriyle başlayacak, 'Paydos' şiiriyle bitecek. (...) Hayatımın bir safhası bu suretle kapanacak" dediği görülür. Kazandığı önemli ödülün sonra çok sevilen bu yeni şiirini kitabına eklemiş, kitabına da o şiirin adını vermiştir.

"Ben bir dize üstünde bazen aylarca uğraşan titiz bir sanatçıyım" diyen Cahit Sıtkı, tasarladığı

yeni şiirden ilk kez şöyle söz eder: "Ölüme dair aklımda şöyle bir beyit var:

'Benim de bir namazlık saltanatım olacak
O musalla taşında.'

"Bir şiirin sonu olabilir. Fakat üstünü getirmek zaman ve hava meselesidir. Şimdiyse gözlerimle, ellerimle, ayaklarımla, kalbimle ve kafamla hasılı her şeyimle hayata bağlıyım; ölümü aklıma getirmek istemiyorum."

Özenli bir çalışma sonunda "Otuz Beş Yaş" şiiri yavaş yavaş ortaya çıkar. Adına uyacak biçimde 35 dize olarak düzenlenmiş şiir şöyle sona ermektedir:

"N'eylersin ölüm herkesin başında.
Uyudun uyanmadın olacak.
Kimbilir nerde, nasıl, kaç yaşında
Bir namazlık saltanatın olacak;
Taht misali o musalla taşında."
Şiir, "Yaş otuz beş! Yolun yarısı eder.

Dante gibi ortasındayız ömrün" diye başlamaktadır.

"Kutsal kitap"ta Musa'nın duvarındaki "Yıllarımızın günleri yetmiş yıldır" (Mezmurlar: XC, 10) söylemi nedeniyle insan yaşamının 70 yıl olduğunu varsayan Dante de, yapıtında anlattığı yolculuğa 35 yaşında çıktığını belirtmek için, "Hayat yolumuzun yarısında..."

demişti. Ancak “Tanrısal Komedy” ozanının yaşamı 70 değil yalnızca 56 yıl sürdü. Cahit Sıtkı’nın yaşamı da –uzun, ağır bir hastalığın ardından– onun gibi tam 56’sında noktalandı!

Olüm kaygısı Cahit Sıtkı’nın yakasını hiç bırakmamıştır. Bir mektubunda, ablası Nihal’e, “Ölümü düşündüğüm vakit zıvanadan çıkıyorum... Ölümsüz bir hayat yok mu acaba? Sonu olmayan bir şey ne kadar güzel olurdu!” der.

Gerçeklik karşısındaki tutumunu şu sözleri aydınlatır:

“Hayat yalnız realitelerden ibaret değil ki! Yalnız kapıdan, pencereden, sokaktan, ölümden vesaire ibaret olan bir hayatın kuruluşunu anlayan anlar. O kapı kırkırıncı kapıdan olabilmeli (masaldaki gibi), o pencerede hayaller kurulabilmeli, o sokakta mehtaba bakabilmeli ve ölümden sonra da bir hayat olduğuna insan inanmalı bazan.”

Ölümlle ilgili bilinmezliklerden tedirgindir:

“Bir uzun sefere çıktı, diyorlar; Gemiye gören var mı? Hani deniz?” (Perişan Sofra)
Ölümden sonraki dünya ile sorulara yanıt arar:

“Şimdi o dünyadan hiçbir haber yok;
Yok bizi arayan soran kimsemiz.
Öylesine karanlık ki gecemiz,

Ha olmuş ha olmamış
penceremiz
Akarsuda aksimizden
eser yok.” (Ölümden Sonra)

Ancak “ölüm”, “yokluk” gibi ürpertici konulardan söz ederken bile onun gerçek kaygısının “pürüzsüz”, “yekkin” şiirler yaratmak olduğu görülür. Bundan “haz duyduğunu” anlatır:

“Gün Eksilmesin Pencereden” şiirinde, “Ah aklımdan ölümüm geçer” diye ölüm korkusunu dile getirirken hemen arkasından, “Her mihnet kabulüm, yeter ki Gün eksilmesin pencereden” diyerek yaşama bağlılığını belli eder.

Ölümden sonrasına bir gülümsemeyle yaklaştığı olur.
“Dün güzel bir kadın geçti
Kabrimin yakınından.
Doya doya seyrettim
Gün hazinesi bacaklarını,
Gecemi altüst eden.
Söylesem inanmazsınız,
Kalkıp verecek oldum,
Düşürünce mendilini;
Öldüğümü unutmuşum.”

(Dalgın Ölü)

“Bazan hayatın bütün güzelliklerine rağmen, ölümü düşünmek daha güzel ve ferahlatıcı oluyor. (...) Yaşamakta da, ölmekte de gönlümüze göre nağmeler keşfettiğimiz içindir ki, bu iki kutup arasında kararsız kalıyoruz” der.

1940’lardaki şiirimizde yaygın olan “yaşama sevinci”, onun da temel izleklerindendir:

“Bu sabah hava berrak;
Bu sabah her şey
billurdan gibi.
Gök masmavi bu sabah,
Güzel şeyler düşünelim diye.”
(Bu Sabah Hava Berrak)
“Dışardan müjdelere getiren
ışık demeti!
Cümlemizi sevindiriyorsun.”
(Hastanede Ziyaret Günü)

“Doğa” da “Otuz Beş Yaş” kitabında çok işlenen izleklerdendir. Ozan bir gözlemci olarak kalmaz, doğayla bütünleşir:

“Süt beyaz bir martıyım
açıklarda,
Gemilere ben yol
gösteriyorum,
Buğday ve ilaç yüklü
gemilere.
Bir kanat vuruştan
bulutlardayım;
Bir süzülüştü vatanım dağlar!”
(Bahar Sarhoşluğu)

Kendisini “çirkin” bulduğu için aşk işlerinde sorunlar yaşamaktadır. Yine de,

“Ben aşk adamıyım,
Sevmeye geldim insanları,
Gönlümle, elimle,
kafamla sevmeye;
Hesapsız, karşılıksız,
Ayrılık gayrılık gözetmeden.”
(Ben Aşk Adamıyım), der. Sevgi onun şiirinde alabildiğine geniş bir alana yayılır:

“Aşk! Ama yalnız mahçup

bakireleri veya Kleopatra’nın torunu kıvılcım gibi kadınları mı sevmeli, hayır; güzel havaları da, çocuk bahçelerini de, kedi yavrularını –pisi pisiler– da, bütün insanları, bütün kâinatı bir âşık bakışıyla kucaklamasını bilmelidir. Hele kendimize seçtiğimiz mesleğe karşı bu aşk, icabında cinnet hududunun, hudutlarının ötesine de geçmelidir.”

Yaşamında olduğu gibi şiirinde de içki geniş yer tutmuştur. Yalnızlık duygusu, sevgi, geçmiş günlere özlem içkiden söz eden şiirleri besler:

“Otur ki sandalye hatırlasın
Sandalye olduğunu.
Masa da unuttur masalığını,
Elini koymasın üstüne.
Bakışlarını ayırmaya gelmez,
Sürâhi boşalır sonra
suyundan.
Kadehim kadehim
dediğin şey,
Dudağını değdirmedikçe
kadeh değildir.
Mezeler de bilmez
renklerini, lezzetlerini,
çatalını dokundurmazsan.
Fakat farkında mısın..?” (Çilingir Sofrası)

Tarancı, toplumsal sorunlara da uzak durmamıştır. Savaş yıllarını yaşamış, öğrenci olarak bulunduğu Paris bombalanmaya başlayınca, ülkesine dönebilmek için uzun, çileli bir serüven yaşamak zorunda kalmıştır. Şiirlerinde barış özlemini içtenlikle dile getirir. Toplumsal eşitliği öngörür:

“Ne zengin fakir, ne sen
ben farkı olsun;
Kış günü herkesin evi barkı
olsun.” (Memleket İsterim)
Masallardan (“Abbas”), çocuk
kitaplarından (“Robenson”), ço-
cuk oyunlarından (“Çocukluk”)
söz eder. Çocukların özlemlerini,
hayallerini dile getirir:

“Dörtnele kalktı atım
sevincimden;
Uçarak gidiyorum sılaya.
Çocukluğumda uçurttuğum
uçurtmalar olacak
Bacalara takılan şu beyaz
bulutlar;
Belki de rüzgârda
namaz bezidir,
Yüzüne hasret kaldığım

anacığımın!” (Sıla)
“Ah yeniden başlamak hayata;
Çocukluğa, aşka ve sanata!”
(Çocuk Bahçesinde Gezerken)

Şiiri, “Kelimelerle güzel şekil-
ler kurmak sanatı” diye tanımlar.
1930’ların başında hece ölçüğünü
kullanarak şiir dünyasına girmiş,
bu ölçüğü yeni kalıplar, geleneğin
dışına taşan duraksız söyleyişlerle
zenginleştirmiş, Orhan Veli ile ar-
kadaşlarının getirdiği serbest şiir
yeniliğine de uzak durmamıştır.

“Otuz Beş Yaş” kitabı Cahit
Sıtkı’nın en ustalıkla kitabı sayıl-
makta, bu şiirler ozanın duyarlı-
ğını, şiir işçiliğini yansıttığı ka-
dar, 1940’ların şiir dünyasına da
tanıklık etmektedir. •

Büyük bir çiftlikte, büyük bir yangın çıkmıştı. Çiftlik sabi-
bi derhal itfaiyeye haber verdi. Kısa bir süre sonra yangın yerine
gelen itfaiye araçlarından hemen hiçbirisi, yangının olduğu yere
yaklaşamadılar bile.

“Bu yangın ancak, ortadaki bölümün söndürülmesiyle dene-
tim altına alınabilir” dedi itfaiyeciler. “O noktaya ulaşabilmemiz
ise, çevredeki alevler yüzünden olanaksızdır.”

Çiftlik sahibi, yangının denetim altına alınamayacağını
öğrenince çok üzüldü. Çünkü bu durumda yangın tüm çiftli-
ğe yayılacaktı.

Tam o sırada yangın yerine yeni bir itfaiye aracı daha geldi ve
içindeki sürücü itfaiye eri, birşeyler sormak için bile durmaya ge-
rek duymadan aracını doğrudan alevlerin içine sürdü, yangının
çıktığı yere ulaşınca da alevlerin merkezini söndürdü, çiftliği yan-
maktan kurtardı.

Çiftlik sahibi, bu itfaiye erine önce teşekkür etti, sonra da ona,
bin dolarlık bir çek armağan etti.

Gazeteciler, bu bin dolarla ne yapacağını sorunca itfaiye eri şu
yanıtı verdi:

“Aracımın frenlerini yaptıracağım...” •

Demokrasiye “Made in Turkey” Katkısı: Kütükler

YAZAN: HALÛK CANSIN

**Alçakgönüllülüğü bırakıp gururla itiraf edelim: Biz Türkler
kadar demokratik rejimi yeniliklerle zenginleştiren bir ulus
zor bulunur. Aslında Türkiye’nin o yolu seçişi, neresinden
hesaplarsanız hesaplayın, altmış yılı pek geçmez.** Ama daha
eşikten içeriye ilk adımımızı atar atmaz, yani takvimler henüz
1946’yı gösterirken “Açık oy”, “Kapalı tasnif” demişiz ve sistemi
ta o zamandan renklendirmeye başlayıvermişiz.

Dünya alem tanık ki, o gün bugündür reji-
me ulus olarak sağ-
ladığımız hayırlı kat-
kılar, eksilmeden
devam ediyor. Devreye soktuğu-
muz yeniliklerin en tazesini, yakın-
da yapılacak yerel seçimler için
yöneticilerimiz tarafından seçmen
listeleri konusunda hazırlanıp
devreye sokulan benzersiz sis-
tem... Eğer şu sıralarda başka ül-
kelerdeki iktidarların da, bu en
son Türk buluşunu ağızları sulana
sulana izlemekte olduklarını du-
yarsanız, hiç şaşmayın.

Amerika’daki demokraside
yaklaşık iki yüzyıllık bir geçmişin
sözde sahibi, daha birkaç ay ön-
ce yapılan başkanlık seçiminde,
bayatlamış eski kuralların biraz-
cık olsun dışına çıkmayı göze ala-
madı. Öyle ki burada bizler de,

Obama mı kazanacak, McCain mi
diye saf saf bir miktar heyecan bi-
le duyduk. Anımsarsanız, seçim
öncesinde çoğunluk, Cumhuri-
yetçi Parti’lilerdeydi. Şimdi iş iş-
ten geçtikten sonra, “Nasıl oldu
da seçmenlerin sayısına tıpkı Tür-
kiye’deki gibi kaşla göz arasında
6 milyon yeni ad eklemeyi akıl
edemedik” diye, kim bilir nasıl
saç baş yoluyorlardır.

Geçmiş ola... Artık bir daha-
ki sefere!

Laf aramızda, yalnızca Ameri-
kalılar değil, demokratik sistemi
kabullenmiş öteki ülkelerin vatan-
daşları da seçim dendiğinde mo-
dası geçmiş eski kalıpların tutsağı
olmaktan hâlâ sıyrılabilmiş de-
ğiller. Ne demek seçmen listelerinin
düzenlenmesini 2000’li yıllarda bi-
le hâlâ yargı denetimine emanet
etmek? Bu memleketlerde birer

İçişleri Bakanlığı yok mu? Ve bakanlığın başında da iktidar partisinin yetenekli bir bakanı?

E, öyleyse? Neden o bakanlar, seçim öncesi seçmen listelerinin düzenlenmesini mahkemelerin elinden almayı akıl edemiyorlar?

Ve şöyle acele tarafından “Adrese Dayalı Kayıt Sistemi” diye bir modeli devreye sokuvermiyorlar?

Besbelli, şimdiye dek tembelliklerine geldi. Ama bundan sonra da uyuşuk uyuşuk oturup dururlarsa, göz yumulmasını hiç beklemesinler.

Sayemizde başka ülkelerin siyaset çevrelerindeki gözler de mutlaka açılmış olmalı. Yetkililerin yakasına yapışılıp “Siz neden hâlâ dalga geçiyorsunuz? Hiçbir şey yapamadıysanız, bundan kırk yıl önce iki yaşındayken ölen bebekleri bile günümüzün seçmenleri olarak listelere sokuşturmayı da beceremez miydiniz?” diye hesap sorulmaz mı?

Bakın, Türkiye’de geliştirilen yeni sistemim adı, ne kadar akılcı konmuş: “Adrese Dayalı Kayıt Sistemi”... Bunun uygulamasına geçildiğinde kayıtları mezarlıkların adreslerine geçmiş olanların da seçmen listelerine yazılmasına kim karşı çıkabilir?

Kaldı ki tıpkı bizinkiler gibi, oralardakiler de bu konuda herhangi bir itiraz sesi yükselmeyecekti. Yazmamışlar. Bu durumda oy kullanamayacağız” diye siz-

ruma atma yoluna gidebilirler:

“Falan sayılı filanca yasa var ya, işte o yasaya göre, konuyla ilgili her türlü form, doküman, liste ve çizelgeler, çoktan imha edildi” deyip konuyu pekâlâ kapatabilirler.

Kısacası, demokratik rejime Türkiye olarak şu en yeni katkımızın da çürük bir tarafı yok. O kadar ki, yerel seçimler şerefine devreye sokulan önlemlerden hiç birine Avrupa Birliği cephesinden bile “Gık!” diyebilecek bir babayiğit (ya da anayiğit) asla çıkabilmiş değil. Her birini artık iyice tanırınız: Ne Olli Rehn ne Lagendijk ne Verheugen ne de Barroso! Türkiye’de alınan her yeni tedbir karşısında “ofsayt” düdüğü çalır verne tiryakisi olan bu muhteremlerin hiçbirinden şu sıralar en küçük bir eleştiri bile yok!

Herhangi bir apartman dairesindeki seçmenler diye kentin o semtinden yaşamları boyunca hiç geçmemiş 100 küsur kişiye ait adların alt alta yazılıp o tek daireye sığdırılmasında bile anlaşılan AB “komiser”leri bir acayiplik görmüyorlar.

Ve tabii, aynı apartman dairesindeki gerçek sakinlerin “O 100 küsur kişiye haydi eyvallah, ama hiç değilse bizim adlarımızı da aralarına yazıverselerdi. Yazmamışlar. Bu durumda oy kullanamayacağız” diye siz-

lanmalarını da önemsemiyorlar. “Türklerin vardır herhalde bir bildikleri” hesabı içinde...

Uzun sözün kısası, yalnız ABD ya da AB değil, İsrail’i, Hindistan’ı, Japonya’sı, Kanada’sı ile demokrat diye bildiğimiz ne kadar ülke varsa, hepsi

ama hepsi için Türkiye, muhteşem bir model... Oralarda çekişmesiz dura dura çürümeye yüz tutan demokrasi rejimi, sayemizde hareketleniyor, renkleniyor ve hiç kuşkusuz geliştikçe geliyor. 1946’dan buyana... Her fırsatta...•

Bu Yazının Yazarı Halûk Cansın’la Tanışın

Halûk Cansın, 1924’te İzmir’de doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini İzmir’de yaptıktan sonra İstanbul Hukuk Fakültesi’nden mezun oldu, 1946’da İzmir’e dönerek sonradan adı “Demokrat İzmir” olan “İzmir” gazetesinde çalışmaya başladı. “Demokrat İzmir” ve “Yeni Asır” gazetelerinde uzun yıllar yazı işleri müdürlüğü ve köşe yazarlığı yaparken “Yeni İstanbul”, “Zafer”, “Cumhuriyet” gazetelerinin ve “Associated Press” Ajansı’nın İzmir temsilcilerini de üstlendi. 27 Mayıs ihtilâlinin ertesi günü “Ticaret” gazetesinin yazı işleri müdürlüğüne geçti. Bir süre sonra İstanbul’a gelerek “Manajans” reklam kuruluşunda yazarlığa başladı. O sırada Yeni Asır’a da köşe yazıları göndermekteydi. 1966’da İzmir’e dönerek gazetenin balkla ilişkiler servisini kurdu ve aynı çatı altında “Rapor” adlı ekonomik gazeteyi çıkarmaya başladı. Bu sırada “Manajans”’a da İzmir temsilcisi olarak hizmet vermeyi sürdürüyordu. Daba sonraları “Manajans/Thompson” adını alan ajansın İzmir şubesini kurdu ve 1998’de emekli oluncaya dek yönetti.

Halen İzmir’de emeklilik yaşamını sürdürüyor. Bu arada “Unutmaya Kıyamadıklarım” adı altında bir kitap da yayımladı. Halûk Cansın, evli ve iki kız çocuk ile iki kız torun sahibidir. •

Akıl hastanesine telefon eden bir kişi, santral görevlisine 18 numarada kalan bastayla görüşmek istediğini bildirdi.

Santral görevlisi “Bir dakika” dedikten bir süre sonra, karşısındaki kişiye yanıt verdi:

“Şu anda 18 numaralı odamızda kalan hasta yoktur, efendim” dedi.

Telefon eden kişi, derin bir soluk aldı:

“Demek ki başarıyla kaçabilmişim...”•

OBAMA'NIN ZAFERİ

Amerikan halkı değişim istedi ve Obama maddi ve manevi tüm olanakları çok iyi kullanarak, halka bu konuda güven ve umuttan başka bir şey vermedi. Hatta seçmenlerinden, oydan önce para bile istedi; seçmenlerinden 10-20 dolar da olsa, seçim giderlerine katkıda bulunmalarını istedi.

YAZAN: ALAETTİN GİRAY

Amerika Birleşik Devletleri'nin başkenti Washington D.C. (District of Columbia), 1790 yılında Potomac Nehri platosunda kurulmuştur. Bir milyonu aşkın nüfusunun yarısından fazlası siyahidir. Görkemli kubbesiyle Parlamento Sarayı (Kapitol), kentin simgesidir. Hem senato hem de temsilciler meclisi çalışmalarını burada sürdürmektedir. Kapitol'un 3 km. kuzeybatısında Başkanlık Sarayı (Beyaz Saray) bulunmaktadır. Bakanlıklar, kamu kuruluşları, elçilik binaları da bu bölgededir. Georgetown Üniversitesi ile dört ayrı üniversite kampüsü bölgeye ayrı bir özellik katmaktadır. Kütüphaneler, müzeler ve modern havaalanı da bölgenin dikkat çeken yerleridir. Spor aktiviteleri, yeşil alanları ve çeşitli büyüklükteki parklarıyla sakin ve sessiz bir ortamda, Amerika'nın ve hatta dünyanın yönetildiği gizemli bir kenttir Washington D.C.

4 Kasım 2008 tarihinde 65 milyon Amerikalı, 47 yaşındaki Barack Obama'yı 44'üncü başkan olarak seçti. 1897 yılında ABD'ye katılmış olan Hawaii'de, 1961 yılında dünyaya gelen siyahi başkan,

Kenyalı bir baba ve beyaz bir annenin oğludur. Çocukluğunu Endonezya'da geçirmiş, Los Angeles, New York ve Harvard Üniversitelerinde öğrenimini tamamladıktan sonra 1991 yılında avukatlığa başlamıştır.

Obama, bu ayın 20'nci günü, başkanlık yemin töreninden sonra, Amerika Birleşik Devleti başkanlığı görevine başlamak üzere, eşi Michelle, kızları Sasha ve Malia ile Beyaz Saray'a yerleşecek.

ABD başkanlarının hem ev hem "iş yeri" olarak kullandıkları ve Amerikalılar'ın Beyaz Ev, bizim ise Beyaz Saray dediğimiz bu yapı, Afrika'dan getirilen siyahi köleler tarafından 1790 yılında yapılmıştı.

Amerika'daki bu seçim, Amerika ile birlikte tüm dünyada büyük yankılar uyandırdı. Özellikle Kenya, Nijerya ve Güney Afrika ülkeleri, "Afrikalı oğlu" imajıyla Obama'nın Amerika'nın ilk siyah başkanlığını sevinçle kutladılar.

Resmi kaynaklara göre, Obama oyların yüzde 53'ünü almıştır, ayrıca Demokrat Parti önceki seçimde 236 olan Temsilciler Meclisi sayısını 253'e, senatör sayısını da 49'dan 57'e yükseltmiş ve her iki meclis de Obama'nın üyesi olduğu Demokratlar'a teslim edilmiştir. Kullanılan oylar ırk açısından değerlendirildiğinde, siyahilerin yüzde 95'i ve beyazların yüzde

43'ü Obama'ya "Evet" diyerek, bir siyahinin başkan olmasına yeşil ışık yakmışlardır.

Bu seçimin tüm dünyada yankılar uyandırmasının nedeni ise, ülkelerin sorunlarını artık tek başlarına çözememelerinden kaynaklanmaktadır. Yeryüzünün çevresel ve ekonomik sorunlarının, Obama'nın vaat ettiği güven ve umutla çözüleceğine inanılmaktadır. Ancak, sorunların çözümü pek kolay olmayacaktır. Bu nedenle, Obama ve yakın arkadaşları bir önceki iktidarın hatalarını tekrarlamak istemiyorlar.

Seçim başarısını, şampanya yerine gazozla kutlayan yeni başkan, şimdi Franklin D. Roosevelt'in iktidarı devraldıktan sonraki ilk 100 gün okuduğu kitapları okumakta, raporları incelemektedir.

Obama'nın reform paketinde mali piyasa düzenlemesi, vergiler, sağlık ve enerji konuları öncelikli olarak yer alıyor. Ana hedef, kurumsal finans krizini zararsız duruma getirmektir. Küçülen üretimi canlandırmak ve artan işsizliği önlemek, üst düzey yöneticilerin yıllık prim ve ikramiyelerinde önemli derecede kesinti yapmak, 40 milyon insanı kapsayacak sosyal politikayı yeniden yapılandırmak ve otomotiv sanayine devlet destekli banka kredisi sağlamak, Obama'nın önemli vaatleri arasındadır.

Devlet deneyimi olmayan

Obama'dan çok şey beklemek pek doğru olmamasına karşın, Amerika ve tüm dünyada ekonomik krizin yaşandığı bu günlerde Amerikan halkı, Obama'nın büyük bir lider olacağına inanıyor.

1 929 yılındaki krizde ülke yönetimini Franklin D. Roosevelt'e emanet ettiği günleri anımsayan Amerikan halkı, seçim meydanlarında Obama için "We will get there!" (Oraya biz geleceğiz!) diye haykırarak, onun kişiliğinde devlet yönetimini bu kez halkın kendinin ele geçireceğini ilan etmişti.

Amerikan halkı değişim istedi ve Obama maddi ve manevi tüm olanakları çok iyi kullanarak, halka bu konuda güven ve umuttan başka bir şey vermedi. Hatta seçmenlerinden, oydan önce para bile istedi; seçmenlerinden 10-20 ya da 50 dolarla da olsa, seçim giderlerine katkıda bulunmalarını istedi.

Amerika'da seçimleri izlemek için dünyanın çeşitli ülkelerinden gelen yüzlerce gazeteci, seçim sonucunun açıklanmasından sonra şu ortak görüşte birleştiler:

"Beyazlar sevinç içinde beyazları, siyahları, herkesi kucaklıyorlar. Bir siyahının de başkan olabileceği tüm dünyaya gösterilmiş oldu. Obama kendini iyi bir devlet adamı olarak gösteremese de, 2008 yılının kötü yönetilmesinin başkan seçilmesinde büyük rolü olmuştur. Ne olursa olsun, bu tarihi bir olaydır."

Şimdi yalnızca Amerikan halkının değil, dünyanın hemen her ülkesindeki halkların gözleri, Obama'nın üzerinde...

Çünkü açık açık ifade etmeseler de dünyada herkes artık biliyor ki, Amerika Birleşik Devletleri'nin başkanı ne denli "iyi" olursa, Amerikan halkı yanısıra, kendileri de o denli "iyi" olabileceklerdir. •

Tek fotoğrafta İki Cumhurbaşkanı İki Başbakan

YAZAN: ŞEBNEM ŞEN

A nkara Hukuk Fakültesi'nin Kasım 1961'de yeni eğitim yılı açılış törenine, eşi Mevhibe İnönü ve Çalışma Bakanı Bülent Ecevit'le birlikte katılan Başbakan İsmet İnönü, salona girişlerinde bir grup öğrenci tarafından kapıda karşılandılar.

O yıllarda evrak çantasını yanından hiç eksik etmeyen Ecevit'in sağında ve Mevhibe İnönü'nün hemen arkasında görülen, el örgüsü hırka, kareli gömlek giymiş ve saçları alnına dökülmüş genç bir öğrenci, kimsenin dikkatini çekmemişti.

Hukuk Fakültesi 3'üncü sınıf öğrencisi olan 20 yaşındaki bu Afyonlu genç, 39 yıl sonra Ecevit'in önerisiyle, Türkiye Cumhuriyeti'nin 10'uncu cumhurbaşkanı seçilecek olan Ahmet Necdet Sezer'di.

Geçmişin ve geleceğin iki cumhurbaşkanı ile iki başbakanı, o gün ayırdında olmadan bir fotoğraf karesinde yan yana gelmişlerdi. •

Bir boşluk var orada **"Avrupa Kafası"nda**

Bütün Dünya'nın geçen sayısında ilginç bir anısını okuduğunuz Kemanist Burcu Göker, bu yazısında yedi yıl önce Fransa'da arkadaşlarıyla yaşadığı yüzeysel görünümlü bir olayı, yedi yıl sonra şimdi tüm derinliğiyle yorumluyor. Burcu Göker'in bu yazısını da ilgiyle okuyacağınıza inanıyoruz.

YAZAN: BURCU GÖKER

2 0 0 2 yılı Ağustos'unda, Fransa'nın Dijon kentinde Fransız Ulusal Gençlik Orkestrası üyeleriyle kamptaydım. İki haftalık kamptan sonra, iki haftalık bir Avrupa turnesine çıkacaktık. Toplam bir ay boyunca orkestra elemanlarıyla hep birlikte geçirdiğimiz konser ve çalışma süremiz unutamayacağımız anılarla dolmuştu.

Prova çalışmalarımıza başladığımız o ilk günlerden birinde, günlük altı saatlik provamızı tamamlamış, enstrümanlarımızı yüklenmiş, otobüsümüzü beklemek yerine kaldığımız otele yürümeyi yeğlemiştik.

Birinci kemanlar grubundan 10 kişiyle birlikte Dijon kentinin kaldırımlarında yürürken, arkadaşlarımdan birinin tavırları dikkatimi çekti.

Orkestra arkadaşım, avucundakileri çevresindeki arkadaşlara gösteriyor, onlara heyecan içinde bir şeyler anlatıyordu. Başlarda pek önemsemediğim; ama anlattıklarını soluk almaksızın bir heyecanla sürdürdüğünü görünce, meraklanmaya başlamış, söylediklerine ben de kulak vermiştim. Avucunda çeşit çeşit bozuk paralar vardı. Çevresindeki arkadaşlarımıza o paraları gösteriyor, onlarla ilgili olarak bir şeyler anlatıyordu.

Dikkatle baktığımda, arkadaşımın avucundaki bozuk paraların her birinin, birbirinden değişik 1 Euro olduğunu gördüm.

“Bu 1 Euro’ların her biri, ayrı ayrı ülkeye aittir” diyordu. “Bakın, her ülkenin 1 Euro’sunun üzerinde, o ülkenin tarihinde rol almış önemli kişilerin yüzleri yer alıyor.”

Arkadaşımın avucundaki 1 Euro’lardan kimi Almanya, kimi İspanya, kimi İtalya ve İrlanda

parasıydı. Avrupa Birliği üyesi tüm ülkelerin 1 Euro’larının koleksiyonunu yapıyordu.

Koleksiyonundaki değişik Euro’ları öteki arkadaşlarla paylaşıırken birden durdu ve unuttuğu çok önemli bir şeyi o an anımsamışçasına bir telaşla bana döndü:

“Koleksiyonumda 1 Türk Euro’su eksik” dedi. “Sende vardır, hadi versene...”

Arkadaşımın bu söylediklerini, sırtlarımızda kemanlarımız, o ağustos gününün 35 derece sıcaklığında Dijon kaldırımlarında yürürken ciddiye de, şakaya alacak halim yoktu. O nedenle hiçbir karşılık vermedim kendisine... Benim suskunluğum karşısında şaşırdı. “Değiş tokuş yapacağız” dedi. “Sen bana 1 Türk Euro’su vereceksin; ama ben de sana 1 Fransız Euro’su vereceğim.”

Bir süre donuk donuk baktım yüzüne... Benle şaka mı yapıyordu, alay mı ediyordu, yoksa ciddi miydi?

Zaten yürümekten yorulmuş, sıcaktan bunalmıştım. İşi fazla uzatmadım, “Yok” diyerek geçiştirmek istedim, sonra da yürümeye devam ettim.

Koleksiyonundaki değişik Euro’ları öteki arkadaşlarla paylaşıırken birden durdu ve unuttuğu çok önemli bir şeyi o an anımsamışçasına bir telaşla bana döndü: “Koleksiyonumda 1 Türk Euro’su eksik” dedi. “Sende vardır, hadi versene...”

Koşar adımlarla yetişti arkamdan, söylediklerini bu kez tane tane anlatmaya başladı:

“Koleksiyonumda her ülkenin 1 Euro’su var; ama yalnızca Türkiye’nin yok” dedi. “Ben sana 1 Fransız Euro’su vereyim, sen bana 1 Türk Euro’su ver. Senden tüm istediğim bu... Koleksiyonumu tamamlamak istiyorum.”

Ona, 1 Türk Euro’sunun olmadığını söyledim.

“Çünkü Türkiye, Avrupa Birliği’ne üye değil” dedim.

Arkadaşımın yüzünde o an beliren şaşkınlık ifadesini, bugüne değin unutamadım, bugünden sonra da unutamayacağımı biliyorum.

Anlattıklarıma inanmıyordu. Bana Türklerin Avrupalı olduklarını söylüyor, nasıl olur da Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne üye olmadığını soruyordu.

Çok zor oldu ona, Türkiye’nin Avrupa Birliği üyesi olmadığını anlatmam. Ben anlattıkça o inanmıyor, o inanmadıkça ben zorlanıyordum.

Elimde 1 Türk Euro’su olsaydı, bunu kendisine seve seve vermeye hazır olduğumu söyledim. “Belki şu an 1 Türk Eu-

ro’su yok; ama inanıyorum ki en kısa zamanda bu da olacak” dedi. “Çünkü siz, en az bizim kadar Avrupalısınız ve doğal olarak da en kısa zamanda Avrupa Birliği’ne kesinlikle gireceksiniz.”

Arkadaşım benden istediği 1 Euro’yu alamayacağını anlayınca, bu kez o 1 Euro’nun sözünü istedi.

“O zaman söz ver bana” dedi. “1 Türk Euro’su çıktığında, sen de ben de dünyanın neresinde olursak olalım, bana göndereceksin, değil mi?”

Ve hemen kağıt kalem çıkardı, posta adresini yazdı, bana uzattı.

O an ne diyeceğimi şaşırdım. Elimde olmayan bir şey

için nasıl söz verebilirdim, işte onu bilmiyordum.

“Sen bana söz ver, gerisi kolay” dedi arkadaşım... “Nasıl olsa günün birinde gireceksiniz Avrupa Birliği’ne...”

Söz vermenin gerisi belki kolaydı; ama söz vermenin kendi hiç de kolay değildi.

“Çok beklemen gerekebilir”

1 Türk Euro’su olsaydı, bunu kendisine seve seve vermeye hazır olduğumu söyledim. “İnanıyorum ki en kısa zamanda olacak” dedi. “Çünkü siz, en az bizim kadar Avrupalısınız ve doğal olarak da en kısa zamanda Avrupa Birliği’ne gireceksiniz.”

dedim. “Sonra sen sözümü tutmadığını sanabilirsin.”

Arkadaşım direttikçe diyor. “Dünyanın neresinde olursak olalım, 1 Türk Euro’su çıkar çıkmaz bana göndereceksin, tamam mı?” diye sordu. “Sen söz ver, ben beklemesini bilirim.”

Güçlükle de olsa, “Söz” dedim.

Aradan 7 yıl geçmesine karşın ben, Fransız arkadaşına o gün verdiğim sözümü hâlâ yerine getiremedim. Üstelik, her geçen gün bu konudaki umudum azalıyor.

Bu Yazının Yazarı Burcu Göker’le Tanışın

Sekiz yaşında İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuarı’nda başladığı keman eğitimini 1996 yılından sonra Eczacıbaşı bursu ile gittiği Paris Paul Dukas Konservatuarı’nda sürdüren ve 1998 yılında Paris Konservatuarlar Birliği sınavlarını birincilikle bitiren Burcu Göker, katıldığı çeşitli yarışmalarda birincilik ödülü kazandı. Burcu Göker, 2000 ve 2002 yıllarında, iki kez üst üste Fransa Ulusal Gençlik Orkestrası sınavlarını kazandı ve bu orkestrada yer alan ilk ve tek yabancı sanatçı olarak, Avrupa turnelerine ve klasik müzik festivallerine katıldı, Fransa’yı temsil ettiği İrlanda Ulusal Gençlik Orkestrası’nda başkemanca olarak görev aldı. Amerika’da Lawrence Üniversitesi’nde sürdürdüğü eğitiminden sonra 2007 yılında bu üniversiteden “Magna cum Laude” üstün derecesiyle mezun oldu. Eylül 2007’den buyana Kanada Calgary Üniversitesi’nde keman dalında lisansüstü solistlik eğitimi alan genç sanatçı, aynı zamanda Calgary Üniversitesi Senfoni Orkestrası’nda başkemanca olarak görev yapmaktadır. •

Uçaktan inmemekte direnen yaşlı bir kadının yanına gelen görevliler onun uçaktan neden inmediğini öğrenmek istediler:

“Teyzecğim, uçaktan neden inmiyorsunuz?” diye sordular.

Yaşlı kadın saf saf yanıt verdi:

“Oğlumu bekliyorum, evladım” dedi. “Çünkü, o bana ‘Uçak iner inmez olduğun yerde kal, hiçbir yere kıpırdama, ben gelir seni alırım’ demişti...” •

SPORUN DÜNYASI

Metin Gören

SPOR YAZARLIĞI

“Ülkemizde giderek yaygınlaşan kulüp yazarlığının, zorunlu yönü skor yazarlığı, spor yazarlığının neresinde ve ne biçim durur?” sorusunun yanıtı kuşkusuz “Hiçbir yerinde” olmalıdır. **Ancak, sayısı yüzü geçmeyen Türkçe ötesi koalisyon sözcüklerle tümce oluşumu krizi geçirenleri usta ilan edenler... Ve televizyon kanallarında yayınlanan spor programlarındaki belden aşağıya vuruşları alkış konfetileriyle süsleyenlerin sayıları arttıkça ve yetki sınırları genişledikçe, spor yazarlığı kavramı tartışılacaktır.**

Az gelişmiş toplumlarda ya da kalkınmakta olan ülkelerde... Yaşam düzeyi tepe noktalarda gezinen insanların sınırlarla belirlenen topraklarında... Amerika’dan Afrika’ya dek... Avustralya’dan Avrupa’ya değin uzanan kıtalararası kilometre taşlarının her birinde... Korkuyla birlikte sempati duyulan ve de hoşlanmadıkları halde, mimik hareketlerine empati modu indirerek ünlü sanatçılara bile fark atanların etki alanlarına egemen çok popüler bir meslek vardır, adı “Gazetecilik” olan... Ve bu harika olgunun, son yıllarda gelişen, geliştikçe bir sorun yumağı durumuna gelen en önemli dallarından biri de spor yazarlığıdır. “Ülkemizde giderek yaygınlaşan kulüp yazar-

lığının, zorunlu yönü skor yazarlığı, spor yazarlığının neresinde ve ne biçim durur?” sorusunun yanıtı kuşkusuz hiçbir yerinde olmalıdır. Ancak, sayısı yüzü geçmeyen Türkçe ötesi koalisyon sözcüklerle tümce oluşumu krizi geçirenleri usta ilan edenler... Ve televizyon kanallarında yayınlanan spor programlarındaki belden aşağıya vuruşları alkış konfetileriyle süsleyenlerin sayıları arttıkça ve yetki sınırları genişledikçe, spor yazarlığı kavramı tartışılacaktır. Tartışılmak istenilen en önemli konulardan biri de, spor yazarlığının mektepli ya da alaylı olması konusunda yaşanan ikilemdir. İletişim fakültelerinin, basın yayın yüksek okullarının her ilde temellerinin atıldığı ve pırıl pırıl gençlerin yetiştiği bir ortam-

da, alaylı bir ustanın, modern çağ gereksinimi tüm bilgileri donatılmış bir okullu acemiye “Hayır” diyebilme şansı olmamalıdır.

Bu kendisinin yıllardan buyana sürdürdüğü başarılı çizginin, üniversiteli acemiler tarafından ustalaşarak, kültür depolaması yükleriyle daha yüksekere taşınması demektir.

Futbolun buluşcuları İngilizler’in, bir dönem çok ünlü bir futbol adamı vardı: Bill Wright. İngiltere’de futbolun gelişmesine yadsınmaz katkıları olmuştu. Wright bir açıklamasında, ilginç ve de düşündürücü bir tümce kullanmıştı spor yazarları için:

“Görüyorum ki, tüm Avrupa ülkelerinde sihirli kürenin peşinden koşuktan sonra yorulanlar, kısa süreler içinde stadyumların basın localarına çıkarak saha içi oluşumu acımasızca eleştiriyorlar. Bunlara bir anlam veremiyorum. Bu iş, bilgiyle görgünün alacağı-nız eğitim birlikteliğiyle olasıdır. Spor yazarlığı, sporla özdeşleşmiş tüm insanların gözü, kulağı, beyni ve kalbidir. İstedğini gören, işine geldiğini duyan, beyniyle kalbi arasında vicdana yönelik iletişim bozukluğu yaşayanlar bence spor yazarı olamazlar.”

Kissadan hisse bir anımsatma... 1960’lı yıllarda, dünya futboluna egemen Brezilya Ulusal Takımı vardı. Gilmar, Nilton Santos, Djalma Santos, Zito, Belini, Orlan-

do, Garrincha, Didi (Fenerbahçe’nin teknik direktörlüğünü yaptı), Vava, Pele ve Zagolla... Bu müthiş takımı izlemek futbolseverler için büyük zevkti. Bu harika topluluğun arasında öyle oyuncular vardı ki, aradan yıllar geçtiği halde unutulamadı. Dünyanın gelmiş geçmiş en büyük oyuncusu Pele... Ve de çalımlarıyla Brezilyalıların geleneksel dansı sambayı yeşil alanlara taşıyan Garrincha... Tam onbir kardeştiler. Rio de Janeiro kentinin yüksek alanlarında Favele adı verilen barakalardan oluşan El Salvaidora Mahallesi’nde dünyaya gelmişti. Bir ayağı ötekenden kısaydı Garrincha’nın... Çocukluk yılları yoksulluk içinde geçti. Ta ki, kumsalda top oynarken Botafago takımı yöneticisi Felix kendisini keşfediceye değin... Garrincha’nın ilk transferi on lira karşılığında gerçekleşti. Ve sonunda ulusal takıma dek uzayan bir futbol yolculuğuna çıktı, bir ayağı ötekenden kısa siyahi oyuncu...

1962 yılında Şili’de oynanan Dünya Kupası’nı o zamanki adıyla Çekoslovakya’yı 3-1 yenerek kazanan Brezilyalılar, tüm dünyaya Garrincha adında olağanüstü bir futbolcu sunmanın haklı gururunu yaşadı. Çekoslovakya takımının Avrupa’da ünlülenmiş savunma oyuncusu Novak’ın karşılaşma sonrasında yaptığı açıklama da ilginçti:

“Garrincha’ya alkışlar gönderiyorum. Sanırım bundan sonra ve futbol yaşamım süresince onun gibi harika bir oyuncuyla karşılaşmayacağım.

“Simdi, siz benim nereye gittiğimi sormak isterseniz, hemen yanıtlayacağım. Hastaneye gidiyorum, sayın basın mensupları... Yanlış duymadınız hastaneye... Niçin mi? Sanırım Garrincha’nın attığı o harika çalımlardan sonra belimi incittim, çok ağrıyor.”

Bir samba kraliçesine âşık olmuştu, Brezilyalı yıldız... Uzun yıllar yedi çocuğundan ayrı yaşadı. Ölümüyle üzüyle örtüşmedi. Yoksulluk içinde, bir gecekondu ve de yalnız başına... Brezilyalı spor yazarı Muniz Sodre, ünlü futbolcu bir yazısında ağır bir biçimde eleştirmişti. Sodre, “Çalım ustası olmak, iyi futbolcu olmak değildir. Bu oyuncu bir tek özelliğini ortaya çıkararak, kendisini iyi futbolcu gibi gösteriyor” demişti. Garrincha’nın öfkesi çok büyük oldu:

“Bu adamın beni eleştirmesi için önce futbolu öğrenmesi gerekir. Evinin bahçesinde eşini kale-

ye geçiren ve ona çocukların oynadığı toparla şut atması, beni eleştirmesine yetmez. Profesör olmak ayrı, futbol eleştirmeni olmak ise çok ayrı bir özelliktir. Muniz, spor yazarlığından, asıl mesleği üniversite profesörlüğüne düşey bir geçiş yapmalıdır.”

Ve Sodre spor yazarlığını bıraktı, üniversiteye döndü. Burada da fazla tutunamadı, ülkesinden ayrıldı Paraguay vatandaşlığına geçti. Bu Sodre için sanırım yatay bir ka-

çış olmalıydı.

Kissadan hisse bir anımsatma...

1970’li yılların başında Avrupa’nın en güçlü futbol ekiplerinden biri olan Polonya, Ankara’ya geldi, ulusal takımımızla karşılaşmayı kazandı.

Maç sonrasında spor yazarı ar-

kadaşlarımızla birlikte soyunma odalarına indim. Önce Polonya Ulusal Takımı’nın dünya çapındaki yıldızı Lubanski’yle söyleşi yaptım, sonra teknik direktörle... Biz bu işlemleri sürdürürken, Polonyalı bir spor yazarı yanıma geldi. Bir rozet uzattı, yakamdaki rozetle değiştirmek istediğini söyledi. Değişim kısa sürede tamamlandı ve Polonyalı spor yazarıyla sohbetimiz, daha sıcak bir ortama

Garrincha

doğru süratle kaydı. Polonyalı meslektaşım, birlikte olduğum arkadaşlarımı işaret ederek sordu:

“Bunlar da spor yazarı mı?”

Başımı sallayarak onayladım. Konuk bu kez de, “Ne yazarlar?” biçiminde bir soru yönlendirdi.

Futbol yazar, boks yazar. Güreş, atletizm, basketbol voleybol yazar. Gerekirse ve görev verilirse atıcılık, okçuluk, buz sporları, eskrim ve tenis de yazar” dedim. Ben saydıkça Polonyalı spor yazarının gözleri yuvalarından çıkacakmış gibi oldu. Alaycı tavrı yüzünü santimetre-karelere bölmüş, her alandan bana doğru gönderilenler sanki, yalancının biri olduğumu işaret ediyordu. Ben doğru söylüyordum, Polonyalı inanamıyordu.

Bu kez o anlattı ben dinledim. Yirmidört yıldan buyana spor yazarlığı yapıyormuş. Yalnızca futbol yazıyormuş. Futbol yorumcusuymuş. Uzun yıllar futbol oynamış, Varşova Spor Akademisi’nin Antrenör-

lük Bölümü’nden mezun olmuş.

Yeniden sordum:

“Yorumlanırsız Polonya Ulusal Takımı’nın maçlarını mı kapsıyor?”

Güldü, sanırım soruyu da biraz komik buldu:

“Yalnız ulusal takımı yorumlamakla Polonya’da spor yazarına para vermezler. Ben kendi ülkemizin tüm takımlarının karşılaşmalarını ayırım gözetmeksizin yorumlarım.”

Polonyalı meslektaşımız, bizim spor yazarlarımıza düşünülmesi gerekli çok ilginç örnekler sunmuştu. Poliak Andrewicski bir tek branş üzerine görevini sürdürüyordu. Ve o asla kendisine futbol yorumcusu denilmesini istemiyordu. O kendine göre, donanımlı biriydi. Ve de tüm futbol takımlarını yorumlayan bir spor yazarıydı. Andrewicski, bizim için ilginç bir örnek olmalıydı. Örneğin, spor yazarlarına... Belki de futbol ya da kulüp yazarlarına... En önemlisi buz üzerine skor yazanlara...

Kıssadan hisse bir anımsatma...•

MetinGoren@butundunya.com.tr

Mağazası yandıktan sonra sigortadan parasını alan iş adamına sigorta acentası, daha geniş kapsamlı bir sigorta poliçesi önerdi:

“Mağazanızı bundan sonra ayrıca bir de fırtınaya karşı sigortalayalım, daha güvenli olur” dedi.

İş adamı bir süre düşündü, sonra açık açık sordu:

“Gerektiğinde fırtınayı nasıl başlatabilirim?”•

SUDOKU

Nükhet Alicikoğlu

1	2	3						
						5		
4				1		6	7	
6		4						
2			8		6			7
						4		8
	3	1		7				4
		9						
						9	8	3

Sudokuyu
Yapamayanlar İçin

	5	6						3
2			5				7	
4			9			6		
	9	7			1			
				5				
			2			1	3	
		9			6			7
	6				8			9
1						3	4	

Sudokusuz
Yapamayanlar İçin

Yanıtlar 100'üncü sayfamızdadır.

BİR BAŞKA BAKIŞ
Cheryl Tanrıverdi

SAKİN OL! PANİĞE KAPILMA!

Bu sıradan sözcükleri okuyup yazmak kolay. Ancak, onları anlayıp söylediklerini gerçekleştirmek başlı başına bir iş. Büyük olasılıkla hepimiz, olağanüstü bir durum anında nasıl davranacağımızı düşünmüşüzdür. Doğru olanı yapar mıyız? Sakin olup paniğe kapılmamayı başarabilir miyiz?

Televizyon ve basındaki haberlere bakılırsa, birçok kişi doğru olanı yapmıyor. Olay yerinde bağırıp çağıran, saçını başını yolan kişileri televizyonda hepimiz izlemiştir. Yaralıları araçlardan bir an önce çıkarmaya çalışıp daha da ağır yaralanmalara neden olan iyi niyetli görgü tanıklarına da ekranlardan alışkınız.

Bir depremin ilk belirtisinde kendinden geçip balkondan atlayan kişilerin haberlerini de okumuşuzdur birçok kez... Panikle bir yere varılmadığı ortada... Ancak, sakın olma ve sağlıklı düşünme yeteneği aşırı strese karşı kişinin ilk tepkisi olmayabiliyor.

“Ah, canım, böyle kötü şeyler düşünmeyelim. Onlar hakkında konuşunca kendimi kötü duyumsuyorum. Zaten büyük olasılıkla

öyle bir şey de olmayacak hiç... Güzel şeyler düşünelim” demeyin. En çok karşılaşılan tepki bu olsa da, olası olağanüstü durumlardan konuşmak ve onlara hazırlıklı olmak korkuyu artırmaktan çok korkunun azalmasına yardımcı oluyor aslında.

Dünyada yolunda gitmeyebilecek olan her bir şeyi düşünmenize gerek yok; ancak büyük çaplı acil durumlara karşı hazırlıklı olmak çok işe yarayabiliyor. Bu konuları konuşmanın ailelerin yanısıra çocuklara da yararı oluyor. Kendilerini güçsüz ve çaresiz duyumsamak yerine, birlikte faydalı adımlar attıklarını biliyorlar, korkularının yerini güven alıyor.

Uzmanlara göre, bir krizle karşı karşıya kalındığında çoğu kimse üç aşamadan geçiyor: Yadsıma (olağanüstü bir durum olduğuna

İlk yardım eğitimi sırasında, gerekli adımlar akılda tutulana değin, mankenler üzerinde defalarca uygulama yapılıyor.

inanmayı reddetme), üzerinde düşünme (bir şeylerin ciddi biçimde yolunda gitmediğinin ayırdına varma ve ne yapılacağını belirlemeye çalışma) ve karar (kendine gelip harekete geçme). Her bir aşamanın uzunluğu yaşamda kalabilme yetisini doğrudan etkiliyor.

O lağanüstü bir durumdan sonraki ilk dakikalarda, birçok kimse kötü bir şey olduğunun ayırdına varamıyor bile... Restorana duman sızıyor, müşteriler yemeklerine devam ediyorlar. Bir feribot yan yatmaya başlıyor, yolcular yerlerinden kı-

pırdamıyorlar. Bir uçak zorunlu iniş yapmaya başlıyor, herkes üst bölmelerden eşyalarını topluyor.

Yıllar önce bir uçak yolculuğu yaparken, oksijen maskeleri birden yukarıdan düşmüştü. Ne olduğunu anlamaya çalışırcasına tüm yolcular birbirine bakmaya başladı. Beyinlerimiz normal bir biçimde çalışıyor olsaydı, kısa bir süre önce bilgilendirildiğimiz biçimde hemen maskeleri takardık. Neyse ki, kabin basıncında küçük bir değişiklik vardı ve ciddi bir tehlike ucuz atlatılmıştı.

Ötekiler her zaman böyle şanslı olmayabiliyor. 1977 yılında, tam da yolculardan biri güvenlik

Sakin olup paniğe kapılmama yeteneği en iyi, gerçek bir kriz anının ortasında değil, gerçekçi alıştırma ve uygulamalar sırasında öğreniliyor.

talimatlarını okurken, uçağa piste öteki bir uçak çarpmıştı. O yolcu hemen harekete geçerek uçağın gövdesinde oluşan bir delikten eşiyile birlikte dışarı atladı. Dönüp öteki yolculara baktığında, bir şey olmamış gibi hepsinin yerlerinde oturduğunu gördü. Olağanüstü bir durum olduğunun ayırdına varamayıp ona göre davranmamaları sonucu çoğu yaşamını yitirmişti. Artık birçok uçuş ekibine, yolcuları ayaklandırıp uçağı boşaltmak için yüksek sesle "Uçaktan çıkın! Ayrılın!" biçiminde bağırımları söyleniyor.

Soğukkanlılığımızı koruyup sakin olmayı nasıl öğrenebiliriz?

Nasıl bir kişi olursanız olun beyninizi eğitebilirsiniz, böylece beyniniz olağanüstü bir durumda çabucak tepki verir ve anımsaması gerekenleri doğrudan anımsar.

H er uçak yolculuğunuzda uçuş güvenlik kartını okumanız bu nedenle önemlidir. Saçma ve zaman kaybı olduğunu düşünseniz de, bu bilgilerin üzerinden geçmek bu nedenle önemlidir. Acil bir durumda, hiçbir şey normal görünmese de beyniniz anımsayacaktır.

25 yıl önce, ilk yardım ve kardiyopulmoner resusitasyon

(KPR) dersi almıştım. Konuyla ilgili kitaplar ve birçok kuram vardı. Daha da önemlisi, mankenler üzerinde birçok uygulamaya gerçekleştirdik.

Bugüne değin KPR bilgilerimi gerçek yaşamda uygulamaya geçirmedim; ancak tüm adımları aklımda... Karşılık verip vermeyeceğini görmek için “hasta”nın omzuna hafifçe dokunur, “İyi misin?” diye sorardık. Yanıt yoksa, işaret eder ve yardım çağırırdık “Bill, sen!” ya da “Sen, kırmızı tişörtlül! Ambulans çağır!” Bu adımları kendiliğimizden hızlı bir biçimde gerçekleştirene değin alıştırma yapardık.

Bu gibi gerçekçi alıştırma ve uygulamaların amacı, olağanüstü bir durumda neler yapmanız gerektiğini size öğretmektir. Örneğin, bir yangın tatbikatı sırasında merdivenlerden inip dışarı çıkmanız gerekir, böylece beyniniz kriz anında ne yapması gerektiğini bilir. Panik ve korku çoğu zaman kaçınılmaz olsa da, beyniniz önceden yeterli denemeden geçmişse etkin bir biçimde çalışabilir. Dünya Ticaret Merkezi faciasından çıkarılan derslerden biri de, bu gibi tatbikatların ne denli önemli olduğudur.

Rick Rescorla, İkinci Dünya Ticaret Merkezi binasının 22 katını kaplayan bir yatırım bankası olan “Morgan Stanley”de güvenlikten sorumluydu. Kişilerin olağanüstü durumlarda yadsıma biçiminde tepki verdiklerini iyi bilen Rescorla, sık sık, habersiz yangın tatbikatları düzenliyordu. Yüksek maaşlı, hırslı “Morgan Stanley” çalışanları işlerine bu biçimde ara vermekten hoşnut olmasalar da, Rescorla herkesin katılması konusunda ısrarcıydı. Tatbikatın süresini tutmak için kronometre kullanıyor, çalışanları her seferinde daha hızlı harekete geçme konusunda teşvik ediyordu. Akıllarda yer eden 11 Eylül 2001 günü Rescorla ve “Morgan Stanley” çalışanlarının yanısıra, broker eğitimi derslerine katılan 250 ziyaretçi bile hazırlıklıydı; çünkü en yakın çıkış merdiveninin nerede olduğu onlara çoktan gösterilmişti. Trajedi anında, dışarıya yönediklerinden emin olan, sakin olmalarını sağlayan ve bir megafonla onlara talimatlar veren Rescorla ile herkes kendilerine öğretildiği gibi hemen merdivenlere koştu ve aşağıya indi.

“Morgan Stanley” çalışanlarının büyük bir bölümünü dışarı çıkardıktan sonra, Rescorla ötekilere yardım etmek için geri döndü. En son, kule çokmeden kısa bir

süre önce yukarı çıkarken görülmüştü. O anda, aralarında kendisinin ve dört güvenlik görevlisinin de bulunduğu onüç “Morgan Stanley” çalışanı içerideydi. Onun öngörüsü ve liderliği sayesinde, öteki 2687 kişi güvendediydi.

Olağanüstü bir durumda en önemli etkenin kendi davranışlarınız olduğunu unutmayın. Paniğin üstesinden gelmenin en iyi yolu güçlü olduğunuzu duyumsamaktır. Güç, birikim ve somut bilgi ile kazanılır.

Beklenmedik bir biçimde gerçekleşir ve o an katılım zorunlu tutulursa, yangın tatbikatları korkuyu büyük ölçüde azaltabilir. Bina çıkışlarının nerede olduğunu bilmek, beyninize büyük bir kazanım sağlar. Uçaklardaki güvenlik bilgi kartlarını okumak

beyninizi koşullandırır. Ailenizle bir deprem tatbikat planı hazırlamak, bilinmeyen korkusunu azaltır ve atmanız gereken adımlara odaklanmanızı sağlar.

Türkiye gibi, deprem, sel, yangın, uçak ve trafik kazalarıyla terörist saldırılarıyla karşı karşıya kaldığımız bir ülkede, olağanüstü durumların gerçekleşme olasılığının olduğunu gözardı etmek saçma olur. Bir acil durumdan sağ salim çıkmak yalnızca şansa değil, hazırlıklı olup olmamaya da bağlıdır. Paniğin üstesinden gelme becerisi kesinlikle bir krizin ortasında kazanılmıyor. Gereksinim duyulacak olsa da olmasa da, önceden öğreniliyor. •

Çeviri: Pelin Hazar

CherylTanrıverdi@butundunya.com.tr

Yorgunluktan güçlükle adım atan adam doktora derdini anlatıyordu:

“Çevremizdeki sokak köpeklerinin tüm gece havlamalarından uyku uyuyamıyorum” dedi. “Aman bu derdime bir çare bulun lütfen.”

Doktor, ilaç dolabına gitti, bir ilaç aldı ve adama uzattı:

“İşte derdinizin tek çaresi” dedi. “Bunu bir hafta kullanın, hiçbir sorunuz kalmayacak...”

Adam bir hafta sonra doktora yeniden geldiğinde, bu kez daha da bitkindi. Doktor, hastasının bu durumuna çok şaşırdı:

“Size verdiğim ilaç, piyasadaki en güçlü uyku ilacıydı” dedi. “Yoksa kullanmadınız mı bu ilacı?”

Uykusuzluktan gözleri yarı kapalı adam, ağır ağır konuşarak doktorunun sorusunu yanıtladı:

“İlaça bir diyeğim yok doktor bey” dedi. “Tüm gece köpekleri kovalayıp yakaladıktan sonra güçlükle de olsa onlara bu ilacı içirene değin zaten sabah oluyor.” •

NOEL BABA

Anneannemi çok severim, babaannemi de çok severim. Anneannemi her zaman görürüm. Çünkü aynı kentte oturuyoruz. Oturduğu ev, bizim eve çok yakın... Anneannem otobüse, dolmuşa binmeyi hiç sevmez. Onun için bize yürüyerek gelir. Annem çalıştığı için ona çok yardım eder. Babaannemle aynı kentte oturmuyoruz. Onu çok az görürüm. Bize gelir; ama onbeş günden fazla kalmaz. Dedem her zaman onunla birlikte gelmediği için, “Dedeniz yalnız kaldı, gitmem gerek” der.

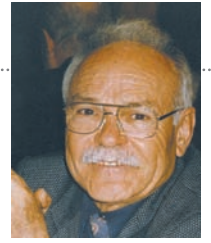
“Birkaç gün daha babaanneciğim” derim; ama o kesin kararını vermiştir. Çünkü bizim eve geldiğinden buyana onbeş gün geçmiştir.

Anneannem düşler kurar; ama babaannem gibi kimse düş kuramaz. Uf, uf, uf ne düşler, ne düşler! Öyle ki, bir anda ben de babaannemin o düşlerinin arkasına takılırım. Artık babaannemle birlikte düşler denizinde yüzeriz.

“Yeter Can, artık düşleri salalım gitsinler, biz de şöyle babaanne torun, başbaşa bir şeyler konuşalım” der.

Böyle der; ama bir bakmışsınız yine bir düşün peşindeyiz.

YAZAR DEDE VE TORUNLARI
Muzaffer İzgü

Ki, babaannemle birlikte ormanda yitmişiz. Hiç düşünmeyiz, ormana niçin gittik? Kiminle gittik? Sonradan niçin yittik?

Yittik işte...

“Can sakın elimi bırakma. Sonra ormanda birbirimizi de yitirmeyelim.”

“Olur babaanne...”

“Korkuyor musun Can?”

“Siz varsınız, hiç korkar mıyım babaanneciğim?”

Ormana kulak kabartırız. Ne sesler, ne sesler... Fil sesleri var, aslanların haykırması var, çakalların pavkırması var, kurtların ulumaları var. Ama biz babaannemle hiç korkmadan ormanda yürüyoruz. Çünkü bir keklik bize yol gösteriyor. Nereden biliyorum; çünkü babaannem kuşdili de biliyor. Keklik demiş ki:

“Hiç korkmayın Nimet Hanım, Can da korkmasın, ben sizi ormanın dışına çıkaracağım, beni izleyin.”

Kekliği izliyoruz. Kekliğin nasıl bir kuş olduğunu bilmiyorum; ama babaanneme soramıyorum ki... Sorarsam düş bozulacak, belki de keklik bize yol göstermekten vazgeçip pır diye uçup gidecek. O zaman biz babaannemle koca ormanın ortasında bir başımıza kalacağız.

Babaannemin ağzına bakıyorum. Yooo, arada ben de düş sözcükleri ediyorum.

“Keklik bize durmamızı söylüyor. Bir ayı bize doğru yaklaşıyormuş.”

Babaannemle zınk diye duruyoruz.

“Keklik bize işaret ediyor, ‘Çalıların arasına girin’ diyor.”

Çalıların arasına giriyoruz. Soluklarımızı tutuyoruz.

Ayı yakınımızdan geçiyor. Ama öyle sevimli bir ayı ki... Tüyleri de sapsarı... Ayı kendi kendine bir şarkı söylüyor. Babaannem kulağıma fısıldıyor:

“Bal şarkısını söylüyor.”

“Bal şarkısı mı?”

Babaannem başını sallıyor:

“Evet, ağacın kovuğunda bal bulmuş, onu avuç avuç yemiş, çok mutlu olmuş, şimdi onun şarkısını söylüyor.”

Kekliğin ayağa kalkmamız için işaret etmiş. “Beni izleyin” diyor. Ben çok yorulmuşum; çünkü ormanda yürümek çok zormuş. Keklik uça uça gidiyor; ama bizim ayaklarımıza bitkiler takılıyormuş. Karnım da çok acıkmış. Çok da susamışım.

Kekliğin, “Ormandaki pınara

yaklaşıyoruz, Can orada istediği kadar su içer” diyormuş.

Uf, gerçekten susamıştım. Ama düşü bozamam ki, düşün içinden çıkamam ki... Biraz daha susuzluğa katlanacağım, başka umar yok.

Keklik çok seviniyormuş. “Gaggurubak, gaggurubak” diye ötüyormuş. Bir yandan da babaanneme “Yukarıya bak, yukarıya bak” diyormuş.

O da nesi, bir alıç ağacıymış. Aman aman meyvesi bir güzel olurmuş ki, insanın karnını da doyururmuş.

Alıcı babaanneme soramam ki... Sormama düş izin vermez. Ama alıcı yerim. Keklik gagasıyla alıçları bir bir koparıyor, bize atıyormuş. “Can yesin, Can yesin” diyormuş.

Uuuu, alıç gerçekten güzelmiş. Bu ne tat, bu ne tat!

Peki, bu tat şekerli mi, yoksa mayhoş mu, kokusu nasıl? Alıç böyle elma denli büyük mü? Çekirdekleri nasıl? Iıh soramam. Ama istediğim kadar alıç yerim.

“Pınar işte...”

Babaannemle bir su içişimiz var. Sanki ormanda yitmemişiz, çölde yitmişiz. Avuç avuç su içiyoruz, dudaklarımızdan akıta akıta içiyoruz.

“Ay ne güzel suymuş bu Can...”

“Evet babaanneciğim...”

Peki, keklik nerede? Nerede

olacak canım, o da canlı değil mi, onun da canı su içmek istemez mi? İçiyormuş, başını havaya kaldırıyormuş. O da suya doymuyormuş. Ama bir yandan da üzülyormuş. Çünkü biraz sonra orman bitecekmiş. Biz yitmekten kurtulacakmışız, o da tekrar ormanına dönecekmiş. Ama bizi hiç unutmuyacakmış.

Düş bitti. Uff çok çabuk bitti.

“Ormanda biraz daha kalsaydık ya babaanne...”

“Yavrum akşama yemek yapacağım. Öyle bir kıymalı makarna yapacağım ki size, parmaklarını yiyeceksin Can...”

“Iıh orman düşü daha güzeldi.”

“Canım yarın da başka bir düş kurarız.”

Ne düşü kuralım? Ne düşü kuralım?

Babaannem bu kez bize yılbaşından önce geldi. Dedem de gelmişti. Öyle mutluydum ki... Dedem, babaannem gibi düşler kurmuyordu; ama o da anılarını anlatıyordu. Çocukluğunu, kardeşlerini, oynadıkları oyunları, okulunu, okul arkadaşlarını... Sanki o anları bir kez daha yaşıyormuş gibi öykülüyordu.

“Benim bir okul arkadaşım vardı, boyu öyle uzundu ki... O boyla aynı kurbaga gibi zıplardı. Ama nasıl zıplama, hop burada, hop orada...”

Dedemin anıları da güzeldi; ama babaannemin düşleri gibi

değildi. Nedense dedemin anılarının içine katılamıyordum. Ama babaannemin düşlerine katılıyordum. Bir anda o düşlerin kahramanı ben oluyordum.

Babaannemle Noel Baba düşü kurduk. Yılbaşı yaklaşıyordu ya... Babaannem, “Noel Baba olalım mı Can?” dedi.

“Olalım babaanneciğim” dedim. Bir yandan da güldüm. Çünkü babaannem Noel Baba’nın sakallından takacı, yani babaannem sakallı bir kadın olacaktı.

“Niye gülüyorsun?” dedi. “Sakallarına gülüyorum” dedim.

“Sen kendi sakallarına gül” dedi.

Öyle ya, ben de sakallı olacaktım.

Kahkahalarla gülüyordum. Ama hep böyle gülersem düşün içine giremezdim ki...

Babaannem de ben de kırmızı giysiler içindeyiz. Kafamızda Noel Baba’nın şapkası, apak sakallarımız, babaannemle sokağa çıkmışız. Hava da bir soğuk, bir soğuk ki... Yarın ocak ayının biri... İşte biz babaannemle bu gecenin soğukunda torbalarımıza hediyelerimizi doldurmuşuz, hangi evde çocuk varsa, o evin bacasından içeriye giriyoruz ve

çocuğun yatağının başucuna hediyesini koyuyoruz.

“Hiiiış babaanne, yatakta bir kız uyuyor.”

“Ayaklarının ucuna bas Can, sakın çocuk uyanmasın.”

“Ona hangi hediye vereyim babaanneciğim?”

“Hani uzun saçlı bir bebek vardı ya...”

“Haaa, gözleri de canlı gibi oynuyor.”

“Evet, onu bırak başucuna... Sabah kalkınca sevinçten çılgı-ğlı bassın.”

Hooop babaannemle bacadan çıkıyoruz. Bu kez karşıdaki çocuklu eve...

“Uf baca çok darmış babaanneciğim...”

“Ben geçtikten sonra sen rahat geçersin.”

O d a d a y ı z .

Aaaa, bir erkek çocuk... Yatağında mışıl mışıl uyuyor.

“Bu çocuğa hangi oyuncağı verelim babaanne?”

“O her yanından renk renk ışıklar saçan topu verelim.”

Düşümüzde ev ev dolaşıyoruz. Sıra bizim eve geliyordu.

“Peki, bu çocuk Noel Baba’yla, babaanne Noel Baba, Can’a ne versinler? Ne istersin Can?”

“Bisiklet isterim babaanne, şey özür dilerim, Noel Baba... Çok is-

Babaannem de ben de kırmızı giysiler içindeyiz. Kafamızda Noel Baba’nın şapkası, apak sakallarımız, babaannemle sokağa çıkmışız. Hava da bir soğuk, bir soğuk ki... Yarın ocak ayının biri...

tiyorum; ama babam, annem almıyorlar. Ev borcumuz varmış. Daha sonra alınacakmış.”

“Ne renk istiyorsun bu evin çocuğu Can? Bisikletin ne renk olsun?”

“Kırmızı olsun babaanne, ay yine özür dilerim, Noel Baba... Evet kırmızı olsun.”

“Demek çok istiyorsun?”

Başımı salladım.

Yılbaşı gecesi çeşitli yiyecekler yedik, tombala oynadık, televizyon izledik. Geç yattık.

Sabah babaannem beni dürterek uyandırıyor.

“Kalk Can, kalk” diyordu. “Kalk da bak, Noel Baba sana ne getirmiş?”

Birden karyolamın yanına, yöresine bakmaya başladım. Hiçbir şey yoktu. Babaannem beni yanaklarımdan öptü. Yanıma oturdu.

“Gece sen yattıktan sonra kapının önünde birtakım sesler duydum. Bir de baktım ki Noel Baba...”

“Kapıda mı babaanneciğim?”

“Evet. Bacadan getiremezdi ki...”

Kapının önüne bırakmış, gitmiş.”

“Bizim dairenin kapısına mı? Ne bırakmış?”

Babaannem başını salladı. Koşum, kapıyı açtım. Aaaa kırmızı bir bisiklet, istediğim bisiklet...

“Benim mi?” diye bağırışım.

“Evet senin...”

Pırl pırl parlıyordu bisiklet... Babaannemle tuttuk, Noel Baba’nın getirdiği bisikleti içeri aldık. Babam, annem de salondaydılar. Dedem gülüyordu, saçlarımı okşuyordu. Ben sevinçten konuşamıyordum.

“Ne güzel bir bisikletmiş bu?”

Dedem beni kucakladı, bisikletin üzerine oturtuverdi.

“Noel Baba getirdi ha, Noel Baba getirdi?”

“Evet” dedi, babaannem...

“Hani ben Noel Baba olmuştum, sen de olmuştun ya... İşte dün çok düşündüm, babaanne Noel Baba olarak Can’a ne götüreyim, ne götüreyim, sonunda bisiklet götürmeye karar verdim.”

Canım babaanneciğim benim...•

Otobüs bareket eder etmez, bir kadın elindeki kağıtları küçük küçük parçalara ayırıp dışarıya atmaya başladı. Saatlerce bıkmadan usanmadan, kağıtları yırtıp atmaya devam etti.

Yolculardan biri dayanamayıp kadının yanına gitti ve sordu:

“Affedersiniz, bir şey soracağım” dedi. “O kağıtları neden koparıp koparıp atıyorsunuz?” Kadın bu soruyu “Zürafaları kaçırıyorum” diyerek yanıtladı. Yolcu büyük bir şaşkınlıkla “Ama hanımefendi, dışarıda zürafa falan yok ki!” diyebildi. Kadın sevinç çığlığı atarak saatlerdir yaptığı işin ne denli yararlı olduğunu kanıtlarcasına şu yanıtı verdi:

“Gördünüz işte yararını! Yaklaşamıyorlar bile!”•

İLGİNÇ İŞLER ve İLGİNÇ KİŞİLER

Erdoğan Tokmakçıoğlu

Profesyonel Ağlayıcılar

Dünyanın birçok yerinde “bahşiş” ya da “ücret” karşılığında cenaze törenlerine katılarak ağlayan, çoğunlukla “profesyonel ağlayıcılar” eski çağlardan bu yana günümüzde de varlıkları sürdürmektedir.

Eski Türkler’de de, Ortaasya günlerinde “Yuğ” adı verilen ölü gömme törenlerinde özel olarak tutulan ve “Sığıtçı”, “Yuğcu” denilen profesyonel ağlayıcılar bulunurdu.

Profesyonel ağlayıcılar, eski Yunan ve Roma’da da hemen tüm cenaze törenlerinde yer alırlar, bir tiyatro sanatçısı gibi yakınıp dövünerek abartılı el kol hareketleriyle yüksek sesle ağlar ya da koro biçiminde ağıt yakarlardı. Eski Yunan’da olsun, Roma’da olsun yaşamını kaybeden kişinin yakınlarıyla birlikte profesyonel ağlayıcıların gözyaşları bir kap içinde

toplanır, bu kaptan küçük gözyaşı şişelerine aktarıldı. Yaşamını kaybeden kişinin saygınlığının ölçütü, biriken gözyaşı şişelerinin azlığı, çokluğuuydu. Gözyaşı şişeleri daha sonra mezara özenle yerleştirilirdi.

Roma’da çok profesyonel ağlayıcılar, cenaze törenlerinde hem ağlar hem de üstlerini başlarını paralar, tırnaklarıyla yüzlerini, vücutlarını çizip kanatırlar, tabii bunun karşılığında da yüküce para alırlardı.

Profesyonel ağlayıcılar, Ortaçağ Fransa’sında da vardı.

Bu gelenek günümüzde Güney İtalya ile kimi Güneydoğu ülkeleri, Korsika ve kimi Balkan ülkelerinde sürmektedir.

“Hamam” Denilince

Türk hamamı, daha doğrusu “Türk hamamı geleneği” gide-rek tarihe karışıyor ve yerini saunalar, evlerdeki küvetli banyolar, duşakabinler alıyor. Eski, tarihi İs-

tanbul'da hamamların ikiz kardeşi sayılabilecek meydan çeşmelerinin artık hiçbirinden su akıyor. Oysa günümüzden 300 yıl önceleri, 17'nci yüzyılda yapılan bir genel sayıma göre, İstanbul'da sultanların, saray mensuplarının ve devlet ileri gelenlerinin evlerinde, konaklarında, köşklerinde, saraylarında 14 bin 536 hamam (meskenlerin bulunduğu çok geniş bahçeler içerisinde ve asıl meskenden ayrı olarak), halk için 90'ı sur içinde (asıl İstanbul) olmak üzere tam 155 "çarşı hamamı" vardı.

Aynı sayıma göre, İstanbul'da ki çeşme sayısı 15 binden fazla, sebil 200, ayazma 100, su kuyusu ise 600 bindi. Bu sayıma, hemen her evde en alt katta bulunan sarnıklar katılmamıştı.

Antikçağ Güzellik Kremi:

Antikçağ'da, belgelere göre, İskit kadınlarının ciltleri pürüzsüz, pırl pırlı. Neden mi?

Güneydoğu Avrupa ve Tuna-Volga Irmakları arasında yer alan

topraklarda yaşayan İskitler, İskit kavminin kadınları "Sevgi" ve

"İncesum" adı verilen ağaçların yongalarını bir taş üzerinde adamaklı dövüp un biçimine getirir, sonra bu una su katıp elde ettikleri hamuru yüzlerine ve vücutlarına krem gibi ovalaya ovalaya sürerlerdi. Böylelikle koklamaya ve koklanmaya doyulmaz

bir koku kazanmış oldukları gibi, ertesi gün vücutlarında artık kurumuş olan bu ince tabaka biçimindeki lapayı (ya da kremi) suyla yıkayıp sıyırıp atıklarında ciltleri pırl pırl, taptaze bir renk ve canlılık kazanırdı.

Kabak

Şimdi, "Yazının başlığı 'Kabak' da nereden çıktı?" denilebilir. Öyle ya, alt tarafı herkesin bildiği "kabak"!

Oysa, söz ettiğimiz kabak başka kabak:

Bu "kabak" 2 batman, başka bir deyişle 22 okka tutarında, Osmanlılar döneminde kullanılan bir zahire (tahıl) ölçüsüydü. (1 kabak, 28 kilo 226 gram gelir.)

Kediler Müzesi

Avrupa'daki tek kediler müzesi Almanya'da Riehen'de 1982 yılında açılmıştı. Müzeyi günümüze değin günde ortalama 5-6 bin kişi gezdi.

10 bin kadar değişik kedinin fotoğraf, heykel ve tablosunun ve 100'den fazla kedinin canlı olarak sergilendiği müze, Rosemary Mueller adında kedisever bir kadın tarafından kurulmuştu. •

BİLGİNİZİ DENETLEYİN

Özüm Larçın

- 1 Aşağıdaki kişilerden hangisi model planörü ilk kez 1804 yılında uçurdu?
 - a) Wright Kardeşler
 - b) Louis Bleriot
 - c) Frank Whittle
 - ç) Sir George Cayley
- 2 Ian Fleming ilk "James Bond" romanı olan "Casino Royale" yapıtını aşağıdaki yıllardan hangisinde yayımladı?
 - a) 1951
 - b) 1952
 - c) 1953
 - ç) 1954
- 3 Aşağıdaki kişilerden hangisi atların ayaklarının hareketlerini 24 kamera kullanarak gösterdi?
 - a) William Friese-Green
 - b) Eadweard Muybridge
 - c) George Melies
 - ç) Emile Cohl
- 4 Nijer Cumhuriyeti nerede yer almaktadır?
 - a) Doğu Asya
 - b) Batı Afrika
 - c) Güney Asya
 - ç) Doğu Afrika
- 5 Orhan Kemal'in ilk öykü kitabı aşağıdakilerden hangisidir?
 - a) "Emek Kavgası"
 - b) "Kardeş Payı"
 - c) "Koşuş"
 - ç) "Yalancı Dünya"
- 6 Balonla Atlantik Okyanusu'nu ilk geçen 3 kişinin milliyeti aşağıdakilerden hangisidir?
 - a) Rus
 - b) Amerikalı
 - c) Fransız
 - ç) İngiliz
- 7 "Robinson Crusoe" romanını kim yazdı?
 - a) John Cleland
 - b) Miguel Cervantes
 - c) Daniel Defoe
 - ç) William Langland
- 8 Paris kentini 30 yıl fotoğraflarla belgeleyen kişi kimdir?
 - a) Ansel Adams
 - b) Julia Margaret
 - c) Cecil Beaton
 - ç) Eugene Atget
- 9 İskelette ayrı adlandırılan kemik bölgesi kaçtır?
 - a) 15
 - b) 16
 - c) 17
 - ç) 18
- 10 Sayıların mistik özellikleri olduğunu düşünen bilgin kimdir?
 - a) Pitagoras
 - b) Riemann

- c) Tales
ç) Aristo

11 Sami Güner'in 1969 yılında Torino'da altın madalya kazanan fotoğrafı aşağıdakilerden hangisidir?

- a) "Adalar"
b) "Moda"
c) "Kilyos"
ç) "Sulukule"

12 Marlon Brando'nun Oscar kazandığı 1972'de hangi oyuncu en iyi kadın oyuncu seçildi?

- a) Glenda Jackson
b) Liza Minelli
c) Ellen Burstyn
ç) Jane Fonda

13 Rubik Küpü oyununda yapılabilecek yanlış sayısı aşağıdakilerden hangisidir?

- a) 1 milyon
b) 100 bin
c) 43 trilyon
ç) 275 bin 848

14 Mimar Sinan'ın eserleri arasında yer alan cami sayısı aşağıdakilerden hangisidir?

- a) 38
b) 97
c) 16
ç) 84

15 Franz Kafka'nın ölümünden sonra yayımlanan romanı aşağıdakilerden hangisidir?

- a) "Clayhanger"

- b) "The Trial"
c) "The Tin Drum"
ç) "The Collector"

16 Kaburga çatı, sivri uçlu kemerler, uçan payanda ile belirlenen mimari biçim aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Gotik
b) Gökdelen
c) Klasik
ç) Karyatid

17 Avrupa Şampiyon Kulüpler ve UEFA Kupaları aşağıdaki yıllardan hangisinde ilk kez düzenlendi?

- a) 1953
b) 1954
c) 1955
ç) 1956

18 Müzik, dans ve gösteri eşliğinde sergilenen Japon dramı aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Kukla
b) Kabuki
c) Masque
ç) Mim

19 Kolombiya'nın başkenti aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Leon
b) Bamaku
c) Bogota
ç) Majunga

Yanıtlar 107'nci sayfamızdadır.

HAYVANLARIN DÜNYASI

Erdoğan Sakman

Ayak altında kolayca ezilebilecek akrep intihar etmez, yani kendini öldürmez. Bu sonuca varmak için doğada basit bir deneme yapmak yeterlidir. Görülecektir ki değil akrep, doğada özgür yaşayan hiçbir hayvan kendini öldürmez. Hatta gelecekteki atomlu yaşam, akreplerin ve bunlar arasında özellikle güney akrebi ya da öteki adıyla sahra akrebinin (*Androctonus australis*) çok iyi tanınmasını gerektirir. Atom bombalarının ya da atomla çalışan işletmelerin kaza geçirip ışınlam çevreye yayıldığı-

da, insanların kurtulmaları, dolaşısıyla soylarını sürdürerek yaşamaları akrebin özelliklerinin iyi bilinmesine bağlıdır. Bu araştırmalardan elde edilecek bulgular günlük yaşama uygulanıp insanlar yeterince korunabilir.

Atom bombasının yakıcı sıcaklığında bile yaşamayı başaran akrep, çevresi ateşle çevrilip de yok edilemez. Çoğu insan ateş bir çemberle çevrilen akrebin ortasında boş yer dururken gelip kendini ateşin üzerine atıp yanacağını ya da yandığını sanır. Atom bombası denemelerinde çıkan bu kadar yüksek sıcaklıklarda yaşayabildiği-

ne göre akrebin çevresini ateşle çevirip onun kendini öldürmesini beklemek boşunadır. Böyle olup olmadığını anlamak için hemen her kuşak insan, bu deneyi yine-ler; fakat hiç kimse ateş sönünce-ye değin bekleyip sonucu görme-ye çalışmaz. Doğada kimi hayvan-ların insan tuzaklarından kurtul-mak için kendi el, ayak ve bacak-larını kemirip attıkları görülmüş-tür; fakat kendini öldüren canlıya rastlanmamıştır.

Akrep kendini öldürmeyecek den-li akıllıdır. Ateş çemberinin boşlu-ğunu bulmak için uzun süre sağa so-la koşar. Boşluk bulup çemberden çıkamazsa, ateşin sönmesini, sakla-narak bekler. Böy-le bir ateş, bir yıl boyunca hiç sönmeden kalsa da akrep bekle-yebilir. Çünkü bu hayvanlar hiç yemeden ve içmeden bir yıl ka-dar yaşayabilirler. Kendini tanı-yan akrebin intihar etmesi, doğa-ya ve ondaki her hareket ve olu-şumun yaşama ve soy sürdürme amacına yönelik olduğu evrensel yasasına aykırıdır.

Bunlardan başka çoğu akrep, kendi boyunun iki ya da üç katı uzaklara aniden ve hızla sıçraya-bilir. Yakılan ateş çemberinin ge-nişliği uygunsa, seyredenler ya-kılmak için ateş çemberi içine atılan akrebin birden yok oldu-ğunun ayırdına varır ve kuşku-suz fakat yanlış olarak yanıp kül olduğuna karar verirler. Oysa, yaşamayı, bir ustalık düzeyinde

bilen akrep sıçrayıp ateş çemberin-den atlamış ve hız-la düşmandan uzaklaşmıştır. Yok-sa milyonlarca yıl yaşayıp bugünlere nasıl gelebilirdi?

Atom bombası-nın patlamasıyla oluşan ışınım (radyasyona) akre-bin nasıl karşı koy-duğu henüz bilin-

memektedir. Alyuvarları, kulağı olmayan, yavrularını kendilerini yönetecek büyüklüğe ulaşınca-ya değin sırtında taşıyan, yaşadığı koşulların amansızlığı yüzünden canlı yavru yapan akrep, öldü-rülmesi çok yazık olacak derece-de değerli ve iyi bir öğreticidir. İntihar etmemesi, araştırmacılar için iyi bir kazanç sayılmalıdır. •

Ünlü bir filozofa “Servet ayaklarımızın altında olduğu balde neden bu kadar yoksulsunuz?” diye sorulduğunda filofo-zun yanıtı şöyle oldu:

“Ona ulaşmak için eğilmek gerek de ondan.” •

YAKINDAN TANIDIKÇA
Yücel Aksoy

Klasik Gitarı Dünyaya Sevdiren Virtüöz:

ANDRES SEGOVIA

Konser salonu tıklım tıklım doluydu. Sah-nede, üzeri kırmızı kadife kaplı bir piya-no taburesi, önünde de onbeş santim

yüksekliğinde, ayak dayama-ya yarayan ahşap bir kutu vardı. Konserin duyuru-lan başlama saatinde sal-onun ışıkları karardı, sah-ne aydınlandı.

Seksen yaşlarında, sakın görünüşlü bir beyefendi, elinde çok değerli olduğu belli olan gitarıyla sahnede belirdi. Siyah frak, beyaz pantolon giymiş, beyaz gömleğinin üzerine de be-yaz bir papyon takmıştı. Sa-londaki seyircilerin çılgınca alkışları arasında piyano ta-buresine rahatça yerleşti, ayağını küçük kutuya dayadı ve dinleyicilere baktı. Bu bakışta “Teşekkür ederim; ama artık alkışlamayı bitirin, ben de çalmaya başlayım” mesajı vardı. Gerçekten de alkışlar ve konuşmalar birkaç

saniye içinde kesildi. Ünlü gitarist bu kez başını hafifçe gitarına doğru eğdi, sanki onu selamlıyor ve iyi şanslar diliyordu.

Birkaç saniye sonra güçlü ol-

duğu belli olan parmakları gita-rın telleri üzerinde dolaşmaya başladı. Sağ elinin parmakları ki-mi zaman telleri okşuyor kimi zaman da dövüyor, sol el ise

perdeler üzerinde gidip gelerek, sanki çevreye saçılan notaları toplayıp bir buket biçiminde dinleyenlere sunuyordu. Salon, insanın içine işleyen melodilerle dolmuş, dinleyenleri de büyüleyerek düşledikleri dünyalara alıp götürmüştü. Sahnede devleşen bu denli yetenekli sihirbaz, dünyanın en büyük klasik gitar virtü-özü Andres Segovia idi.

Andres Torres Segovia, 21 Şubat 1893'te, İspanya'nın Granada Bölgesi'nde bulunan Linares'de dünyaya geldi. Çocukluğunda müziğe ve özellikle de gitara büyük ilgi duyuyordu. Fakat gitar o dönemlerde içkili eğlence yerlerinde çalınan, şarkılara ve danslara eşlik etmek üzere kullanılan basit bir sokak çalgısı olarak görülüyor, müzik okullarına girmesine asla izin verilmiyordu. Ailesi de Andres'in gitar çalmasına karşı çıkıp "gerçek bir müzik aleti", örneğin çello ya da piyano çalmasını istiyordu. Ama o kesin kararlıydı, gitar çalacaktı. Yıllar sonra kendisiyle yapılan bir söyleşide şöyle diyordu:

"Gerçeği söylüyorum, hem de tüm tarafsızlığımla söylüyorum, gitar insanoğlunun yaratmış olduğu en güzel çalgı benim için... Gitarın sesi, bizimkinden daha küçük ve zarif bir gezegenden gelen orkestranın sesi gibidir. Büyük İspanyol yazar

Eugenio d'Ors bir keresinde şunları yazmıştı: Piyano sesi nutuk, viyolonsel sesi ağıttır. Oysa, bir şarkıdır gitarinki..."

Peki tüm engellere karşın nasıl oldu da, genç yaşta gitar çalmayı öğrendi, hatta solo konser verecek duruma geldi? Bunu da kendi ağzından dinleyelim:

"Bir gün, flamenko çalan biri, elinde gitarıyla evimize geldi. Adam parmaklarını tellerin üzerinde dolaştırmaya başlayıp herkesin bildiği bir ezgiyi çalmaya başlayınca, gitarın o görkemli sesi içimde bir yerlere derinlemesine süzülüyordu. Adam benim ilgiyle onu izlediğimin ayırında 'Bunu çalmayı öğrenmek ister misin?' diye sordu. Sevinçle başımı salladım ve dayımı razı edebilmek için yalvarmaya başladım. Sonunda dayım pes edip gerekli izni verdi. İki ay içinde öğretmemimin bildiği herşeyi öğreniverdim. Aslında adamın bildikleri de pek fazla değilmiş ya..."

Okısa eğitimden sonra Andres Segovia gitarı elinden düşürmedi. Kendi kendine çalıştı, yeteneği ve azmi sayesinde kısa zamanda konser verecek denli mükemmel çalmaya başladı. Onsekiz yaşında, kendisi için büyük sayılabilecek bir konsere solist olarak davet edilmişti. İlk solo konserine hazırdı artık...

Hazırdı; ama mevcut gitarını

bu büyük konser için yeterli görmüyordu. İyi bir gitar alacak kadar da parası yoktu. O dönemde yalnızca çok az gitar meraklısı tarafından bilinen, ama daha sonra çok ünlenecek olan gitar yapımcısı Manuel Ramirez'in kapısını çaldı. Amacı, yalnızca konser günü için bir gitar kiralamaktı.

Oyıllarda konser için piyano kiralandığı oluyormuş; ama Ramirez Usta ilk kez bir kiralık gitar isteğiyle karşılaşıyordu. Üstelik hiç tanımadığı genç bir delikanlıdan... Ramirez Usta bu öneriye önce güldü. Ama bir taraftan da bu delikanlı ilgisini çekmişti. Segovia'nın eline iyi gitarlarından birini verip "Bize birşeyler çal" dedi. "Bize" dedi çünkü o sırada Ramirez Usta'nın yanında, kraliyet konservatuvarı keman bölümü profesörlerinden biri vardı. Segovia, gitardan inanılmaz güzellikte melodileri döktürmeye başlayınca hem Ramirez Usta hem de konuğu şaşkınlık içinde donakaldılar.

Küçük konser sona erince profesör, Segovia'ya "Çok yeteneklisin, gelecekte çok iyi bir müzisyen olacaksın. Ancak, gitar gibi seviyesiz bir çalgıyı bırak, hemen keman gibi asil bir çalgıya yönel ve konservatuvar eğitimi al" dedi.

Segovia, profesörün övgü dolu sözleri için teşekkür etti;

ama ün ve para peşinde olmadığını, çok sevdiği gitarı çalmaktan asla vazgeçmeyeceğini de nazik bir dille belirtti.

Manuel Ramirez bu konuşmadan çok etkilenmişti. En güzel gitarlarından birini Segovia'ya verip "Al oğlum bu gitar artık senin. Fiyatını hiç düşünme. Bedelini bir gün ödeyeceğinden eminin; ama para olarak değil..."

Gerçekten de Segovia, Ramirez Usta'yı yanıltmadı. Yaşamı boyunca gitarı elinden bırakmadı, klasik gitarı dünyaya sevdiren büyük virtüöz ve besteci olarak tarihe geçti. Ramirez Usta'ya olan minnet duygularını da her fırsatta yineledi. Örneğin bir gazeteci kendisiyle yaptığı söyleşi sırasında Segovia'ya sormuş: "Üstad gitarınızın fiyatı nedir?"

Yanıt çok kısa, ama çarpıcı:
“Gitarım çok ama çok değerlidir ama fiyatı yoktur.”

Değerle fiyatın birbirine karıştığı günümüzde değeri yüksek olan bir şeyin mutlaka yüksek fiyat taşıması gerekmediğini anımsatan çarpıcı bir yanıt...

Segovia 94 yıllık ömrünü, büyük aşkı gitarı için çalışarak geçirdi. Öteki müzik aletleri için bestelenmiş yapıtları gitara uyguladı. Büyük bestecilerin gitar için beste yapmalarına önyak oldu. Gitarın akustik özellikleri-

ni geliştirmek için enstrüman yapımcılarıyla çalışmalar yaptı. Gitar çalarken hem parmak uçlarını hem de tırnaklarını yerine göre kullanarak, dinleyenlerini daha fazla büyülemeyi başardı. 24 Haziran 1981’de İspanya kralı I. Juan Carlos tarafından Mar-ki unvanıyla taçlandırıldı.

2 Haziran 1987’de Madrid’de, bir kalp krizi sonrasında yaşama veda etti. Doğum yeri olan Linares’de toprağa verildi. •

YucelAksoy@butundunya.com.tr

Sevdiği kıza evlenme teklif etmeye karar veren genç adam, bir nişan yüzüğü satın aldı, içine sevgilisinin adını yazdırdı ve uygun bir zamanda yüzüğü cebinden çıkarıp evlenme teklifini yaptı.

Kız, hiç beklenmedik bir biçimde karşılık verdi:

“Ama ben seni değil, başkasını seviyorum” dedi.

Genç adam sakın bir biçimde sordu:

“Adı, soyadı ne o adamın, nerede oturuyor, adresi nedir?” dedi.

Genç kız, bu soruları yanıtlamaktan çekindi:

“Hayır, söylemem” dedi. “Gidip kavgaya çıkaracaksın, değil mi?”

Adam yine sakın bir biçimde yanıt verdi:

“Hayır, hayır, asla öyle bir amacım yok” dedi. “Onu bulup bu yüzüğü kendisine satmayı düşünüyorum, yalnızca...” •

“Sudoku”nun Yanıtları

1	2	3	7	6	5	8	4	9
9	7	6	4	8	2	5	3	1
4	5	8	9	1	3	6	7	2
6	8	4	3	9	7	1	2	5
2	1	5	8	4	6	3	9	7
3	9	7	5	2	1	4	6	8
8	3	1	6	7	9	2	5	4
5	4	9	2	3	8	7	1	6
7	6	2	1	5	4	9	8	3

Sudokuyu Yapamayanlar İçin

9	5	6	1	8	7	4	2	3
2	8	3	5	6	4	9	7	1
4	7	1	9	3	2	6	8	5
3	9	7	8	4	1	5	6	2
8	1	2	6	5	3	7	9	4
6	4	5	2	7	9	1	3	8
5	3	9	4	2	6	8	1	7
7	6	4	3	1	8	2	5	9
1	2	8	7	9	5	3	4	6

Sudokusuz Yapamayanlar İçin

YAŞAMDAN YANSIMALAR

Nuray Bartoschek

Bugün hanginizin, kaçınıcı doğum gününü kutlayacağız?

“Bugün doğum günüm... Yani dünyaya gözlerimi açtığım günün üzerinden tam onyediyi yıl geçmiş! Aynada bana gülümseyen genç kıza bakınca şaşıyorum. O değil miydi daha dün sokaklarda evcilik oynayan?”

Şaşırdınız mı? Evet, onyediyi yaş... Hayır, hayır yanlış okumadınız, baskı hatası da değil... İçinizden “İyi ama Nuray Hanım, onca yıldır sizinle birlikteyiz burada, şimdi bize onyediyi yaşıyızda olduğunuzu söyleyerek buna inanma-

mızı beklemeyeceksiniz değil mi?" dediğinizi duyar gibiyim.

Şu anda yüzümdeki yaramaz gülümsemeyi görmenizi isterdim. Elbette onyediyi yaşımda değilim. Ama onyediyi yaşımda tüm duyguları tazecik yüreğimde...

Yıllar öncesinin anılarını nasıl daha dün gibiymiş duyumsayabiliyorum yüreğimde anlatayım:

Çocukluğumun en renkli anılarından birisi annemin çeyiz sandığını açtığı günlerdi. Hani o eski, oymalı ahşap çeyiz sandıklarından annemin sandığı... O sandık öyle sık sık açılmazdı, annemize aylar süren yalvarmalardan sonra yılda belki üç ya da beş kez açılırdı. Zaten sık açılrsa bu denli özel olmazdı bizim için... Merakla sandığın çevresine oturur annemin bizi daha çok heyecanlandırmak için yavaş yavaş, çıkarttığı eşyaları birer birer inceler arada "Bir kez dokunabilir miyim?" ya da "Bu mektupları okuyabilir miyim?" derdim. "O mektuplar" ise baba ve annemin nişanlılık döneminde birbirlerine yazdıkları mektuplardı. Annemin yazdığı şiirleri okurken hem duygulanır hem de anneciğimle gurur duyardım. Adı çeyiz sandığı olmasına karşın içi elişleriyle dolu değildi. Neler yoktu ki o sandıkta... Eski taş plaklar, ilk bebeklik giysilerimizden birer takım, benim ilk oyuncak bebeğimin karnına basınca ağlama sesi çıkaran parçası (be-

bek yok elbette, çünkü bu ses nereden geliyor diye bir gün arkadaşım ile içindeki tüm samanları boşaltmışız, kala kala bu makaraya benzer parça kalmış elimizde), anneannemin elişlemesi genç kızlık giysileri, gümüş kemerleri ve ilgimizi çeken daha pek çok şey...

Yıllar sonra evlenip anne olunca ben de bir çeyiz sandığı edindim kendime... İçine yıllar sonra kızım için anlamlı olabilecek çok özel eşyaları yerleştirdim

özenle... Kızımın ilk resimli kitabı, ilk oyuncak, ilk giysileri, hatta anneciğimin yıllarca özenle sakladığı ve kızımın da bebekken giydiği benim bebeklik giysilerim ve... İlköğretim yıllarımdan bu yana tuttuğum günlüklerim... Sonra evden eve taşınırken, o sandığın üzerine bir şeyler konuldu ve yıllarca hiç açılmadı.

Geçenlerde ben mutfakta yemek yaparken kızım Lara da benim eski kitaplarımın arasında kendisine okuyacak kitap arıyor, eline aldığı kitapları birer birer bana göstererek "Anneciğim bu kitap nasıl, bunu okuyayım mı?" diye soruyordu.

Sonra birden sesini daha da yükselterek "Bugün doğumgünüm... Yani dünyaya gözlerimi açtığım günün üzerinden tam onyediyi yıl geçmiş!" dediğini du-

yunca elimdeki tabağı bırakıp yanına koştum.

S andığa koymayı unuttuğum günlüklerimden birisiydi bu... O gün tüm işi gücü bırakıp Lara ile birlikte onyediyi yaşına yeni giren Nuray'ın anılarına yolculuk yaptık. Kimse anlamasın diye şifreli yazdığı ilk kalp çarpıntılarını okurken ikimiz de çok güldük, ilk düş kırıklıklarını, annesinin sağlık sorunlarıyla ilgili endişelerini okurken gözlerimiz yaşardı.

Geçmişe yaptığımız bu yolculuk ikimizi de öylesine etkilemişti ki hızımızı alamadık. Sonunda Lara için o doğmadan önce yazmaya başladığım defteri okumaya geldi sıra... Okudukça her günü tüm tazeliliğiyle yeniden yaşadım sanki... Ne denli önemli ayrıntıları neredeyse unutmak üzere olduğumun ayırdına vardım ve "İyi ki ayrıntılarıyla herşeyi yazmışım" dedim. Henüz Lara dünyaya gelmeden önce karnımdaki ilk kıpırtılar, yolda yürürken birden karnımda minik bir ayağın tekmesini duyumsamam, ilk sözcükler, ilk adımlar... Lara bebekken elini defterin üzerine koyarak çizdiğim yamuk yumuk el resminin içinde "Elini çizmek istiyorum; ama bir saniye kıpırdanmadan durmuyorsun, defteri okumak için ne denli sabırsızsın kızım, biraz daha bekle bakalım, şunun şurasında onyediyi buçuk yıl sonra senin olacak bu defter!" notu...

Belli ki, bu defteri kızıma onsekizinci doğum gününde vermeyi düşünmüştüm.

Lara'nın elini o küçük el resminin üzerine koyup kocaman bir el resmi daha çiziyoruz. Lara bir zamanlar o denli minicik eli olduğuna inanmakta zorlanıyor.

Geçmişe yaptığımız bu yolculuk bizi öyle mutlu etti ki hem kendimizi hem de birbirimizi daha yakından tanıdık. Sık sık birbirimize sarılarak sevgi sözcükleri söyledik. Lara şimdi heyecanla günlük yazmaya başladı. Ben de evden ilk çıkışımda bir günlük alacağım kendime ve yazmaya devam edeceğim.

Ya siz? Sizin çeyiz sandığınızda çocuklarınıza okutabileceğiniz günlükleriniz yok mu henüz? Lütfen, "Ben 12 yaşındayım ve henüz kendim çocuğum, bu yaşta çocuklarımı nasıl düşünebilirim" ya da "Benden geçti artık, yaş geldi seksene, çocuklarım büyüdüler ve torunlarımı da kendi annesi babası düşünsün" demeyin. Kaç yaşında olursanız olun çocuklarınızın, torunlarınızın heyecanla okuyabilecekleri anılarınızı yazmanız için ne çok erken ne de çok geç. Şimdi tam zaman! Düşünmesi bile heyecanlandırıyor beni...

Yıllar sonra bugün hanginizin kaçınıcı doğum gününü kutlayacağı hep birlikte? •

NurayBartoschek@butundunya.com.tr

Uzay Turizmi ve Yeni Dünyalar

Rus hükümetine bedelini ödeyip bileti cebinize koyduğunuzda, yalnızca mahalle halkına değil, tüm dünyaya tepeden bakacak ve Uluslararası Uzay İstasyonu'nun penceresinden aşağıya el sallayıp 7'nci "uzay turisti" olarak tarihe geçecek ve kartvizit bile bastırabileceksiniz, bu denli basit! İşin zor tarafı, 30 milyon dolar bilet parasını denkleştirmek...

YAZAN: SEMRA ATAY

Eski astronotlardan Owen Garriott, Uluslararası Uzay İstasyonu Programı'nın öncülerinden olduğu 1973'te, iki kez uzaya gidip gelmişti "bedava tarafından", NASA kontenjanından...

O günden sonra 12 yaşındaki oğlu Richard'ın yüreğini, babası gibi "yukarılarda bir tur atıp gelme" tutkusuna sarmıştı!..

Günümüzün ünlü bir video oyunları programcısı ve dolar milyoneri olan 47 yaşındaki Richard, hem para kazanıyor hem uzay yolculuğu üstüne düşler kuruyordu.

Ruslar'ın "Soyuz" kapsülünde iki kozmonotla birlikte boşluğa fırlatılıp babasından 35 yıl sonra Uluslararası Uzay İstasyonu'na ayak bastığı gün,

aşağıda kalan dünya, Richard Garriott'ın olmuştur mutluluktan!

10 gün sonra, 24 Ekim'de Kazakistan'ın kuzeyindeki üsse dönen Richard, düşlerinin gerçek olduğunu söylüyor, "Ne geziydi ama, yaşadığım en büyük serüven" diyordu.

Garriott, babasının kurduğu biyoteknoloji şirketinde kristal protein geliştirip böylece uzay yolculuğunu ticari başarıya dönüştürmeyi umduğunu söylüyor.

Bu arada kendisine yapılan ödeme karşılığında, yerçekimsiz ortamda nasıl çalıştığını gözlemlemek için, özel bir saati koluna tak-

mıştı Richard Garriott...

...Bir taşla iki kuş örneği!

48 yıl önce, 12 Nisan 1961'de

Eski astronotlardan Owen Garriott, iki kez uzaya gidip gelmişti "bedava tarafından", NASA kontenjanından...

Günümüzün ünlü bir video oyunları programcısı ve dolar milyoneri olan 47 yaşındaki Richard Garriott, hem para kazanıyor hem uzay yolculuğu üstüne düşler kuruyordu.

Rus kozmonot Yuri Gagarin'in "Vostok-I" kapsülüyle yaptığı ilk uzay yolculuğundan sonra, 15 Kasım 2008'de Amerikalı komutan Christopher Ferguson ve 6 astronotlu "STS-126" uçuşuyla birlikte, bugüne dek 498 kez çıkmış oldu uzaya...

"Endeavour"ın 7 kişilik mürettebatı, 1620'lerden kalma "22 Kasım Şükran Günü"nde -Kızıl-derililer için "Yas Günü"- hindi yiyerek dünya çevresini dolaştı. İki bayan astronottan biri olan Sandra Magnus ise, Noel ve yeni yılda da yörünge uçuşuna devam etti.

STS-126'nın uçuşundan bir gün önce, 14 Kasım 2008'de tüm dünya uzaydan çekilmiş "şaşırtıcı" fotoğraflara tanık oldu:

NASA'daki gökbilimciler ve Lawrence Livermore Ulusal Laboratuvar uzmanları tarafından, uzay teknolojisindeki en son teknikler kullanılarak, güneş sisteminin dışında kalan gezegenlerin ilk kez fotoğrafı çekilmişti.

Fizikçi Bruce Macintosh, "Bunca yıllık çabalardan sonra bir değil, üç gezegeni birden gösteren fotoğrafı elde etmek şaşırtıcı. HR8799 Sistemi'nin keşfi, en uzak dünyanın keşfi yolunda çok önemli bir adım oldu" diyordu.

Amerikan ve İngiliz gökbilimcileri ve fizikçilerden oluşan bir ekip, Hawaii'nin "Mauna Kea" Dağı zirvesinde kurulu "Gemini North" ve "Keck" teleskoplarını kullanarak, HR8799 Sistemi'ni gözlemlerken üç yeni gezegeni keşfetmişti.

Bilim adamlarının yaptığı hesaba göre HR8799, Güneş'ten yaklaşık 1,5 kat daha büyük ve Dünya'dan 130 ışık yılı (130 x 9,460,530 x 10¹² km.) uzaklıkta bulunuyor.

•Dünya'nın uzaydan ilk fotoğrafı, 24 Ekim 1946'da çekildi. Bilim adamları 35 mm.'lik bir kamerayı füzeye yerleştirip uzaya fırlattılar.

•"Lunar Orbiter-I" Ay yakınından geçerken, 23 Ağustos 1966'da Dünya'nın fotoğrafını uzay gemisinden ilk kez çekti.

•Ay'ın uzak yüzünün ilk fotoğrafı, 7 Ekim 1959'da "Luna-3" uzay gemisi tarafından çekildi.

•Mars yüzeyinin ilk fotoğrafını, 20 Temmuz 1976'da "The Viking-I" çekip NASA'ya ulaştırdı.

•"Voyager-I", Mart 1979'da Jüpiter'in ilk kez yakın fotoğrafını çekti. "Voyager-I" ve "Voyager-II" tarafından Jüpiter'in 19 bin fotoğrafı çekilmişti. Bunların hepsinin

görüntü kalitesi, daha öncekilerden çok üstündü.

•Gökbilimciler yaşamları boyunca ilk kez bir yıldız patlamasını gözlemleme olanağını 1987'de buldular. "Supernova 1987A"daki patlamanın fotoğrafı, Hubble Uzay Teleskopu'yla çekildi.

•Bilim adamları güneş atmosferinin üç boyutlu görüntüsünün fotoğrafını, ilk kez Nisan 2007'de çektiler.

•Gökbilimciler güneş sisteminin dışındaki bir "çoklu-gezegen" sistemini ilk kez, Gemini Kuzey Teleskopu'nun gönderdiği fotoğrafla görebildiler. Bilinen üç gezegenden ikisi "B" ve "C" olarak sınıflandırıldı.

•Hubble Uzay Teleskopu güneş sistemimizin dışında, bir yıldızın yörüngesinde dönen bir başka yıldızın fotoğrafını da göndermişti. "Fomalhaut" gezegeninin yörüngesi, "Piscus Austrinus" takımyıldızının 25 ışık yılı uzağına yerleşmişti. •

Ölüm döşegindeki kadın, öldükten sonra gömülmek yerine yakılmak istediğini bildirdi. "Küllerimin de, kentin en büyük giyim mağazasının girişine serpilmesini istiyorum" dedikten sonra bu isteğinin nedenini de açıkladı:

"Böylece kızım beni hafta en az iki kez ziyaret etmiş olur." •

"Bilginizi Denetleyin"ın Yanıtları...

- 1) Sir George Cayley •2) 1953 •3) Eadweard Muybridge
- 4) Batı Afrika •5) "Emek Kavgası" •6) Amerikalı •7) Daniel Defoe
- 8) Eugene Atget •9) 18 •10) Pitagoras •11) "Kilyos"
- 12) Liza Minelli •13) 43 trilyon •14) 84 •15) "The Trial"
- 16) Gotik •17) 1955 •18) Kabuki •19) Bogota •

"Eski film karelerinde kalan
unutulmaz karakter oyuncularına adanmıştır."

Onlarsız Olmuyor

İNSANLAR YAŞADIKÇA Mehmet Ünver

Türk sineması son yıllarda büyük bir atılım içinde... Başta Cannes Film Festivali olmak üzere pek çok önemli uluslararası festivalde alınan ödüller, Türk TV dizilerinin yabancı ülkelere satılması ve kimilerinin komşu ülkelerde yayınlanarak ciddi ilgi görmesi bunların arasında sayılabilir. Sektörün giderek bir sanayiye dönüşmesi, teknik ve artistik alanda yeni bir kuşağın iş başına gelmesi, filmlerin ciddi gelirler üretmesi de bu başarılarından kimileri... Bu durum sevindirici olsa da çok önemli bir eksik hâlâ giderilemedi. Günümüz sineması tüm başarısına karşın benim gibi orta yaşlıların yüreğinin bir köşesinde kalan o buruk özlemi dindirebilmiş değil. Bu özlemin neye duyulduğunu birazdan açıklayacağım. Öncelikle söylemeliyim ki, bizler beyazperdenin o karşı konulamaz cazibesine henüz birer çocukken, mahallelerimizdeki yazlık bahçe sinemalarında kapılmış olan nostaljik Türk sineması tutkunlarıyız. Titrek, siyah beyaz, ya da soluk pastel renklerle bezeli film kareleriyle anılar sandığımızı dolduran Yeşilçam'ın unutulmaz karakter oyuncularıyla şimdilerde perdenin gerisine çekildiler. Çoğu artık yaşamıyor. Sağ kalan üç beş tanesiyse genelde yoksulluğun egemen olduğu köşelerinde son günlerini dolduruyorlar.

İşte, biz eski tüfek romantikler, muhitimizden, mahallemizden, akrabamızdan saydığımız beyazperdenin o unutulmaz karakter oyuncularını özleyeceğiz. Yazlık sinemalarda keskin gazozlarımızı yudumlarken kimi zaman hayranlık, kimi zaman kızgınlık, kimi zaman da gıptayla, ama hiç bıkmadan izlediğimiz kahramanlarımızdı onlar... Perdeden çıkıp yaşamımıza giriveren tonton amcalarımız, anaç teyzelerimiz, eline erkek eli değmemiş masum abla-larımız, temiz kalpli ağabeylerimizdi. Hepsisi bu kadar mı? Parke taşlarla döşeli kaldırımlara bel vermiş cumbalı ahşap evlerde yaşayan mahallenin dedikodu kumkuması zillilerini, delidolu erkek Fatma'larını, çokbilmişleri, eli maşalıları, repliklerini dinlerken gözlerimizi nemlendiren yüreği yaralıları, bahtı karaları, kendi güzel, kaderi kötülerini ve elbette bizi sinir eden yere bakan yürek yakanları da unutamayız.

Yazlık sinemaların gıcirtılı sandalyelerinde onları seyrederek büyüdük ve o soluk görüntülerdeki kahramanlara can veren Yeşilçam'ın emektâr karakter oyuncularını hâlâ özleyorz.

Günümüz sineması ne yapıp edip çoğunlukla geri planda kaldığı halde bizlere o güzel düşleri yaşatan beyazperdenin unutulmaz performans sanatçılarını geri getirmeli. Daha da ayrıntılı söylemek gerekirse, sinemamızın hâlâ yerlerine yenisini koymadığı Mualla Sürer'i, Mürüvvet Sim'i, Vahi Öz'ü, Adile Naşit'i, Hulusi Kentmen'i, Necdet Tosun'u, Suphi Kaner'i, Sami Hazin-ses'i, Kenan Pars'ı, Cevat Kurtuluş'u, Aliye Rona'yı, Suzan Avcı'yı, Neriman Köksal'ı, Münir Özkul'u, Süleyman Turan'ı, o kötülerin kötüsü Erol Taş'ı, bıçkınların bıçkını Hayati Hamzaoğlu'nu, hüznün onca yakıştığı Ferda Ferdağ'ı istiyoruz. Yerlerine yenileri gelmeli. Perdelerdeki, film karelerindeki boşluklar dolmalı.

Pencerelerinde sardunya sak-sıları, camlarında dantel perdele-ri, balkonlarında gerili iplerde asılı renk renk çamaşırları olan evlerle dolu bir muhitimizde çekilip, TV'lerimizde yayımlanan yerli diziyi gözünüzde canlandırın. Eğer o çokbilmiş edasıyla pencerelerin birinden kafasını uzatıp bir çırpıda tüm mahallenin ipliğini pazara çıkartacak dedikoduları

yapabilen bir Mualla Sürer oyuncu kadrosunda yer almıyorsa böyle bir diziyi seyretmenin keyfi yarım kalmış demektir. Hele hele yakaları dantelli elbisesi, püsküllü şapkası ve gösterişli çantasıyla Mürüvvet Sim sokak ortasında dikilip elini fattan bir ifadeyle beline koyduktan sonra penceredeki Mualla Sürer'e, "Hanım hanımmmm, ben adamım ağzını cartt diye yırtarım. Sen nasıl benim dedikodumu yaparsın haaa?" diye yırtmıyorsa o filmde pek bir tat yoktur. O Mürüvvet Sim ki, mahalleye nam salmıştır. Bakkal, kasa, manav ondan korkar. Kimi zaman deli dolu, kimi zaman eli maşalı, kimi zamansa zarif şapkaları, kibar çantaları, birinci sınıf kumaştan döpiyesleriyle güngörmüş Madam Anjelik'tir.

Beyoğlu'nun Levanten hanımefendiliği ise ona cuk oturur. Ama kafası attı mı adamın saçını başını yolar. Sonra bir den konaklarda büyümüş zarif bir paşa kızı olup üstünde şalvarı, elinde bohçasıyla kentin zengin mahallesine gelen sünepe köylü kızı Kezban'ı onca yıllık yaşam deneyimiyle kısa sürede göz alıcı güzellikte bir salon hanımefendisine dönüştürür. Mualla Sürer işte bu sırada dedikodularıyla mahalleli kadınları birbirine düşürüp ardından, "Ocakta tencerem vardı, hadi bana müsade" diyerek görevini yapmış ol-

manın huzuru içinde ellerini ovuştura ovuştura perdenin gerisine çekilmektedir.

Günümüzde çok daha iyi olanaklarla çekilen film ve dizilerde seyircinin kendisiyle bu denli içten bir bağ kurmasını sağlayacak, bu denli günlük yaşamından sayabileceği karakter oyuncuları ne yazık ki çok az. Şef çok, Kızılderili yok örneği, yıldız bolluğunda o yıldızları omuzlarının üstünde tutacak performans oyuncuları sayıca çok az. Oysa bizim gönül verdiğimiz o nostaljik filmlerin hepsinde bir dedikoducu teyzemiz, tonton aşçımız, bitirim ağabeyimiz, fattan kızımız, afacan yumurcağımız, yardımsever fabrikatörümüz vardı.

Bu tür filmlerin ve oyuncuların modasının geçtiğini düşünebilirsiniz. Hayır, geçmedi. Hele Türkiye'de asla... Çağdaş sinemamız o eski bizden karakterlerin yerini dolduracak yeni oyuncuları bulup çıkartmalıdır. İçlerinde yaşadıkları çevreden ve giderek dünyadan kopmakta olan yeni nesil için bunu yapmak zorundalar.

Bir TV dizisinde mutlu bir ailenin canlandırıldığını düşünün. Anne, baba, pırlanta gibi evlatlar, az da olsa yuvayı çekip çevirecek denli bir gelir... Yakışıklı baba evine sadık, eşini deliler gibi seviyor. Her fırsatta ne mutlu bir aile reisi olduğunu düşünüyor. Kederde, mutlulukta hep birlikte, el ele,

bir yastıkta... Eee? İyi güzel de nereye kadar çekilir? Kaç bölüm gider? Eğer Neriman Köksal o mutlu ailenin babasına musallat olup onu bir şehvet kurbanına çevirip parmağında oynatmıyor, ailenin üç kuruş parasını kendine makyaj parası yapmıyor, hiçbir zaman dağılmaz denilen o yuvanın üstünde felaket rüzgarları estirmiyorsa ne yapayım öyle diziyi... Bu da yetmez. Neriman Köksal'ın vurduğu darbe öyle sarsmalı ki, bir zamanlar mutlu bir yuvanın hanımı olan asıl kız, çocuklarının nafakasını çıkartmak uğruna el kapılarında sürünmeye başlayıp üç kuruş ekmek parası için sabahın körlerinde işçi vapurlarına koşmalı, yorgunluktan canı çıkmalı, eski, güzel günlerini yaşlı gözlerle anmalı. Hatta çocukla-

rını ellere yoksun etmemek için fazladan bir çorba parası uğruna yorgun argın işten döndükten sonra gece yarlarına değin komşuların dikişlerini dikmeli, gide-rek sağlığını kaybetmeli, soğuk gecelerde kuru kuru öksürmeli...

Işte ancak o zaman mazide kalan o mutlu yuvanın değerini, huzurlu bir ailenin herşeyden önemli olduğu anlayabiliriz. Bunun için de perdeye yansıyan çarpıcı vampliyle babalarımızı baştan çıkartarak o güzelim yuvalarımızı darmaduman eden kötü kadını Neriman Köksal'ın ustalığıyla yeniden canlandıracak oyuncular gerekmektedir... Bizler huzursuz kıpırtılarla oturduğumuz sandalyemizde o güzelim yuvanın dağılışını sanki kendi ailemizin başına gelmiş bir felaketmiş gibi izlerken o acımasız kadın çoktan posasını çıkarttığı adamı terk edip zengin mafya babasının saray yavrusu villasına yerleşmiş, şuh kahkahalar eşliğinde içkisini yudumlamaktadır. Şimdi hâlâ sinemaya artık bir Neriman Köksal gerekmez diyebiliriz musunuz? O Neriman Köksal ki, bir zamanlar kadınlar, eşlerini onun gibilerden uzak tutması için dedelere mumlar yakmışlardır.

Yetmedi mi? O zaman Boğaz sırtlarında el ele dolaşıp ağaçların gölgesinde birbirlerine olan sevgilerini fısıldayarak, ömür boyu bir yastıkta kocama düşleri kuran çifte kumruları günümüzdeki bir

filmin karelerinde düşünün. Yaşam güzel, günler kaygısız bir biçimde geçiyor, gençler geleceğe umutla bakıyorlar. Aman ne güzel, ne hoş! Ben bunu çekemem. Doğrusu şöyle olmalı: Âşık çiftin mutluluğu zirve yapmışken içten pazarlıklı, baştan çıkartıcı, sevenleri ayıran, yuvaları yıkan öteki kötü sarışın, yani Suzan Avcı'nın canlandığı Femme Fatal devreye girmeli. Bir taraftan karşı konulmaz seksapeliyle âşık çiftin saf delikanlısını avucunun içine alırken, öte yandan da masum kızcağızı tuzağa düşürerek onu şehvet düşkünü mirasyedi Önder Somer'in kollarına atmalı. İşte film ancak bundan sonra çekilir bir duruma gelir.

"Bunlar günümüz sinemasında zaten var" diyebilirsiniz. Vardır muhakkak, ama hiçbirinin Suzan Avcı'nın perdede yarattığı sevenleri ayıran, mutlu yuvaları yıkan o şuh kadın denli ben etkilediğini söyleyemem. Okullu yönetmenlerimize düşen görev, o unutulmaz karakter oyuncularının seyirciler üstünde oluşturdukları etkiyi yaratabilecek yeni yetenekleri keşfedip bir an önce kameraların karşısına çıkartmaktır.

Münir Özkul ve Adile Naşit'in fedakâr birer ebeveyn rolünü oynadıkları "Bizim Aile" adlı filmi seyreden olmuş mudur? O filmde yumuşak başlı, iyiliksever, kendi

halinde Yaşar Usta rolünü oynayan Münir Özkul'un kalabalık ailesine karşı türlü türlü düşmanlıklar yapan, kapısındaki kabadayı-lara çocuklarını ölesiye dövdüren, dahası nüfuzunu kullanıp onları kırk yıldır yaşadıkları evden attıran kodaman fabrikatör karşısında muazzam bir repliği vardır. İnsanın yüreğini yerinden hoplatan, böylesi bir repliği bir daha hiçbir filmde duymadım. Son derece zararsız, yaşlı bir adamcağız görünümündeki Yaşar Usta mağrur bir ifadeyle acımasız para babasının karşısına dikildiği sahnede şöyle der:

"Biz güzel bir aileyiz. Kendi yağında kavrulan, fakir ama mutlu bir aile... Sense para babası, fabrikalar sahibi koca Sadettin Bey... Ama sen mi büyüksün,

yoksa ben mi? Elbette ben... Dokunma aileme, dokunma evime, dokunma çocuklarıma... Rahat bırak gelinimi... Eğer evlatlarımdan birinin kılına bir zarar verersen, hayatı boyunca bir tek karıncayı bile incitmemiş olan ben, Yaşar Usta, yemin ederim ki seni hiç çekinmeden öldürürüm."

Oylesi kendi halinde yaşlı bir adamcağızdan böylesi gözü kara bir tavır ve her sözcüğü kafasına dank diye vuran bunca güçlü bir tehdidi alan koskoca fabrikatör Sadettin Bey şok olmuştur. Yalnızca o mu? Tüm seyirci de... Münir Özkul bir aile babasının evini, eşini, yuvasını, ocağını korumak için herşeyi göze almış durumunu bir

dakikalık kısacık bir replikte öyle muazzam canlandırmıştır ki, seyircinin tüyleri diken diken olmuştur. Günümüzde ne Münir Özkul gibi kısacık bir replikle filmi alıp götüren oyuncular var ne de öylesine içten replikler...

Aynı filmde evden atılıp sokakta yatmak zorunda kaldıkları için üzülen çocuklarını teselli etmek amacıyla, “Ah kuzucuklarım ne diye üzüyorsunuz? Aç değiliz, açık değiliz” diyen Melek Ana rolündeki Adile Naşit ise apayrı bir sinema olayıdır. Onun yerine de gelen olmadı ne yazık ki...

Ya diğerleri? Seyirci Erol Taş'ın sinemada canlandırdığı kötüler kötüsü, taş yürekli ağa karakterini öyle gerçekçi bulmuştur ki, başkasına yanık olan köyün en güzel kızına avını kaldırmaya hazırlanan kartal gibi gaddar bakışlar atan bu zalimden ödleri kopmuştur. Öyle gerçektir ki, yine bir kötüyü canlandırdığı filmde seyirciler arasındaki kadınların hep bir ağızdan ona beddualar savurduklarına şahit olmuştum. Nitekim Anadolu'da yapılan bir filminin galasında sahneye davet edilince vatandaş onu kötü yürekli ağa olarak tanıdığı için resmen taşlamıştır. Rahmetli Erol Taş bu olayı her anlatışında sevinç göz yaşları dökerdi. Hatta kendisine taşları savuranlara, “Atın, atın...

Siz bana taş değil, ekmek atıyorsunuz” diye bağırmasıdır.

İşte, özlediğimiz budur. Seyirciyle böylesine bir bağ kurabilecek, gerçekliğine onları bu derecede inandırabilecek yeni karakter oyuncularını aradığımız... Hiç mi yok? Var ama Erol Taş gibisi bir daha gelmedi. Vahi Öz, Hulusi Kentmen, Necdet Tosun, Nubar Terziyan, Suna Pekuysal, Kadir Savun, Güzin Özipek, Şaziye Moral gibilerinin gelmediği gibi...

Suphi Kaner canlandırdığı rollerle mahallemizin sevecen, esprili, duygusal, fakat sevdikleri uğruna canını verebilecek delikanlısı karakterlerinde o denli gerçekçiydi ki, ne kendisi ne de seyirci onu zıt bir rolde görmeye katlanamıyordu.

Nitekim oynamak için avans aldığı bir filmin senaryosunu okuduğunda perdede canlandırması istenilenin aslında hiç de onunla bütünleşen asıl karaktere uymayan, kaba saba, başkalarının namusuna göz diken kötü bir sinema karakteri olduğunu görünce bir bildiri yayımlayarak oynamaktan vazgeçmiş ve onu genç yaşta intihara götürecek olaylar dizisi de böyle başlamıştı. “İyi bir aktör her rolü oynayabilmeli” dediğinizi duyar gibiyim. Haklısınız. Öte yandan seyircinin kendisini kabul ettiği tarzdan bir santim kaymamaya kararlı oluşuna da saygı duyma-

mak elde değil. Ben özlüyorum böyle oyuncularını... Zeynep Değirmencioğlu'nun canlandırdığı Ayşecik karakterinin ardından bunca yıl geçti ve onun kadar seyirciyi yürekten etkileyen başka bir çocuk karakter üretilmedi sinemamız... Ayşecik ve annesi yıkık dökük bir gecekonduya yaşamaktadırlar. Baba ölmüştür. Anne bir yandan evin tüm yükünü üstlenmeye çabalarken bir yandan da akşama dek sokaklarda yaramazlık yapan, ele avuca sığmaz kızı Ayşe ile baş etmeye çalışır. Yüzü gözü kir pas içinde

sokaktan gelen haşarı kızını leğene sokup yıkarken Ayşecik masum bakışlarla annesine, fakat aslında seyircinin yüreğine dönüp sorar:

“Anneciğim, herkesin babası var. Benim babam nerede?”

İşte o an seyirciler nemlenen bakışlarını birbirinden kaçırır, gizlice mendiller çıkartılır, yetim Ayşecik'in kaderine ağlanır. “Fazla sulugözlülük” mü dediniz? Vallahi ben o sulugözlü günlerimizi de özlüyorum. •

yazar.unver@gmail.com

Bir davada tanıklık yapması için kürsüye yaşlı bir kadını çağırdılar. Kadın yerine oturdu ve davalının avukatı kadına yaklaştı:

“Bayan Jones... Beni tanıyor musunuz?”

Yaşlı kadın bemen yanıt verdi:

“Ah evet Bay Williams, sizi çocukluğunuzdan buyana tanıyorum. Siz ta o zamanlar bile aileniz için tam bir baş belasıydınız. Şimdi de sürekli yalan söylüyorsunuz, eşinizi komşunuzla aldatıyorsunuz, ‘En yakınım’ dediğiniz insanların arkasından konuşuyorsunuz, 2 dolar fazla kazanmak için herkesi satarsınız.”

Davalının avukatı başta olmak üzere tüm salon şaşkınlık içinde kaldı. Adam ne yapacağını bilemez bir halde yaşlı kadına tekrar soru sordu:

“Peki Bayan Williams, karşı tarafın avukatını tanıyor musunuz?”

Yaşlı kadın bu soruyu da yanıtladı:

“Elbette tanıyorum. Çocukluğunda ona dadılık yapmıştım. Tembel, ödle ve alkolik adamın tekidir. Çevresinde bir tek dostu yoktur ve herkes onun hâlâ geceleri altına kaçırıldığını söylüyor.”

Bu yanıtın sonra salonu bir uğultu kapladı. Hakim kürsüye vurup herkesi susturdu ve her iki tarafın avukatını da kürsüye çağırdı ve fısıldayarak şunları söyledi:

“Eğer bu kadına beni tanıyıp tanımadığını sorarsanız ikini de yakarım...” •

GÖZLE GÖNÜL ARASI
Dr. Mehmet Uhri

Binaların yalnızlığı

Yaşlı kadın, biraz sakinleşince kentin dışında müstakil bir evde yalnız yaşadığından, kedilerinin ve muhabbet kuşlarının ona arkadaşlık ettiğinden, sokağın köpeklerini de unutmadığından söz etti. Çocuklarından konuşmak istememişti.

Yaşlı kadın, kalça kırığı nedeniyle çevre hastanelerden birinden nakledilmişti. Çektiği onca acıya karşın “Şimdi ne olacak? Kedilerime kuşlarıma kim bakacak?” diye söyleniyordu. Ameliyat gerekiyordu. Yaşlılığın yanı sıra şeker hastalığı ve yüksek tansiyon gibi ek rahatsızlıkları nedeniyle ameliyatı ve ameliyat sonrası bakımı riskli görünüyordu. Geldiği hastaneden ayağa kalkmasının zaman alacağı söylenmişti. Yalnızdı. Ortalıkta yakını da görünmüyordu. Sakinleştirmeye çalıştıkça kedilerinin, kuşlarının aç kaldığından çiçeklerinin onu beklediğinden söz ediyordu. Yakınlarına haber vermek istediğimizde önce yalnız yaşadığını söyledi. Evindeki kedilere, kuşlara bakacak çiçeklerini sulayacak birilerine gerek olduğunu söyleyince üniversitede okuyan

torununun cep telefonunu verdi.

İlk girişimleri yapıp servise naklettiğimizde kendi acısından çok geride bıraktıkları için sıkılıyordu. “Beni huzurevine gönderecekler. Kedilerim, kuşlarım aç kalacak” diye hayıflanıyor geçirdiği kaza yüzünden kendine kızıyordu.

“Pazar yerinde kuşlarım için ayıklanıp atılmış marul yaprağı topluyordum. Yaprakların üzerine basınca kayıp düştüm. Önce bileğim burkuldu sandım; ama ayağa kalkamayınca kalçamın kırıldığını anladım. Çok lazımdı sanki o yapraklar... Aç kalacak gariplerim...”

“Torunuza haber verdik. Sanırım aç bırakmaz onları.”

“Herkesin işi gücü var doktor bey. Kim bilir hangi işini bırakıp gelecek? Üstelik iyileşsem bile evimde yalnız yaşamama izin de vermezler. Herkes için

Tablo: Max Liebermann, 1878

sorun oldum. Yaşlılık çok zor...”

Biraz sakinleşince kentin dışında müstakil bir evde yalnız yaşadığından, kedilerinin ve muhabbet kuşlarının ona arkadaşlık ettiğinden, sokağın köpeklerini de unutmadığından söz etti. Çocuklarından konuşmak istememişti.

Ameliyat olup ayağa kalkacağını, bir süre rehabilitasyon görüp tekrar eski sağlığına kavuşabileceğini söyleyince yüzü biraz güldü. Sonra elimi tuttu.

“Biliyorum. Beni umutlandırmak için söylüyorsunuz. Ne olursa olsun böyle bir olay yaşadıkten sonra çocuklarım o evde, kentten uzak yaşamamı istemeyecekler. Ne yapıp edip kente yanlarına almaya çalışacaklar. Kentin yalnız binalarına kapanmak istemeyeceğim, direneceğim. Beni inatçı aksi huysuz olmakla suçlayacaklar, yine... Sonuçta sorunun büyümemesi için huzurevine gitmek zorunda kalacağım. O yüzden onlara haber vermek istemiyorum.”

“Ama haksızlık ediyorsunuz. Onlar çocuklarınız. Hastalığınızda yanınızda olmak onların en doğal hakkı. Bırakın ne olaksa olsun. Ama burada yanınızda olsunlar.”

Kafasını hayır dercesine sallayıp “Şimdi olmaz, sonra” dedi. O gün tedavisi düzenlenip ertesi gün için ameliyat hazırlığı yapıldı.

Torununun bir ara gelip babaannesinden aldığı anahtarla evine uğradığını hastamıza getirdiği temiz çamaşırlardan anladık.

Ertesi gün başarılı bir ameliyatla kalçasına protez takılan hastamızda ciddi tıbbi sorun yaşamamıştık. Bir süre daha hastanede kalıp fizik tedavi görecektir. Bu arada ortalıkta saç sakalı karışmış kulağı küpeli torununun başka kimseyi göremiyorduk. Hastamızın çocukları ameliyatın iki gün sonrasında geldiler. Yaşlı kadın yine herşeyi yönetme edasında çocuklarına direktifler veriyordu. Çocuklarına haber vermemek yüzünden işittiği sitemlerin onu pek etkilememesi dikkatimizden kaçmamıştı. Zor biri olduğunu düşünmüştük.

Bir hafta sonra hastamız ayağa kalkmıştı. Onu yürüteciyle birlikte servisin bekleme salonundaki çiçeklerle uğraşır, kuruyan yapraklarını ayıklarken gördüm. İlgilendiğimi görünce yanına çağırıp eğilemediğini saksının toprağını kabartıp çöplerini ayıklamak gerektiğini söyledi. Dediğini yaptım. Saksının toprağından ayıkladıklarımı çöp kutusuna atıp elimi yıkayıp hastamızın yanına döndüm. Koluna girip odasına değin eşlik ettim. Koridorda bir ara durup soluklandı.

“Hastalarınızla ilgilenirken

hepiniz eldiven takıyorsunuz. Tansiyon ölçenden kan alana, muayene edene dek ellerinizde hep eldiven var. Biliyorum bunu biraz kendinizi hastalıklardan korumak biraz da öteki hastalardan hastalık taşımamak için yapıyorsunuz.”

“Evet, genel uygulama böyle.”

“Ama iş az önceki gibi çiçek bakımına gelince eldiven takmak aklınıza bile gelmiyor. Toprağı eşleyip ayıklıyor sonra gidip elinizi yıkıyorsunuz. Hastalarınıza ise vebalıymış gibi davranıyorsunuz. Üstelik bunu ayırdında bile olmadan yapıyorsunuz. Hastanızın bu yüzden kendini kötü duyumsayabileceğini düşünmüyorsunuz?”

“Ne yapmamızı istiyorsunuz?”

“Şu beyaz önlüklerin arkasına saklanmayın. Hasta hekimini görmek tanımak ister. Özünde hasta dediğin de insan değil mi? Hastane ortamında hekiminin de kendi gibi insan olduğunu bilmek, görmek, elini tutmak onu duyumsamak ister. Çok görmeyin bu isteği...”

Odasına girdiğimizde oğlu ile torunu odadaydı. Torunu, hastamızın evinden geldiklerini kuşların ve kedilerinin beslendiğini,

çiçeklerin sulandığını söyledi. Oğlu suskun görünüyordu. Yardım edilmesini istemeden yürüteciyle birlikte ilerleyip kendi gayretiyle yatağa uzandı. Yastığını düzelttim. Eliyle oğlu ve torunununu gösterdi.

“Bu büyük oğlum bu da torunum, doktor bey. Birbirlerine çok benzerler. Bir farkla... Oğlum yakasında hep rozet taşır. Torunum ise rozetlerden uzak durur.”

Gerçekten de hastamızın oğlunun yakasında küçük bir rozet

parlıyordu. “Bu önemli bir fark mı?” diye sorunca gülümsedi. Oğlunun yakasındaki rozeti gösterdi.

“Karşıdakinin kılığına kıyafetine bakıp iyi kötü hakkında bir fikir edinarsin. Hatta

bunun farkında olanlar üniformayı icat edip tanınmamayı, saklı kalmayı seçerler. Az önce sözünü ettiğim gibi siz hekimler de kendinizi gizlemek için o beyaz önlüklerin ardına sığınuyorsunuz. Göstermiyorsunuz içinizdeki insanı... Ama rozet öyle değildir. Taktığın rozet seni bir gruba dahil ederken öteki gruplardan da uzak durduğun mesajını verir. Karşıdakine ne olduğunu ve ne olmadığını anlatır.”

“Yani?”

“Yani birbirlerine çok benzeler de oğlum hep rozet takar ne olduğu ve ne olmadığı bilinsin ister, torunum ise rozetlerden uzak durur, tanınsın bilinsin istemez. Özgürlüğü kovalar. Bu yüzden torunumu çok severim.”

Bu sözlerle yanıt veremeyen ses çıkarmamayı yeğleyen oğlu annesinin saçlarını okşayıp isteği olup olmadığını sordu. Hastamız tez zamanda evine dönmek istediğini söyleyince yüzünü ekşitti. Oğlu hastamızı yalnız başına evine gönderme niyetinde değildi. İzin isteyip yanlarından ayrıldım.

İzleyen günlerde koltuk değneğiyle de olsa hastamız eski sağ-

lığına kavuşmuştu. Sanırım çocuklarını ikna etmiş ve komşularının da yardımıyla bakıcı tutup kedilerine, kuşlarına geri dönmeyi başarmıştı. Taburcu işlemleri sırasında uğurlamak için kapıya çıktığımda önlüğümün üzerimde olmadığını hemen ayırdına vardı. Gülümsedi ve eliyle işaret edip bekleme salonundaki çiçeğe iyi bakmamı istedi. Torununun koluna girip ağır adımlarla uzaklaştı. Hastamızı bir daha görmedik. Bekleme salonundaki çiçekler mi? Ara sıra toprağını eşeleyip yaprağının tozunu alan olduğu sürece daha canlı açıyor yapraklarını...•

MehmetUhri@butundunya.com.tr

Gece yarısı uyandırılmaktan boşlanmayan bir doktor, bir gece uykusunun en derin anında uyandırıldı. Kapısının zili uzun uzun çalıyordu. Doktor uykulu gözlerle pencereyi açtı, kapının önünde duran adama sordu:

“Neden beni gece yarısı uyandırıyorsunuz?” dedi. “Neler oluyor?” Kapının önünde duran adam telaş içinde yanıt verdi:

“Aman doktor bey, çabuk gelin” dedi. “Oğlum bir fare yuttu!”

Doktor, sorunun çaresini hemen buluverdi:

“Bunda telaşlanacak ve var?” dedi. “Oğlunuza şimdi de bir kedi yutturun...”•

Toplantıda yaptığı konuşmasını uzattıkça uzatan konuşmacı, aradan iki saat geçtiğinin ayırdına vardığında dinleyicilerden özür diledi:

“Uzun konuştuğum için çok üzgünüm” dedi. “Saatimi evde unuttuğumdan, zamanın nasıl geçtiğini anlamadım.”

Salonun arka taraflarında oturan bir dinleyicinin sesi duyuldu:

“Fakat takvim tam karşınızda...”•

**ÇOCUK BÜYÜKLER,
BÜYÜK ÇOCUKLAR İÇİN**
Ali Murat Erkorkmaz

Rüzgar'a binebilmek

Yıllar önce, İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi sıralarında dirsek çürütürken en büyük hayallerimden biri “Geleceğin Şehirlerinden Biri”ni inşa edebilmektir. Hani uzay filmlerinde olur ya? Göğe tırmanan uçsuz bucaksız garip binalar, havada kavisler çizerek birbiri içine geçen yollar, boşlukta yüzen yeşil alanlar falan... Gökler Hakimi G o r - d o n ' d a n “Star Wars”

(Yıldız Savaşları) konseptine kadar her bilim kurgu meraklısının iştahını kabartacak güzellikte yaşam alanları...

Bir gün, öğretmenlerimizden biri bu çizimleri görünce bana bir nutuk çekmişti. Gelişmiş ülkelerde yaşayan insanların yıllar önce, gelir düzeyleri arttıkça kırsal alandan kentlere geçişi ve bir iki katlı bahçeli evleri terk edip

çok katlı dipdibe apartmanlara tıkdıkları, daha sonra da bunun tam tersi olduğunu, gelirleri yüksek olanların tekrar bir iki katlılara döndüğünü, parası olmayanların şehir hapishanelerinde oturmaya devam ettiğini uzun uzun anlatmıştı. Ona göre apartman yaşamı insana uymayan, doğadan kopuk ve sorunlar getirecek bir tarzıydı. Ekonomik ve pratikliğinin yanı sıra “Toplum”

olabilmenin güncel koşullarının başında geliyordu.

Oysa insan doğanın ayrılmaz bir parçasıydı ve doğadan uzaklaştıkça psikolojik sıkıntılar başgösterecekti.

Nitekim şehir yaşamının insanlar üzerindeki etkisi hızla kendini göstermiş, kendi türüne kapalı, sosyal toplumlar kısa sürede dünyayı sarmıştı.

O zamanlar pek anlam veremiyordum bu laflara... Öyle ya, ben de şehirde doğmuştum. Gerçi üç katlı ve şahane bahçeli bir evde büyümüşüm ve çev-

rem hep iki katlı ve bahçeli evler doluydu; ama apartman katlarında oturanların da sorunları olduğunu sanmıyordum. Haya-
lim uzak kentleriydi.

Zaman içinde dünyayı gezip görme, yaşam biçimlerini tanıma olanağını bulunca aklımın ince kanalları arasında gördüğüm farklılıkları da kıyaslamadan edemedim. Gerçekten de zengin ulusların zengin insanları şehir bloklarında değil, şehirden biraz uzakta, bahçeli evlerde oturuyorlardı. Adam ne kadar zengin olursa olsun, eline makası alıp bahçede çiçek buduyordu. Demek ki bu özel duyguyu arıyordu. Öyle ya, dedesinin yaşamı muhtemelen böyleydi. Toprağa yakındı.

Adamda para boldu, istese on tane apartman dairesini birleştirir içine girer otururdu.

New York ve benzeri kentlerin formasyonları farklıydı. Burada şehir alanları çok küçüktü ve şehirler karakter olarak düşey hatları seçmişlerdi. Zaman içinde iş çevrelerinin buralarda odaklanması, sanatçıların ve bilim insanlarının da katkılarıyla apayrı bir model oluşturmuşlardı. Paraya yakın olmak duygusuyla hareket eden para babası ekonomi

devleri merkezlerini buralarda kurmuşlardı. Para kazanmak isteyen herkes de mecburen buralara dolmuşlardı. Ama gelin görün ki, bu kentlerde ekonomi ve finans kadar psikolojisi bozuk insanlar da zirve yapmaktaydı.

Daha önceki yazılarımda da sık sık bahsettiğim gibi ben hayvan dostu bir insanım. Eşim Deniz de öyle... Kızım Pınar da... Oğullarım Kaan ve Can da... Annem de öyleydi, babam da... Saymaya kalksam yedi göbek ceddimin evlerinde mutlaka birkaç hayvan olmuştur.

Hal böyle olunca, doğaya yakınlık da öncelikler arasında en başta yer almakta şüphesiz... Moda'da sekizinci kat-
ta, terasta, çiçekler, böcekler ve ağaçlar vardı. O zamanlar Moda bir sayfiye yeri niteliği taşırdı. Şimdiki gibi beton yığını değildi. Onu kurtaran, minicik bir yarımada oluşuydu. Bir cephesi Fenerbahçe, Kalamış ve Adalar'a, diğer cephesi, Kızkulesi'nden Ayasofya'ya kadar, eşsiz İstanbul silüetine bakan bir cennetti. Şimdi ise Fenerbahçe'nin apartman blokları, Kalamış Marina'sı ve çamları evlerinin arkalarına saklanmış Adalar ile hızla New York'a benzemeye başlayan İstanbul'a bakıyor. Ne yalan söyleyeyim, artık gözümüz de alıştı. Değişim öylesine yavaş (?)

oluyor ki, ne yürek fark ediyor ne de göz...

Bu hayvan ve doğa dostluğu bizi hemen hemen her gün "Polonezköy" denilen, İstanbul'un Anadolu yakasındaki ünlü ormanlık alana taşıyor. Yaklaşık 50 kilometre gidip bir o kadar da geri geliyoruz. Ne için? Gözlerimiz yeşille, ciğerlerimiz oksijenle ve ruhumuz keyifle beslensin diye...

Işte bu gidiş gelişler sırasında, bir çiftlikte gördüğümüz bir yaşında bir tay bizi büyülemişti. Diğer atlar gibi etrafı tahta çitlerle çevrili alanlarda değil, insanların gezindiği yerlerde serbestçe dolaşan bu hayvan attan çok bir köpek karakteristiği taşıyordu. Arkanızdan gelip burnunu sırtınıza dayıyor, kendisini sevmenizi istiyordu. Benim de, Deniz'in de bu harekete ne kadar etkilendiğimizi söylemeye gerek yok sanırım. Arada bir gidip gidip onu sevip dönüyorduk. Öyle oldu ki, bu tayı almaya karar verdik. Verdik de, sahibi satmaya hiç niyetli değildi. Onu kendine ayırmıştı. Seyisler de bayılıyorlardı hayvana...

Zaten alsak da binilecek bir yaşta değildi. "Bir taya, üç yaşına gelmeden binilirse kafası ve vücut yapısı bozulur" derler. Ancak safkan İngiliz ve Arap koşu tayları iki yaşında hazırlanıp yarışlara sokulmakta... Hollanda, Belçika ve Bulgar kökenli atlar üç yaşından sonra çalıştırılıp eğitilerek

binilmeye hazırlanmakta, beş, altı yaşlarında da usta binicilerin binebildiği bir ata dönüşmekte. Taylar ürkek hayvanlar olduklarından acemi biniciler için sakıncalı kabul edilirler. Her an ürküp oynayabilir, üstündekini atabilirler. Deniz de böyle bir tayı oynamasıyla düşüp iki omurunu kırmıştı. Bu nedenle atlar dokuz on yaşlarında ideal olurlar, herşeyden ürmez ve rahat binilebilirler. Bu tayı almak en az dört beş yıl onun eğitimini de üstlenmek demektir.

Aradan iki yıl geçti. O çiftlik satıldı. Biz de yeni sahibi Altan Bey'e "Hayırlı olsun" a gittik. Hoş

beş derken bir de ne görelim, bizim tay serpilmiş, şahane bir hayvan olmamış mı?

Yakışıklı, güler yüzlü bir aygır... Kızıl kahve donu üstünde dört ayağı da beyaz çoraplı bir maskara... Yüzündeki beyaz akıtmasında da üç adet kahverengi beneği var. Daha henüz tam at boyunda değil, ama artık küçük de sayılmaz. Meğerse çiftlikle birlikte o da satılmış. Bütün çalışanların sevgili-si... Yine gelip kendini sevdirmek istiyor. Yanından uzaklaşınca kapıları tekmeleyip sizi geri çağırıyor. İsmi sorduk, olmadığını öğrendik. Deniz “Rüzgar olsun” deyince oluverdi.

Rüzgar, seyislerin de sevgili-si... Biraz fazla yüz bulmuş ve şı-

marmış; ama bir at ne kadar şımarabilir ki? Bütün istediği sevgi... Para icat olana kadar hepimiz öyle değil miydik? Anneler çocuklarını niye çok severler? Arada menfaat var mıdır?

Ve Rüzgar çalıştırılmaya başlandı. Önceleri düzenli adım atmayı, sonra yere dizili “Kavaletto” denilen çıtaların üzerinden basmadan geçebilmeyi sonra da engellerden atlamayı öğrenebilmesi için yakın dostumuz Erdal kolları sıvayıp başladı her gün derslere... Kerata hızla öğreniyordu. İlk başlarda aklı biraz havadaydı, sağa sola bakınarak koşturuyor, etrafta neler olup bitiyor merak ederken yerde dizili kavalettolara basa basa gidiyordu. Bazen coşup şaha kalkıyor, bazen de manej kenarına yaklaşır durup ilgi istiyordu.

Ama en çok yaptığı, manej yanlarındaki aynalara gelince durup ne kadar yakışıklı olduğunu uzun uzun izlemek oluyordu.

Cok komik bir hayvandı Rüzgar... Çabuk öğreniyordu. Tek ciddi sorunu dersi bırakıp kendini sevdirmeye gelmesiydi. O zaman seyredenler kahkahalarla gülüyorlardı. Diğer atlar gibi olur olmadık şeylerden ürkmüyordu; çünkü zaten çiftlikte serbest büyümüştü. Manejde koştururken yanına gelen traktörün boşalttığı yüklerin üstünden dörtnala geçiyordu. Dedim ya, çok komik ve çok cesurdu.

Biz gidip gelip Rüzgar’ı sevince Altan Bey dayanamadı, satıverdi bize tayı... Artık bir atımız, bir “Rüzgar”ımız olmuştu. 21’inci yüzyılın göbeğinde, atların yerini motorlu araçların aldığı, yeşilliklerin yerine beton ormanların dikildiği bir asırda bir atımız olmuştu. Konudan uzak insanların anlam veremediği bir hareketti bu... Öyle ya, at geçmişte bir yerden bir yere gitmek veya yük taşımak için kullanılan bir gereksinimdi. Oysa bu yüzyılda pahalı bir külfet, gereksiz bir sorumluluk, çağdışı bir yaklaşımdı.

Daha önce “Atlar” isimli bir yazımda da söylemiştim. İnsanın, insan olduğunu fark edebilmesi için mutlaka bir ata dokunması gerekir. Gidin ve dokunun. Me-

deniyet denilen tek dişi kalmış canavarın bizi nerelere sürüklediğini fark edeceksiniz.

Biz her gün bir ata dokunuyoruz. Her gün bir Rüzgar’a dokunuyoruz. O Rüzgar bizi alıp beton blokların çok uzaklarına taşıyor. Masal diyarlarından geçiyoruz, insanın insan, doğanın doğa olduğu, plastiğin keşfedilmemiş, elektronun bilinmemiş ve duyguların parasallaşmamış evrenine gidiyoruz.

Yakın bir tarihte şehri terk et-

meye karar verdik. Çiçeği böceği bilen, seven, her gün bol oksijen alabilen insanların yanına gitmek istiyoruz. Sabahları kuş seslerine uyanıp bir çardak altında kahvaltı edip kendi tavuklarımızın yumurtasını yemek istiyoruz. Sonra da Rüzgar’ın yelelerini okşayarak dağlara çıkmak, ormanlarda gezinmek ve bu güzelliklerden artı kalan zamanda da çalışıp yeni projeler üretmek istiyoruz.

Çok mu istiyoruz?

Saatın tik takları atıyor. Dur-

muyor. Tik tak, tik tak, tik tak... Şu yazıyı okurken bile güzel ömrünün bir kısmı geçti gitti bile... Daha ne kadar yaşayacaksınız, bilen var mı? Ne kadarını "mutlu" yaşayabileceksiniz?

Kimsiniz siz? Makinenin bir parçası mı? Yaşamak mı istiyorsunuz ölmek mi?

Durun ve dinleyin. Tik takların arasından gelen Rüzgar'ın sesini, çağrısını duyabiliyor musunuz?

Rüzgar güzelliğinin yanı sıra bir olgu, bir işaret olarak yaşamımıza yerleşti. Ünlü folk şarkıcısı Bob Dylan'ın kendisinden de ünlü şarkısı "Blowing in the Wind", yani "Rüzgarda Esiyor" parçası herşeyi açıklıyor. Yanıtlar Rüzgar'da esiyor. Yapılması gereken Rüzgar'ı dinlemek... Bu kadar basit.

Rüzgar esecek. Kızıl yelelerini savura savura esecek. Ona dokunabilenler, onunla beraber or-

manların, bulutların üzerinden aşacak, saatlerin telaşla atamadığı bir dünyaya yolculuk edebilecekler.

Eminim bu yazıyı okuyan herkes, ama herkes yarın şehri terk ederek kendilerine

bir at edinecekler. Sabahları kuş sesleriyle uyanıp verandalarında, çardaklarında köy kahvaltısı ederken beni hatırlayacaklar. İyi ki biz de Rüzgar'a kapılıp bunu yapmışız diyecekler. Makinelerin, küfredencesine üstlerine gelen minibüslerin, gürültünün, saygısızlığın ve hız yapan saatlerin dünyasında yaşamlarının bitmesini terk edip zamanın neredeyse durduğu böyle bir ortama gelmenin huzurunu yaşayacaklar.

Veya ter içinde uyanıp "Vay canına, ne kabustu!" diye bir daha benim yazılarımı okumayacaklar. •

AliMuratErkorkmaz@butundunya.com.tr

Öğretmen, öğrencilerine, "Sizlere sorular soracağım" dedi. "Birinci soruyu bilene, ikinci soru sorulmayacak."

Öğretmen Ahmet'in tahtaya kalkmasını istedi ve "Şimdi söyle bakalım Ahmet" dedi. "Bir bindinin kaç tane tüyü vardır?"

Ahmet bir çırpıda "9567 tane tüyü vardır öğretmenim!" dedi.

Öğretmen şaşırarak, "Nereden öğrendin bu sorunun yanıtını?" diye sorunca Ahmet öğretmenini şöyle yanıtladı:

"Öğretmenim" dedi. "Hani birinci soruyu bilene ikinci soruyu sormayacaktınız." •

MEMLEKET ÖZLEMİ

İlyas Halil

Absinthium yokluk çiçeği

*Bir ressam, bir filozof, bir şairdi.
Nuri Abaç, Osman Özeren ve
Oğuz Tansel'in anısına...*

Kıvrak bir İstanbul Türkçesi vardı. Ana dili Fransızca... Rus'tu. Kadındı. Saçından tırnağına... Konuşması, kurumamış resim... Renkler fırçanın ucunda... Kadın elleri, şehvet dolu gözleri anlatacagını tamamlıyordu.

Hâlâ kulağımda sesi... "Hangi hayatımı bilmek istiyorsun" dedi. "Dizimde, gözümde uyanan kadınlığımı nasıl susturduğumu mu anlatmamı istiyorsun?"

"Yeşil nane olduğumu nasıl sarı ota döndüğümü mü bilmek istiyorsun?"

"Üç dilim vardı. Üçünde de aşk şiirleri okudum. Onyediyasında güzel Murat'ın elini tutamadım, saçını okşayamadım. Yüreğimde Absinthium çiçeği yeşerdi. Bunu mu duymak istiyorsun?"

"Resim yapıyordum. Ressam

olunca bulacaktım. Bazen 'Renkler dedim, 'Daha iyi anlatır anlatılması güç olanı.' Bayır çiçeklerini çiçek çıplak çizdim, renklendirdim.

"Kadın olduğumu fark ettiğim yıl, vücudumun güzelliğini tatmak sakıncalı oldu. Genç delikanlının eteğimi görünce gözlerini hiçbir ışık anlatamazdı.

"Nü resim yapmaya başladım. Hayatıma anlam buldum. Züm salkımı oldum, dalda asılı bekledim.

"Dünyada yerim vardı. Kalabalık bir sokakta yürüyecek, dolu trende oturacak yer bulmuştum.

"Sevmeye başlamıştım.

"Sevdiğim Murat Bey, Osmanlı bir paşazadesi idi. Başkalarının huzurunda Murat Bey'di. Burun buruna olduğumuz an Murat'tı. Muradımdı, ermek istediğim...

Paşa babası Yıldız Sarayı'nda görevli... Murat yumuşak huylu, iyi bir arkadaştı. İki gençtik, be-

bek bayırlarında yan yana resim için konu ararken... İlk önce aşkı, sonra birbirimizi bulduk.

"Paşazade Murat Bey'i yitirdiğim gün, biz İsviçre'ye gittik. Yeniden yürüdüğüm sokak çıkmaz sokak oldu. Biri bindiğim trenin raylarını söktü, attı. Ağzımı açınca hava bitti. Ciğerlerim boşaldı.

"Ömrüm boyu özlem, bir nağme kaldı içimde Murat'ın sesi uzaktan... Onun konuştuğunu biliyor; ama göremiyordum.

Zürih'e ilk ziyaretimdi. Otelin kafeteryasında, önüm Zürih Gölü... Bin renkli, bin su... Kahvaltı masasında elimde gazete, borsa haberlerine dalmıştım.

Masamın başında durdu, "Merhaba" dedi. "On yıldan uzun bir süre İstanbul'da İstanbullu yaşadım. Sonra kırk yıl İstanbulsuz İstanbul'da dolandım, durdum. Elinin sıcaklığını hâlâ elimde duyduğum, genci arıyordum.

"Çocukluğum Bebek'te geçti. Biladi Osmani bana çiçekli bir park olmuştur."

On dakika sonra kahvaltı servisi yapan genç kadın elinde Türk kahvesiyle geldi. "Madam Valeri gönderdi" dedi. "Kahveyi otelimizin konğu olarak kabul etmenizi rica ediyor."

Madam Valeri'nin kim olduğunu sordum.

"Otelin genel müdür yardımcısı" dedi. "Lobide bulursunuz. Nü resim sergisi var. 1917 Rusyasından kaçmış bir émigré..."

Madam Valeri'yi lobide buldum. İstanbul izlenimleri ile ilgilendiğimi söyledim. "İzin verirseniz" dedim, "Hayat öykünüzü yazmak isterim."

Öğleden sonra saat üç ile beş arasında boş olduğunu söyledi.

"Hangi hayatımı bilmek istiyorsunuz?" dedi. "İstanbul'da ressam olarak başladım, beceremedim. Şiir yazdım dilimi seçemedim."

Öyküsünün bir bölümünü Türkçe anlattı. Yahya Kemal'in İstanbul'u Beyatlı'nın diliyle anlatıyordu. "Bana öyle geliyor ki" dedi, "Antik zamanda Bebek, mutluluk tanrıçasının doğduğu yeri. Bayırları bir ressamın paleti... Esen rüzgarlar şairin burnundan eksik etmediği kokularla dolu..."

"İstanbul'da ikinci yurt bulmuştum. Bolşevikler'den korkmadan büyüyordum. Sevinçin heyecanı, sevginin renkleri içinde çocukluktan çıkıyor, genç kız oluyordum."

Öyküsünü anlatırken 50 yıl akıp gitmiş olmasına rağmen, yüzünün yağmurlu gök karanlığı silinmemiştir. Hüzün yüzünde yeni uyanmış bir çocuğun mahmurluğu gibi barizdi.

Yalnız gözlerinin rengi, iki damla bulutsuz sabah göğü, berrak mavi... Başını çevirdiği zaman yüzü ile gökyüzü baktığı yere ışık tutuyordu. Murat Bey'ini anyorlardı.

"St. Petersburg'dan kaçtığımız zaman oniki yaşındaydım" dedi. "Rusya'da durumun kötüleşeceğini babam çok önceden hissetmişti. Paris Osmanlı Bankası vasıtası ile bir miktar parayı İstanbul'a transfer etti, Bebek'te iki katlı bahçeli bir ev satın aldı. İhtilal-den birkaç ay önce İstanbul'a çatana ile geldik. Bizi Osmanlı Bankası'ndan bir memur karşıladı.

"Anneme

göre Rusya'nın geçirdiği sıkıntılarda herkesin suç payı vardı. Çar II. Nikolas iyi bir insandı; ama tahtında uyuyakalmış hükümdardı. Bolşevikler düzensizliğin, kötü düzenden daha kötü olduğunu bilmiyorlardı.

"İlk yıllarımızda dilimizle, dinimizle, yaşam tarzımızla İstanbul'da yabancı idik. Ben İstanbul'da köstebek, Boğaz'da asude bir martı olmaya kararlıydım. An-

nem mahallemizde çat pat Fransızca bilen iki Rum ve bir Ermeni ailesi ile ilişki kurmuştum.

"Babam anneme ve bana Türkçe öğretmesi için bir öğretmen tuttu. Türkçe'yi sevmiştim. Anadilim olmasını istiyordum.

"Genç bir kız olduğum onyedinci yılımdı. Bahar kaynar renk kazandı... Hayat yağmur sağanağı... Bebek bayırlarına bütün mart, nisan ayları yağmıyordu. Kadın

olmak, genç olmak beni sarhoş etmişti.

"İçimde bir heyecan... Göğüslerimin olduğu yerde iki güvercin, kanat çırpıyordu.

"Paskalya günleri... Alıştığım çörek kokusu havada... Kilise çanları çınlıyordu.

Yahya Kemal'in İstanbul'u'nu Beyatlı'nın diliyle anlatıyordu. "Bana öyle geliyor ki" dedi, "Antik zamanda Bebek, mutluluk tanrıçasının doğduğu yeri. Bayırları bir ressamın paleti... Esen rüzgarlar şairin burnundan eksik etmediği kokularla dolu..."

Renkli yumurta bayramı... Evden çıktım, bayırlara yöneldim. Bilmeden benim yaşta bir gence göstermek istediğim yeni iskarpinlerimi giymiştim. Yeni entarim üstümdeydi. Murat Bey'i gördüğüm gündü. Utanmasam çıkarcak, atacaktım heyecanımdan...

"Murat Bey'in elinde kağıt kalem ağaç, çiçek çiziyordu. Herhalde kızıl saçlarımdan, benimle Fransızca konuştu. 'Bonjur matmazel' dedi.

"Kendini tanıttı. 'Adım Murat' dedi. 'Adım Valeri' dedim. 'Türkçe konuşalım lütfen... Rusya'dan emigré geldik. Ne çiziyorsunuz?'"

"O günden sonra sık sık Murat'la bayırlarda tavşan olduk. Bazen dallarda yer arayan kızıl kardinal kuşu... Murat'tan bir saray dilini öğreniyordum. Yeni doğmuş kuzuydum, ayaklarım titriyordu. Sevinçten Murat'la koşmaya hazırdım.

"Bir akşam babam eve üzgün geldi. 'Bir haftaya kadar Osmanlı hanedanının İstanbul'u bırakıp gideceği söyleniyor. Polis, İsviçre'ye gitmemizi istedi. Kuzenim Andrey ile temasa geçtim. Bizi İsviçre'ye istiyor. Hazine evimizin bedelini ödeyecek.'

"O hafta perşembe Sirkeci İstasyonu kalabalıktı. Oryent Ekspresi vagonlarında yerimizi arıyor-

duk. Üzüntülü bir günüm... Bir yurt daha yitirmiştim.

"Emniyetten iki subay bize yardım ediyordu. Peronda uzaktan Murat Bey'i gördüm. El sallamasını isterdim.

"Uzun bir süre duyduğum eski bir masalı anımsayarak üzüntümü unutmaya çalıştım.

"Büyükanne Kontes Valeri Bolovski'den duymuştum. Bir ağacın gölgesinde dört yapraklı bir otun masalı idi. Ot, yıllar yılı ne olduğunu, kim olduğunu öğrenmek için, birinin onu koparıp koklamasını beklemiş.

"Bir Osmanlı beyi beni görmüş, konuşmuştu. Valeri olduğumu öğrenmişti. Ne işe yaradığımı söylemeden, kim olduğumu bildirmeden benim gibi sürülmüş, gitmişti." •

halililyas@yahoo.ca

Küçük kız annesine "İlk insan nasıl dünyaya geldi?" diye sordu. Annesi, kızının bu sorusunun yanıtını "Tanrı Adem ve Havva'yı yarattı, çocukları oldu ve insanoğlu yeryüzüne yayılmaya başladı yavrum" diye açıkladı.

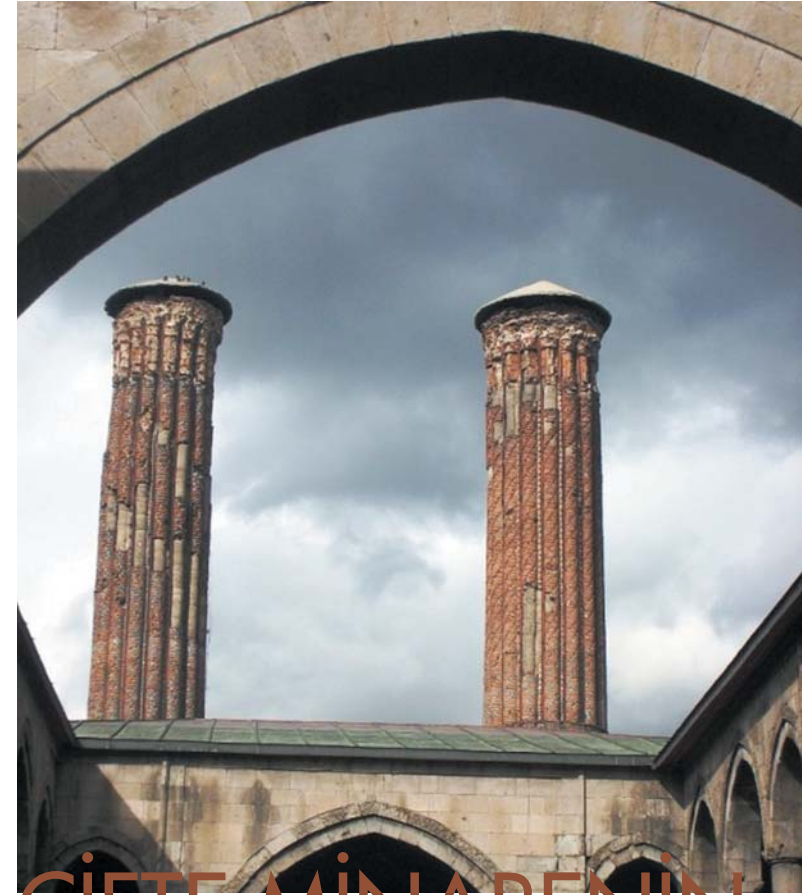
Birkaç gün sonra küçük kız aynı soruyu babasına sordu.

"Binlerce yıl önce maymunlar vardı" dedi babası, "Bizler de evrim geçirerek onlardan türedik."

Farklı iki yanıt alınca aklı karışan küçük kız annesine gidip "Nasıl olur anne" dedi. "Sen bana insanın Tanrı tarafından yaratıldığını, babam da maymunlardan geldiğini söyledi, aklım karıştı."

Annesi küçük kıza gülerek yanıt verdi:

"Karıştıracak bir şey yok" dedi. "Ben sana kendi ailemin geçmişi anlattım. Baban da kendi ailesininkini anlatmış, bir tanem! •

ÇİFTE MİNARENİN YÜZYILLAR BOYU YASAYAN USTASI İLE ÇIRAĞI

YAZAN: BARIŞ METE

Erzurum'da "Çifte Minare" olarak bilinen yapı, Anadolu'daki en büyük medrese ve eğitim kurumdur. 1253 yılında yapımı tamamlanan yapının en belirgin özelliği, tuğla kaplı minarelerinin yapı-

minin yarım bırakılmış olmasıdır.

Aşağıda, "Çifte Minare"nin yapımının neden tamamlanamadığının öyküsünü bulacaksınız:

O dönemlerin ünlü bir ustadından iki minareli bir medrese yapması istenmiş. Usta toparlamış

malzemeyi, bir de çırağını almış yanına... ıracak biraz toymuş, bilgizimmiş, çok deneyimi yokmuş. Ancak ‘‘Hiş yoktan iyidir’’ diye duişunmiiş usta... ‘‘Belki yanımıda çalışır da benden bir şeyler kapar, meslek sahibi olur yavrucak...’’

Harcı birlikte karıştırmışlar, tuğları birlikte dizmeye başlamışlar. ıracak içinden hoşnutmuş. En iyi ustanın çırağı olmak, her babayığı-din harcı değilmiş, ne de olsa...

‘‘Ne kapsam kardır’’ diye duişunmiiş ve bir yandan eli işindeyen, bir yandan da ustasının her yaptığını gözüyle, kulağıyla izlemeye koyulmuş.

‘‘Oğlum, koş su getir’’ dermiş usta, ıracak koşar, anında getirirmiiş suyu... ‘‘Oğlum şu demiri bk bakalım’’ dermiş usta, ıracak o anda bkverirmiiş demiri...

ıracak ilk haftadan sonra, işin kabasını iyiden iyiye kavramış; ama bu öğrendikleriyle yetinmemiiş, sorular üstüne sorular sormaya da başlamış ustasına...

Onun, ‘‘Usta şu işi neden böyle yaptık?’’, ‘‘Ustam, bununla bunu neden bu oranlarda birbirine kattık?’’ gibi sorularını usta büyük bir zevkle yanıtlamış.

Genç çırağının işini böylesine içtenlikle öğrenme isteği, işine dört elle sarılması ve öğrendiklerini başarıyla uygulaması, çok hoşuna gitmiş ustanın... Hoşuna gitmekle de kalmamış, bir güven de duymaya başlamış çırağına... O

denli güvenmiş ki çırağına, öteki minarenin yapım işini tümüyle ona bırakmış:

‘‘Haydi bakalım, ben bu minareyi yaparken sen de öteki minarenin yapımına başla’’ demiş.

Genç ıracak büyük bir coşkuy-la başlamış kendine emanet edilen minareyi yapmaya... alışması ilerledikçe ve minare yavaş yavaş yükselmeye başladıkça, bu kez önemli bir ayırım çarpmaya başlamış ustanın gözüne... Çırağın yapmakta olduğu minare, giderek daha da başka bir güzellikle çıkar olmuş ortaya...

‘‘Vay bizim meraklı ıracak vay’’ diye söylenmiş kendi kendine... ‘‘Amm da cevher varmış meğer, bizim ocukta...’’

Her geçen gün minare daha da yükseldikçe, genç çırağın yeteneği de her gün daha da belirgin bir biçimde gözler önüne çıkıyormuş.

Ustasının gönlünde çırağına hayranlık duygusu o denli güçlenmiş ki, onun hemen her insana özgü mesleksel kıskançlık duygusunu yeşertmemiiş bile...

Kendi yapmakta olduğu minarenin, ustasının minaresinden daha güzel olduğunu genç ıracak da görmeye başlamış. O da ayırdına varmış, kendi minaresinin daha güzel olduğunun...

Hatta, kendi kendine konuşmaya başlamış bile bu konuda:

‘‘Benim işiliğim meğer daha güzelmiş, ustamın işçiliğinden’’ de-

miş içinden... ‘‘Benim minarem, onun yaptığı minareden çok daha güzel oluyor, benim işiliğim, onun işçiliğini gölgede bırakıyor...’’

Genç çırağın kendi işçiliğine olan hayranlığı ve güveni, delikanlılık döneminin rüzgarıyla ve deneyimsizliğiyle birleşince, kısa sürede şımarıklığa dnşmiiş. Usta-ıracak ilişkisinin meslek yaşamında ne denli önemli olduğunu, bildiği herşeyi ustasından öğrendiğini yavaş yavaş da değil, hızla unutmaya başlamış.

Her şımarıklık gibi, onun bu şımarıklığı da sonunda küstahlığa, hatta terbiye yoksunluğuna dnşmiiş. Olur olmadık yerlerde ve incir çekirdeğini doldurmayan nedenlerle ustasına dik dik konuşmaya, ona ters ters yanıtlar vermeye başlamış. Ustası, genç ırağındaki bu tavır değişikliğini izliyor; ama içten içe üzülmesine karşın, büyük bir sabır göstererek, bu tavırları görmezden geliyormuş.

Usta bu ‘‘ustalığını’’, bir yere değin başarıyla srdrebilmiiş; fakat çırağının o son gün yaptığı bir küstahlık karşısında daha fazla dayanamamış, büyüklüğünün ve ustalığının onurunu zedeletmek adına, büyüklüğünü de, ustalığını da bir anda unutuvermiş.

Kendisinden duymaya alışık olmadığı bir ses tonu ve ifadeyle çırağının kendisine su getirmesini söylediğini duyunca usta, iinin en içinde bir sızı duyumsamış.

ırağının, ‘‘Ben çok susadım, usta... Git bana karşıdaki şu çeşmeden bir testi su getir’’ sözleri, ucu sivri, iki yanı keskin bir bıçak gibi saplanmış iinin en içine...

Kendi kendine, ‘‘Usta idim oldum şeğirt, al testi suya şeğirt’’ dedikten sonra, yapımının yarısına geldiği minarenin üstünden inmiş, karşıdaki çeşmeye gitmiş, elindeki testiye su doldurduktan sonra gelmiş, bu kez çırağının yapmakta olduğu minareye tırmanmış, su testisini çırağına vermiş. Sonra aşağı inmiş, birkaç adım ötedeki kendi yapmakta olduğu minarenin tepesine çıkmış ve... Ustası kimliğiyle, çırağına son ustalık dersini vermiş:

Kendini minareden aşağı atmış. Ustasının tüm hareketlerini büyük bir merakla izleyen ıracak, sonunda onun kendini minareden aşağı atması karşısında, bir anda ayırdına varmış kendisinin ıracak olduğunun...

Bir ıracak kimliğiyle o da ustasından aldığı en son ıracaklık dersini öğrendiğini kanıtlamış ustasının karşısında... O da işini bırakmış, o da kendini atmış aşağı, yapmakta olduğu minarenin tepesinden...

Erzurum’da ‘‘ifte Minare’’ diye bilinen, ikisinin de yapımı tamamlanmamış karşılıklı iki minare, şimdi biri ustalığın, öteki ıracaklığın gurur anıtları olarak sürdürüyorlar varlıklarını ve anlamlarını...•

- Güneş, Dünya'dan 330,330 kat daha büyüktür.
- Bir köstebek bir gecede 90 m. tünel kazabilir.
- Dünyada her yıl 50 binden fazla deprem olmaktadır.
- Bir zarın herhangi bir yüzüyle onun tam arka yüzündeki rakamların toplamı her zaman 7'dir.
- İnsanlar parmak izinden, köpekler burun izinden tanınır.
- Boğalar renk körüdür, bundan dolayı matadorun elindeki beze saldırırlar, rengi ne olursa olsun.
- Elmalar sabahları insanları uyanık tutmak için en verimli kafein kaynağıdır.
- Kibrit kutusu büyüklüğündeki altın külçesi, yufka gibi açılarak bir tenis kortu büyüklüğüne değin yırtılmadan uzatılabilir.
- Ortalama bir buzdağı 20.000.000 ton gelir.
- Bugüne değin ölçülmüş en büyük buzdağı, 200 mil uzunluğunda ve 60 mil genişliğindedir ve Belçika'dan daha büyük bir yüzölçümüne sahiptir.

BİLMENİZ GEREKMEYEN BİLGİLER

GÖNDERİ: MESUDE AKSUNGUR

saklandığı yerde yangın çıkınca, su kullanılarak bu yangın söndürülmeye çalışıldı. İyice ısınmış olan çanın üzerine su dökülünce çan çatladı ve kullanılmaz duruma geldi.

•Bugüne değin kaydedilmiş en büyük dalga, 1971 yılında Japonya'nın İshigaki Adası'nda 85 metre yüksekliğine ulaşmıştır.

•Rusya'da doğudan batıya doğru yolculuk yapılırsa, onbir saat kuşağı geçer.

•Norveç'in kuzeyinde, her yaz 14 hafta gece gündüz güneşli geçer.

•Buckingham Sarayı'nda 602 oda bulunuyor.

•Hindistan'daki yıllık doğum sayısı, Avustralya'nın toplam nüfусundan fazladır.

•Eiffel Kulesi'nin tepesine çıkana değin 1792 basamak vardır.

•Aktif bir volkanik dağı olmayan tek kıta Avusturalya'dır.

•Eskimolar hiçbir zaman bahse girmez.

•Eskimo dilinde kar yağışlarının farklarını tanımlamak için kullanılan yirmiden fazla sözcük vardır.

•Monako'nun ulusal orkestrası ordusundan daha geniş bir kadroya sahiptir. •

Bir Simit Parası ile Zenginliği Yakalamak

DERLEYEN: ÖZÜM LARÇIN

Günün son dersinin sonuna gelmişti. Öğrenciler çıkmak için sabırsızlanıyor-du. Defter ve kitaplarını çantalarına koydular. Zil çalar çalmaz, dışarı çıkmak için hazırlandılar. Yalnızca Ali hazırlanmamıştı. Gecikmek için de elinden geleni yapıyordu. Sonunda zil çaldı. Öğrenciler bir anda kapıya yöneldi. Ali yerinden kalkmadı. Ağır ağır eşyasını topladı. Bir yandan göz ucuyla öğretmenine bakıyor, bir yandan da arkadaşlarının gitmesini bekliyordu.

Öğretmeni onun bu durumunun ayırına vardı ve "Hayrola Ali" dedi. "Eve gitmeyecek misin?"

Ali son arkadaşının da çıktığını görünce yanıt verdi:

"Sizinle konuşmak istiyordum öğretmenim."

"Peki" dedi öğretmeni. "Ne söyleyeceksin bakalım?"

"Ahmet arkadaşımız var ya..."

"Evet, ne olmuş Ahmet'e?"

"Durumları pek iyi değil galiba... Annesi, beslenme çantasına iyi şeyler koymuyor."

"Eee?"

"Ona yardım etmek istiyorum. Ama benim yardım ettiğimi bilirse üzülür. Günde bir simit parası biriktirip her hafta size versem, siz de ona verseniz?"

Cebinden bir avuç bozuk para çıkarıp öğretmenin masasının üzerine koydu.

Nurhan Öğretmen paraya dokunmadı. Sandalyesine oturup Ali hakkındaki bilgilerini yokladı.

Bildiği kadarıyla ailesinin durumu çok iyi değildi. Bu çalışkan ve sevimli öğrencisi, ne kadar da iyi niyetli ve düşünceliydi.

Zengin bir ailenin çocuğu değildi. Buna karşın yardım etmek istiyordu. Üstelik yardım ettiğinin bilinmesini istemiyordu. Nurhan Öğretmen, “Dur bakalım Ali” dedi. Bildiğim kadarıyla sizin de maddi durumunuz

pekiyi değil. Yanlış mı biliyorum?”

“Doğru biliyorsunuz öğretmenim. Babam gündelikçi... Çoğu zaman iş bulamıyor. Ama ben de çalışıyor, para kazanıyorum.”

“Nerede çalışıyorsun Ali?”

“Simit satıyorum öğretmenim...”

Nurhan Öğretmen yine durup düşündü. İyiliğin bu kadarına ne demeliydi şimdi? Bunun gerçekleşmesi zordu. Onu, bundan vazgeçirmek için bir çare bulmalıydı. Bunu yaparken, sevimli öğrencisini de kırmamalıydı. Onunla biraz daha konuşursa, belki bir yolunu bulurdu.

Nurhan Öğretmen, Ali’ye döndü ve “Büyüyünce ne olmak istiyorsun?” diye sordu.

“Çok zengin bir iş adamı...”

“Niçin?”

“İnsanlara daha çok yardım etmek için...”

“Güzel” dedi Nurhan Öğretmen. “Bak şimdi Ali, Ahmet’in ailesinin durumu pekiyi değil, bu doğru. Ama sizinki de bundan pek farklı değil. İstersen acele etme. Çok zengin olduğun zaman insanlara yardım edersin. Olmaz mı?”

“Olmaz” dedi Ali. “Şimdi yapmalıyım.”

“Neden olmaz Ali?”

“‘Ağaç yaşken eğilir’ deniliyor. Şimdiden iyilik yapmayı öğrenmezsem büyüdüğümde hiç yapmam. Şimdiden iyilik yapmayıp bunu zenginlik günlerime ertelersem, zengin olduğum günlerde de daha zengin olduğum günlere erteler kendimi kandırılmış olurum.”

“Ayrıca büyüdüğüm zaman çok zengin bir iş adamı olmak istiyorum. Zamanında yatırım yapmayanlar büyük iş adamı olamazlar.”

Nurhan Öğretmen, karşısında büyük biri varmış gibi dinliyordu. “Bu sonuncusunu anlamadım” dedi.

“Açıklayayım öğretmenim” dedi Ali. “Şimdi, çok zengin olmadığım için, ancak günde bir simit parası kadar yardım edebili-

yorum. İleride zengin olunca elim alışmış olur.”

Nurhan Öğretmen’in gözleri dolmuştu. Başını “Evet” anlamında sallarken Ali’yi evine yolladı. Sınıfa geri dönerken okulun boşaldığının ayırına vardı.

Eşyalarını toplamak için masasına döndüğünde Ali’nin bıraktığı paraların masanın üstünde kaldığını gördü. Sandalyesine oturdu ve paraları eline aldı. Hiçbir para ona bu kadar değerli gelmemiştir.

Sanki elinde dünyanın en değerli incilerini, yakutlarını, elmaslarını tutuyordu. Hatta bu paralar onlardan bile değerliydi.

Hiç bırakmak istemeyen bir duyguyla sımsıkı kavradı bu bozuk simit paralarını... Oturduğu yerden kalkamadı Nurhan Öğretmen... İçinin dolduğunu, tanımsız duygulara boğulduğunu duyumsadı. Birden boşalan sağanak yağmurlar gibi ağlamaya başladı.

Kendine geldiğinde yavaş adımlarla sınıftan çıkıp okuldan ayrılırken Bekçi Sadık’ın hayretleri içinde, “Ne oldu hocam?” demesini bile duymayan Nurhan Öğretmen, bekçinin şaşkın bakışları altında akşamın alaca karlılığına karışvermişti. •

Bir kentin merkezine yakın bir yerde, kalabalık trafiğin içinde tehlikeli bir tren hemzemin geçidi vardı. Henüz elektronik sinyaller, yanıp sönen kırmızı ışıklar ve çalan çanlar yoktu. Tek güvenlik önlemi olarak gündüzleri elinde kırmızı bayrak, geceleri de kırmızı fener sallayan bir bekçi vardı.

Bu geçitte bir gece ağır bir kaza oldu ve birçok kişi yaşamını kaybetti. Soruşturma açıldı, kuşku bekçinin üzerinde toplandı; fakat kendisine ne sorulursa sorulsun, bekçinin tek yanıtı vardı:

“Görevimin başındaydım efendim ve fenerimi sallıyordum.”

Sorgulama çok uzun sürdü; ancak başka bir kanıt bulunamadığından, bekçi serbest bırakıldı.

Mahkeme binasından çıkarken bekçi kendi kendine şu sözcükleri mırıldanıyordu:

“Şükürler olsun, fenerin yanıp yanmadığını sormadılar.” •

“Satranç”ın Yanıtları

Problem: 2# ? 1. Ad5 (1... Şxd5 ya da 1... c5 2. Ve4+# 1... Şf5 2. Vh5+#)

Oyun Sonu: 1. Ka6!! Vxa6 2. b8A+ Fxa6 3. Şxb8 Şd6 4. Şa8 Şc7 5. d6/d5 Fb7+# •

GÖZLEMLER, İZLENİMLER

Engin Ünsal

Duvardaki resimler

O zlemek çok güzel ve çok anlamlı bir duygudur. İnsan bu yaşamdan yolcu ettiği yakınlarını, uzun yıllardır görmediği ve belki de hiç göremeyeceği dostlarını, çocukluğunu, gençlik yıllarını ve sisler arkasında kalmış günlerini tanımsız acılar içinde özler.

Bu geçmişe duyulan özlemin kimi kareleri müt-hiş keyif verici, kimi kareleri hüznün denizinin dalgalarına gömülüdür. Hele kimi geceler odanızda yalnızken, balkonunuzda saksıdaki karanfilin kokusuyla ciğerlerinizi doldururken hele bir de içerideki odadan Mahler'in müziğinin notaları karanlığın üstüne uçuşuyorsa yağmur yüklü bir bulut gibi duyumsarsınız kendinizi... Bu güzelliği göz pınarlarınızda biriken iki damla gözyaşıyla zenginleştirdiğiniz zaman özlemin çarmihına kendinizi germiş sayılırsınız. Ne keyifli, acısı ne doyumsuz duygularla doludur böyle anlar... Bunu ancak yaşayan ve duyan bilir.

Ben tüm bunlardan öte çocukluğum, gençlik yıllarımın geçtiği kasabaları, kentleri ve onların unutamadığım kokularını özlüyorum. Babamın memuriyeti dolayısıyla çocukluğum Tatvan, Bitlis, Diyarbakır, Çankırı, Kozlu ve Zonguldak'da geçti. Bu kasabaların ve kentlerin yollarında ya kamyonla ya da kara trenle yolculuk yaptık. Bu yolculuk-

lar ne denli yorucu ve zorsa vardığımız yerlerdeki anılarım kar altından boy veren kardelen çiçekleri denli güzeldi.

Aradan bunca yıl geçti ve ben bu kasabalara ve kentlere, çok istediğim halde, bir türlü gidemedim. Kimi geceler düşlerimde o denizin kıyısında, meyve bahçelerinin yollarında kendimi yürürken görüyorum ve tatlı bir heyecanla ürperiyorum.

Bir süredir geçmişe duyduğum özlemi bir fotoğrafta yaşıyorum. Sabahları spor yapmak için gittiğim bir kapalı spor salonu var. Geniş duvarlarına büyük boyutlarda fotoğraflar asıyorlar. Son günlerde o duvarlardaki fotoğrafları hayranlıkla izliyorum. Birinde bir genç adam sarp bir kayalıktan aşağıya, derin bir vadiye ipe tutunarak inmeye çalışıyor. Ötekisinde bir delikanlı sörf tahtasının üzerinde, ardından gelen saçları beyaz köpüklerle donanmış büyük bir dalganın önünden kaçmaya çalışıyor.

Benim hayran olduğum fotoğraf üçüncüsü... O kocaman fotoğrafta arkası dönük bir adam bir tepeden yarım ay biçimindeki bir kıyıya bakıyor. Kıyının sol ucunda, kıyıdan biraz uzakta, denizin ortasında bir kaya duruyor. Kıyıyı çevreleyen tepelerde yalnızca ağaçlar var. Deniz dingin ve mavimsi... Tepedeki adam denizi seyrediyor ve kimbilir neler düşünü-

yor? O adamı kıskanıyorum. Çünkü seyrettiği kıyı, tıpkı benim çocukluğumun en güzel yıllarını yaşadığım Kozlu'nun kıyısına benziyor. Benziyor değil tıpkısının aynısı adeta... Fotoğrafı çeken usta sanki evler yapılmadan, insanlar gelmeden önceki bir zamanda Kozlu'nun çevresine kurulduğu o koyun fotoğrafını çekmiş.

Dayanamıyorum, yavaşça duvara doğru yürüyorum. Fotoğrafın altına geldiğimde fotoğraftaki adama sesleniyorum:

“Elini uzat dostum, senin yanına gelmek, yıllar öncesinde kalmış kasabamı yeniden görmek ve güzellikleri seninle paylaşmak istiyorum” diyorum.

Adam hafifçe gülüyor ve bana doğru elini uzatıyor. Uzattığı sınımsız eli tutuyorum ve adam beni yavaşça bulunduğu tepeye doğru çekiyor.

Yüzüme serin bir rüzgar elinin değdiğini duyumsuyorum. Sevinçle ürperiyorum. Adama, “Sağ ol dostum, ben izinle aşağılara inip bu çok özlediğim kıyıda gezinmek istiyorum” diyorum. Adam gülüyor. Bir şey söylemiyor. Yalnızca başını sallıyor.

Heyecan içinde bayırdan aşağıya kıyıya iniyorum. Benim yılların gerisinde bıraktığım aynı kıyı... Dalgalar kumsalı uykusundan uyandırmak istemez gibi, uyuyan bir çocuğun saçını okşar

gibi, usulca geliyor ve beyaz ince köpüklerini bir öpücük gibi kumların üstüne bırakıyor.

O küçük dalgaların arkasında oynayan gümüş balıklarını görüyorum. Bunlar acaba gömleğimi mi ağ yapıp yakalamak istediğim balıklar mı? Daha çok heyecanlanıyorum ve arkama dönüp kıyıya evler koyuyorum. Kıyının ucundaki yamaçta oturduğum evi yeniden görüyorum. Penceresinde saatler boyu durup dalgaların, martıların sesini dinlediğim pencere öyle karşımda duruyor. Anem kesinlikle mutfakta akşam için yemek hazırlıyordur. Kardeşlerim kapı-

*Düşünüyorum da o sislerin
ardında kalan kasabalara,
kentlere yeniden
gidebilsem kimbilir nasıl
mutlu olurdum? Beni
kimsenin tanımadığı, benim
kimseyi tanımadığım
sokaklardan geçerken neler
düşünürdüm acaba?*

nın önündeki ağacın altında evcilik oynuyorlardır. Ben ortaokula gitmek üzereyim. Eylül ayını beklerken duyduğum heyecanı yeniden duyuyorum. Birden babam beliriyor kapıda... Evde ne kadar halı, kilim varsa sırtlayıp yan komşumuz bakkalın evine götürüyor. Bir taksidi ödeyebilmek için ondan borç alacak ve karşılığında tüm maddi varlığı olan iki halıyla bir kilimi ona rehin edecek. Babam parasız, ama ideali büyük... Ona saygı duyuyorum.

Sonra birden aşağıdan Battıkayık Özdemir'in sesini duyuyorum. “Hadi gel balığa gidelim” diyor. Kayığının sık sık dalgalı denizlerde batırdığı için herkes onu “Battıkayık” diye çağırıyor. O ise her seferinde bu seslenişlere gülererek yanıt veriyor. Sevinçle aşağıya iniyorum, Özdemir'in sandalını denize indiriyoruz ve denizin ortasındaki büyük kayayı dolanıp Öküşne'ye doğru kürek çekiyoruz. Deniz balık kaynıyor. Akşama dek iki kova uskumru tutuyoruz. Sonra birden ortalık kararıyor. Ne olduğunu anlamaya çalışırken ışıklar yeniden yanıyor ve kendimi o fotoğrafın önünde Kozlu'yu özlerken buluyorum. Spor salonunun

ışıklarının bir gidip gelmesi beni o tatlı düşümden uyandırıyor. Çok üzülüyorum ve gerçeğin aynasına yeniden dönüyorum.

Düşünüyorum da o sislerin ardında kalan kasabalara, kentlere yeniden gidebilsem kimbilir nasıl mutlu olurdum? Beni kimsenin tanımadığı, benim kimseyi tanımadığım sokaklardan geçerken neler düşünürdüm acaba? Gitmek ve tümüyle değişmiş sokaklar, yeniden kurulmuş mahalleler, evler beni

mutlu eder miydi bilmiyorum. Gitmek ve özlediklerini göremeyerek üzölmek mi yoksa herşeyin yerli yerinde olduğunu sanarak özlemini sürdürmek mi? Hangisinin doğru olduğunu karar veremiyorum.

Siz doğduğunuz, büyüdüğünüz, sokaklarında çocukluğunun en güzel günlerini bıraktığınız kasabaları, kentleri özleyorsunuz? Özlediğinizde ne yapıyorsunuz? Benim gibi oturup hü-

zünleniyor musunuz, yoksa atlayıp bir trene, bir vapura, bir arabaya çocukluğunuzun o yemyeşil kıyılarına mendil sallıyor musunuz? Oraya vardığınızda yaşadığınız duygularınızı, izlenimlerinizi oturup sizinle saatlerce konuşup paylaşmak isterdim. Yaşamın her evresinin güzel olduğunu bilerek bu konuşmayı yapmak kimbilir ne kadar keyifli olurdu. •

enginunsal34@smileadsl.com

Akıl hastanesinin görevlilerinden biri bahçede gezerken iki hasta gördü. Hastalardan biri ağacın üstünde, ötekiye ağacın altında bir şeyler yapıyordu. Hemen yanlarına gidip ağacın altında duran hastaya “Arkadaşın yukarıdaki ne yapıyor?” diye sordu.

Hasta hemen yanıt verdi:

“Şu yukarıdaki mi?” dedi. “Sen ona bakma... Ceviz ağacından armut toplamaya çalışıyor.”

Görevli bu yanıtı çok şaşırdı. Bu kez de aklını kurcalayan ikinci sordu:

“Peki ya sen burada ne yapıyorsun?” dedi.

Hasta bu soruya da hemen yanıt verdi:

“Ben de düşen armutları topluyorum.” •

Ahmet, satranç meraklısı arkadaşı Mehmet’e gittiğinde onu evde, köpeğiyle satranç oynarken buldu. Bir süre ikisini de seyrettikten sonra kendini frenleyemedi ve duygularını arkadaşına açıkladı:

“Senin bu köpeğin, yaşamımda görüp göreceğim en akıllı köpek” dedi. “Böyle akıllı bir köpek ne daha önce gelmiştir dünyaya ne de bundan sonra gelebilir...”

Mehmet, arkadaşı Ahmet’e ters ters bakmaya başladı:

“Sen de işin aslını bilmeden amma da abartıyorsun” dedi. “Beş oyundan üçünü ben kazandım. O ancak ikisini kazanabildi...” •

Mankafa Poldi

“Hawaii’de havalar mükemmel... Her gün güneşli ve sıcak...”

“O zaman insanlar orada neden söz ediyorlar?”

“Doktorların bir bölümüne niçin ‘Deli doktoru’ diyorlar?”

“Niçin olacak... O doktorlar deli de onun için...”

“Şuna bak Poldi, köpek daha 1 yaşında nasıl da sıçıyor. Oysa bizim bebek de bir yaşında, yürüyemiyor bile...”

“O denli önemli bir şey değil ki... Köpeklerin dört ayakları var.”

“Bak Poldi, bu yüz yıllık pulun değeri 1 milyon TL’dir.”

“Peki o zamanlar bu pulu nasıl satın alabiliyorlar, neye yapıştırıyorlardı?”

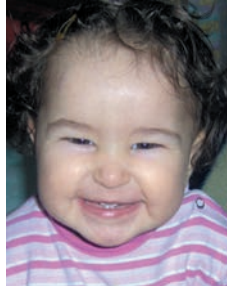

Anne ve Babalardan **Nine ve Dedelerden**

Gönderi adresi: *Bütün Dünya, MIMOZA 4/9, D: 1, Ataşehir,*
34750, *İstanbul* e-posta: *butundunya@butundunya.com.tr*
(e-posta ile göndereceğiniz fotoğrafların 150 KB'den fazla olmamasına lütfen özen gösteriniz.)

Elif Wing, ABD

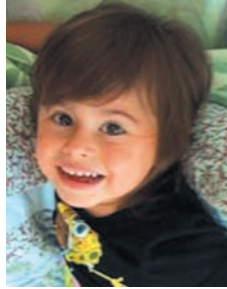
Nisa Keleş, Ankara

Sila Demirhan, Ankara

Cemre Cevrim, Samsun

Erva Ezel, İstanbul

Faik Ekin Akagündüz, Kocaeli

Meriç Kaan Kuntemür, Antalya

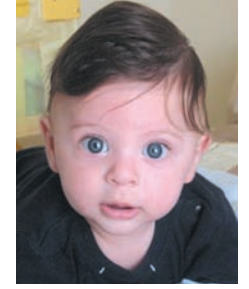
Tunç Gürel, Bursa

Oğuzhan Demir, Rize

Şevval Baykal, Tekirdağ

Yiğit Ayca, Ankara

Dila Özhayta, Gaziantep

Kayra Metin Taşçılar, Hollanda

Oğulları, Kızları ve Torunlarından **Nineler ve Dedeler**

Bende Demir, İzmir

Huriye ve İbrahim Alyüz, Denizli

Heykeli eritilmeyen Roma imparatoru

Marcus Aurelius, Roma İmparatorluğu'na parlak bir dönem yaşatan beş iyi imparatorun sonuncusu ve içlerinde filozof olanıydı. Asil bir ailenin iyi eğitim almış çocuğu olarak, dönemin geçerli kurallarının tersine, epik akılcılığı övmüş ve erdemli bir yaşama yönelmişti.

YAZAN: OĞUZ ATABEK

Yönetmen Ridley Scott tarafından 2000 yılında beyazperdeye aktarılan "Gladiator-Maximus" filminde, İmparator Marcus Aurelius rolünü Richard Harris oynamış, Maximus'u Russel Crowe canlandırmıştı.

Köleliğin geçerli olduğu Roma'da Maximus'un kurulu düzene, despot yönetime meydan okuyuşunu ve kişisel özgürlüğü için verdiği savaşımı anlatan Oscar Ödüllü filmde, İ.S. 180 yılında, 59 yaşında ölen Roma İmparatoru Marcus Aurelius'un son günleri anlatılıyordu.

Aurelius, Roma İmparatorluğu'na parlak bir dönem yaşatan beş iyi imparatorun sonuncusu ve içlerinde filozof olanıydı.

Asil bir ailenin iyi eğitim almış çocuğu olarak, dönemin geçerli kurallarının tersine, epik akılcılığı övmüş ve erdemli bir yaşama yönelmişti.

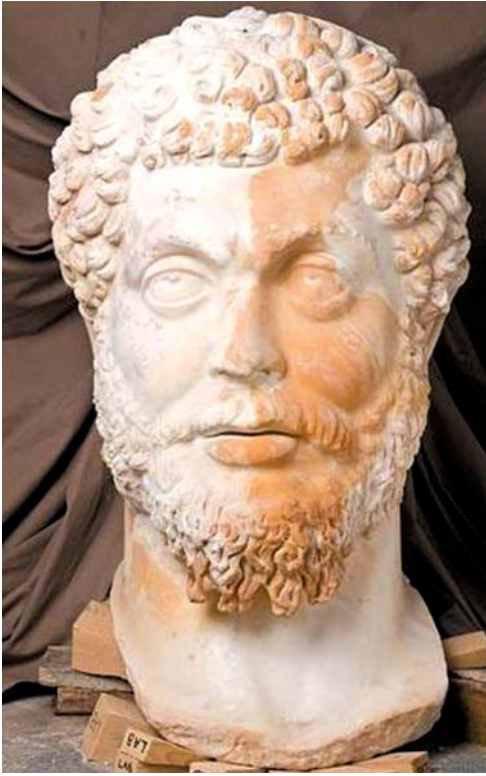
Gladyatör eğlencelerinde kör kılıçlar kullanılmasını emretmiş ve kanlı oyunlara çok fazla yüz vermemişti.

Böylesi özelliklerine karşın, başarılı bir asker ve saygı uyandıran bir lider olan imparator, Roma'da çok sevilmişti.

Muzaffer komutanın anısına yapılan at üzerindeki heykeli, bugün Roma'da Hristiyanlık öncesi dönemden kalan tek orijinal imparator heykeli olarak, Piazza del Campidoglio'da sergilenmektedir.

Bu bronz heykel, benzerle-

ri gibi ilk Hristiyanlar tarafından eritilmemişti.

Marcus Aurelius “Kendime Düşünceler” (Ta eis Eauton) adlı yapıtını İ.S. 170-180 yılları arasında, askeri harekâtları esnasında kağıda dökmüştü.

Basılmak amacıyla değil, ilke ve düşüncelerini kendince not etmek için yazıyor, 12 kitaptan oluşan bu yapıtında, yaşam hakkındaki düşüncelerini aktarıyordu.

2002 yılında İtalya’da basılan madeni Euro’ların üzerine heykelinin basılması da, Marcus Aurelius’un ayrıcalığını vurguluyordu.

İşte bu imparatorun bir dev heykeli, ülkemizde yapılan arkeolojik kazıda bulundu. Bur-

dur’daki Sagalassos Antik Kenti’nde yapılan kazılarda, dev heykelin baş bölümü ve kimi parçalarına ulaşıldı.

Belçikalı ve Türk arkeologlar tarafından 12 yıldır yürütülen kazılarda Marcus Aurelius’un heykeli, kentteki Roma hamamının en büyük odasında yapılan kazılarda çıkarıldı.

Markus Aurelius’un 4,5 metre olduğu sanılan heykeli, antik kentteki hamamın 1,250 metrelik en büyük odasında bulunmuştu.

Heykelin bir metre yükseklikteki baş bölümünde, imparatorun karakteristik özelliklerinden büyükçe gözleri ve sakalı belirgin bir biçimde tasvir edilmişti. Heykelin bir başka parçası ise, 1,5 metre uzunluğundaki koluydu.

Roma hamamının 540 ve 620 yıllarında yaşanan iki depremde zarar gördüğü sanılıyor.

Aynı Roma hamamında geçen yıl da, beş iyi imparatorun üçüncüsü sayılan ve İ.S. 117 ile 138 arasında Roma’yı yöneten İmparator Hadrianus’un da bir heykeli bulunmuştu.

Burdur’un Ağlasun ilçesindeki Sagalassos kenti, bir zamanlar bölgenin önemli bir merkezidi.

Heykelin bulunması, dünyada da büyük yankı uyandırmıştı. •

1 yaşıңызdayken sizi elle-riyle besledi ve yıkadı, tüm gece ağlayıp onu uyutmayarak teşekkür ettiniz.

2 yaşıңызdayken size yürüme-yi öğretti, size seslendiğinde odadan kaçarak teşekkür ettiniz.

3 yaşıңызdayken size özenle yemekler hazırladı, tabağınızı masanın altına dökerek teşekkür ettiniz.

4 yaşıңызdayken elinize rengarenk kalemler tutuşturdu, evin tüm duvarlarına resim yaparak teşekkür ettiniz.

5 yaşıңызdayken sizi cici kı-yafetlerle süsledi, gördüğünüz

HÂLÂ SİZİNLEYSE!

GÖNDERİ: FAHİR ÖNER

ilk çamur birikintisine atlayarak teşekkür ettiniz.

6 yaşıңызdayken okula değin sizinle yürüdü, sokaklarda “Git-miyecceeeeem” diye ağlayarak teşekkür ettiniz.

7 yaşıңызdayken size bir top armağan etti, komşunun camını kırarak teşekkür ettiniz.

11 yaşıңызdayken sizi arkadaşınızla sinemaya götürdü, “Sen bizimle oturma” diyerek teşekkür ettiniz.

12 yaşıңызdayken zararlı TV programlarını seyretmenizi istemedi, o evde değilken hepsini izleyerek teşekkür ettiniz.

19 yaşıңызdayken okul har-

camalarınızı karşıladı, sizi araba-yla yerleşkeye götürdü, arkadaşlarınız alay etmesin diye yerleşke kapısında vedalaşarak teşekkür ettiniz.

21 yaşıңызdayken iş yaşamı ve kariyerinizle ilgili size fikir vermek istedi, “Ben senin gibi olmayacağım” diyerek teşekkür ettiniz.

22 yaşıңызdayken kep giyme töreninizde size gururla sarıldı, Avrupa yolculuğu için para isteyerek teşekkür ettiniz.

25 yaşıңызdayken düğün harcamalarınızı karşıladı, sizin için hem mutlu oldu hem çok duygulandı, siz dünyanın bir ucuna taşınarak teşekkür ettiniz.

30 yaşıңызdayken bebek bakımı hakkında size akıl vermek istedi, “Artık bu ilkel yöntemler kullanılmıyor” diyerek teşekkür ettiniz.

40 yaşıңызdayken sizi arayıp bir akrabanızın doğum gününü anımsattı, “Anne işim başımdan aşkın” diyerek teşekkür ettiniz.

50 yaşıңызdayken o çok has-talandı, hafta sonunda onu görmeye gittiginizde mutlu oldu, ona yaşlıların çocuk gibi nazlı olduğunu söyleyerek teşekkür ettiniz.

Derken bir gün... O yaşama veda etti. O güne değin onun için yapmadığınız ne varsa, o anda kalbinize bir yıldırım gibi düştü. Eğer hâlâ sizinleyse, şimdi onu her zamankinden daha çok sevin. •

1001 Güzel Söz

Derleyen: Halil Can

KONUŞMAYA değer olanlarla konuşmazsan, insanları yitirirsin. Konuşmaya değer olmayanlarla konuşursan, sözcükleri yitirirsin. Bunu bilenler insanları da sözcükleri de yitirmezler.

Konfüçyüs

KİMİ yıkılışlar daha parlak yükselmelerin destekleyicisidir.

W. Shakespeare

BİZİM gereksinimimiz olan insanlar “Olanaksız” üzerine ihtisas yapmış insanlardır.

Theodore Roethke

ÖRNEK her zaman kuraldan daha yararlıdır.

Samuel Johnson

ZAMAN bizim sahip olabildiğimiz en az şeylerden biridir.

Ernest Hemingway

AĞZINDA bal olan arının, kuyruğunda iğnesi vardır.

John Lyly

BEN parantezleri sevmem, bana ne biliyorsun onu söyle.

Ralph Waldo Emerson

ZAYIF noktalarımı ve güçlü yanlarımı iyi bilirim savaşıma hazırım demektir.

Cornelia Parker

GÖREV inanç olmadan yapılamaz.

Benjamin Disraeli

GÜLMESİNİ bilmeyen bir insan yalnız ihanet etmekle kalmaz, kendi yaşamını bile bir ihanete dönüştürür.

Carlyle

RÜZGARLAR ve dalgalar her zaman en yetenekli denizciden yanadır.

Edward Gibbon

İNSANIN gözü karanlıkta da iyi görmez, çok parlak ışıktaki da...

Montaigne

DÜŞEN bir çığda hiçbir kar taneşi kendisini olup bitenden soğurumlu tutamaz.

Winston Churchill

DÜŞÜNCELERİNİ gereğinde değiştirebilen kişiler, düşünebiliyorlar demektir.

E. Wescott

Mantık Bilmecesi, Bulmaca

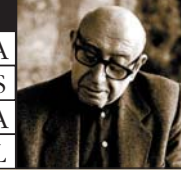
Aralık Ayı Yanıtları, Çözümleri

Mantık Bilmecesi

Adı	Döğduğu ay	Aldığı ders	Katılamama nedeni
Ahmet	Nisan	Biyoloji	Uyuyakaldı
Mustafa	Şubat	Aritmetik	Otobüsü kaçırdı
Mehmet	Mayıs	Edebiyat	Ateşi çıktı
Orhan	Mart	Kimya	Annesi hastalandı
Yılmaz	Haziran	Fizik	Unuttu

Bulmaca

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	F	E	R	Z	A	N	Ö	Z	P	E	T	E	K		T
2	A	T	E		T	A	L	İ		R	E	Z	E	N	E
3	Z	E	Y	T	İ	N		L	Ö	K		İ	N	E	K
4	I	R		E	K	E	N	E	K		E	N	E	Z	E
5	L		İ	Z		M	İ		Ç	E	N	E		A	L
6	H	O	L		D	O		S	E	R	İ		E	K	
7	Ü	R	E	M		L	A		L	E	K	E		E	K
8	S		N	A	İ	L		B	E	K		K	E	T	E
9	N	E	M		M	A	D	E	R		N	İ	L		R
10	Ü	M	E	R	A		A	N		M	E	N		F	E
11	D	E		E	L	E	M		T	İ	N		Y	E	M
12	A	T	A	M	A	N		K	E	N	E	V	İ	R	
13	Ğ		S		T	A	Y		N	T		E	T	İ	K
14	L	A	R	A		Y	A	R		A	N	T	İ	K	A
15	A	S	İ	L	L	İ	K		A	N		O	K		S
16	R	İ		L	İ		I	R	K						
17	C		G	E	M	İ		A	S	A					
18	A	L	E	G	O	R	İ	K		S					
19		A		R	N		M	A	S	A					
20	A	L	T	O		D	A	M	A	L					

KARELER VE RAKAMLAR

Cahit Batum

$$\begin{array}{ccc}
 \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} & \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} & \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} + \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} = \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} \\
 \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} - \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} = \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} \\
 \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} + \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} = \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array}
 \end{array}$$

Lütfen dikkat edin: 0-9 arasındaki rakamlar, her soru grubunda değişik biçimlerle simgelenmektedir.

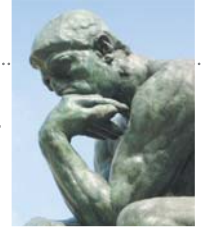
$$\begin{array}{ccc}
 \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} - \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} = \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} \\
 \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} - \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} = \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} \\
 \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} - \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} = \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline \text{X} \\ \hline \end{array}
 \end{array}$$

Cahit Batum'dan "Kareler ve Rakamlar"ın Aralık Ayı Çözümü:

$$\begin{array}{r}
 374 + 388 = 762 \\
 423 - 222 = 201 \\
 797 + 166 = 963
 \end{array}
 \begin{array}{r}
 896 - 333 = 563 \\
 421 - 204 = 217 \\
 475 - 129 = 346
 \end{array}$$

MANTIK BİLMECESİ

Prof. Dr. Yüksel Bozer

O gün beş genç, değişik alışveriş merkezlerine gittiler ve farklı sandviçler yediler. İpuçlarına dayanarak bu gençlerin adlarını, doğum yıllarını, hangi alışveriş merkezine gittiklerini ve yedikleri sandviç çeşidini bulunuz.

İPUÇLARI:

- 1- Esin'in doğum yılı 1974 değildi.
- 2- 1974 doğumlu gencin gittiği alışveriş merkezi Antares değildi.
- 3- Salamli sandviç yiyen Ali'ydi.
- 4- Peynirli sandviç yiyen genç, Ankamall'e giden Necla'dan bir yıl sonra doğmuştu.
- 5- Rozbifli sandviç yiyen gençle Ahmet'in doğum tarihleri ya 1971 ile 1972 yıllarından birer tanesiydi ya da 1973 ile 1974'ten.
- 6- Ceba'da sandviç yiyen genç 1970 doğumluydu.
- 7- Sosisli sandviç yiyen Armada'da geziniyordu. Bu genç 1973 doğumlu Gülgün değildi.

	1970	1971	1972	1973	1974	Ankuva	Ankamall	Ceba	Antares	Armada	Salamli	Peynirli	Sosisli	Rozbifli	Jambonlu
Esin															
Ahmet															
Ali															
Gülgün															
Necla															
Salamli															
Peynirli															
Sosisli															
Rozbifli															
Jambonlu															
Ankuva															
Ankamall															
Ceba															
Antares															
Armada															

Adı	Doğum yılı	Alışveriş merkezi	Sandviç çeşidi

YukselBozer@butundunya.com.tr

SATRAÇ

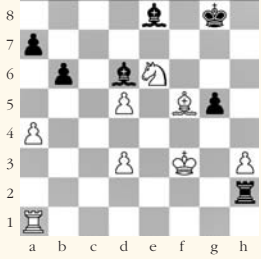
Mustafa Yıldız

38. SATRAÇ OLİMPİYATLARI'NDAN İLGİNÇ KONUMLAR

Değiş, Değiş, Kazan!

Haznedaroğlu-Conquest, B 42, 1.4

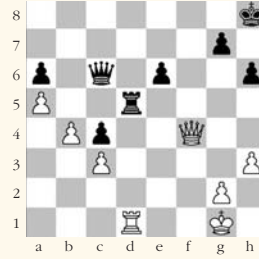
Siyah ayrık piyonları başına dert. 39. Kd4 (Son kaleyi de değişeceğiz; ama bizim istediğimiz karede.) 39... Kg5 (Mat tehdidi) 40. Ve4 Kd5 41. Kxc4 (Beyaz bir piyon öne geçti. Vezir kanadı piyonları çok güçlü.) 1-0

Şah, Şah, Kazan!

Njili-Can B 30, 2.2

39... Fh5+ 40. Şe3 Ke2+ 41. Şd4 Fe5+ 42. Şc4 Fxa1 0-1

Açılıştta Baskılı Oyun

Arosemena-Erdoğan B 96, 3.2

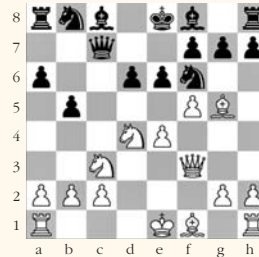
9... b4 10. Acb5 (Beyaz, alet feda ediyor; ama sonu yok.) axb5 11. Fxb5+ Fd7 12. fxe6 Fxb5 13. Axb5 Vc5 14. Fxf6 fxe7 15. Ad4 gxf6 Oyun 42'nci hamleye değin siyahların bir alet üstünlüğü ile oynandı. 0-1

Tuzak

Haznedaroğlu-Pan C 02, 3.3

18. Kc2! (Küçük bir kandırmaca! Şimdi a4 karesindeki at boşta kalmış gibi... 18. Axb4 19. axb4 (Oysa 19... Fxa4 oynarsa siyahlar, beyazı 20. Kxc8 hamlesi kurtarıyor. Boşuna öldü at.) 1-0

İLERİ KARAKOL

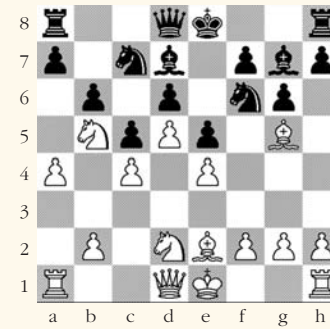
Açık ve yarı açık hatlarda destek noktaları bulunmasının büyük önemi vardır, özellikle bu noktalar, rakibin alanında ise...

Destek noktaları, piyonların yardımıyla oluşur. Açık ya da yarı açık hatta böyle bir noktaya yerleşen piyon destekli aleti Nimzowitsch, "Outpost" (İleri Karakol) olarak adlandırmıştır. "Outpost" görevini çoğunlukla at üstlenir. Ancak son (kenar) dikeylerde "outpost" rolünü oynamak için ağır aletler de uygundur.

Eğer, ileri karakol görevini başka alet üstlenebiliyor ya da açık dikeyde geçer piyon oluşuyorsa outpost aleti başka bir aletle değiştirilebilir.

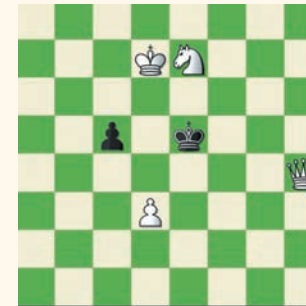
Petrosian-Pilnik, Amsterdam, 1956

1. d4 Af6 2. c4 c5 3. d5 e5 4. Ac3 d6 5. e4 g6 6. Af3 Fg7 7. Fg5 Aa6 8. Fe2 Ac7 9. Ad2 Fd7 10. a4 b6 11. Ab5 11... Fxb5, yararsız değişme. 12. cxb5 O-O 13. b4! h6 14. Fxf6 Vxf6 15. O-O Kfd8 16. Ac4 Ff8 17. g3 cxb4 Siyahın aktif devam yolları yok. 18. Vb3 Şg7 19. Kfc1 (19. Vxb4 Ae6) 19... h5 20. Ae3 Ae8 21. Vxb4 Kdc8 22. Kc6 Vd8 23. Kac1 Af6 24. Ff1! (24... Ad7'yi engelliyor.) 24... Kcb8 25. Fh3 a6 26. Ke1! Zarif bir konumsal hamle, b6 zayıflığından yararlanmak istiyor. Atı c4'e yerleştirecek, bunun için e4 piyonu korunmalı. 26... axb5 27. axb5 Ah7 28. Ac4 Ka2 29. Fg2 Vf6 30. Kf1 Ag5 31. Vb3 Kba8 32. h4 Ah7 33. Kxb6 Ka1 34. Kc6 K8a2 35. Ve3 (35... Vxf2+ korunuyor.) 35... Vd8 36. b6 Beyaz kolay kazanır.

PROBLEM

Bennink, 1919

2# ?

OYUN SONU

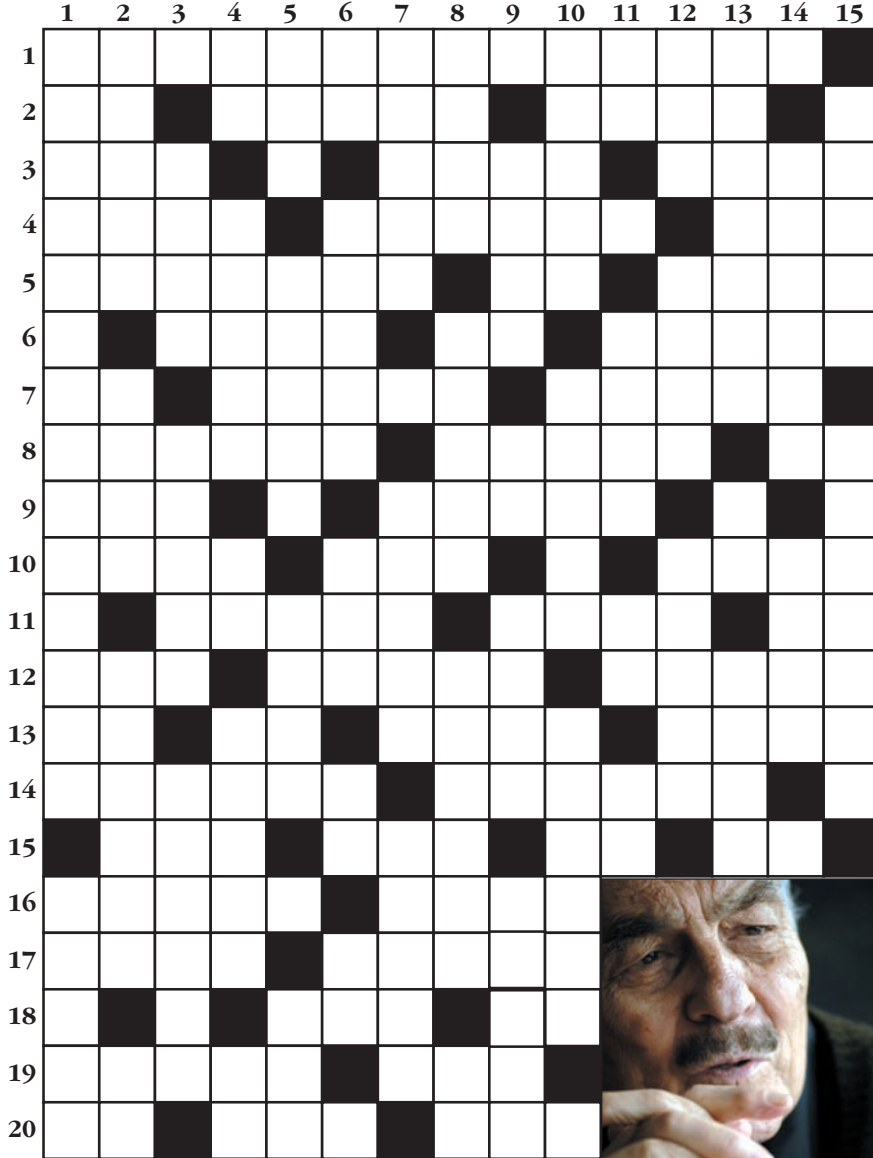
Bogossyan

Beyaz kazanır

Çözümler 137'nci sayfamızdadır.

MustafaYildiz@butundunya.com.tr

SOLDAN SAĞA: 1) Fotoğrafta görülen ressamımız. 2) Bir görevi yürütmek için merkez olarak seçilen yer. - Trafiği yoğun olan ana yol. - Ayakta duran, var olan. 3) Mikroskop camı. - Ayaklar üzerine oturtulmuş tabladan oluşan mobilya. - Uzun süreden beri. 4) Bir şeyin erebileceği uzaklık, menzil. - Güneyle ilgili. - Bir mevsim. 5) Pişmanlık. - Bir soru sözü. - Dört kenarı eşit geometrik şekil. 6) Bir kadın giysisi. - Şaşkınlık belirten bir ünlem. - Mağlup. 7) Bilgisiz kimse. - Elekten geçirme. - Bilimsel bir gerçeği göstermek, bir yasağı doğrulamak, bir varsayımı kanıtlamak amacıyla yapılan işlem. 8) Yağmur. - Eklembacaklılarda bulunan özel solunum kanalları. - İlave. 9) Eski, telli bir Türk çalgısı. - Bir şeyin yerine ona eşdeğer başka bir şey kullanma. 10) Yardım dileme. - Karsı ilindeki ünlü harabeler. - Kır yaşamı içinde aşk konusunu işleyen kısa şiir. 11) "..... Behram" ("Lanetli Ömrün Kurlangıçları", "Yine de Gülümseyerek" adlı kitapları da bulunan şair ve yazarımız). - Bir batında doğan bebeklerin her biri. - Eski Mısır'da güneş tanrısı. 12) "..... Kendini Daha Çok Sevdirmeden" (Tuna Kiremitçi'nin bir yapıtı). - İri bir bezelye türü. - Eski kitapların satıldığı yer. 13) İşaret. - Eski dilde ilaç. - "..... Mektupları" (Oya Baydar'ın bir yapıtı). - Keçi sütünden yapılan Yunan peyniri. 14) Kauçuktan elde edilen esnek bir madde. - Kenevir. 15) Değerli bir taş. - Sahip. - Bir haber ajansının kıs yazılışı. - Dünyanın uydusu. 16) Tınlama. - Eski Türkler'de çocukları koruyan ana tanrıça. 17) Çevik. - Hastalıklı, çelimsiz. 18) Ceylan. - Satrançta bir taş. 19) Anıt. - Gümüş. 20) Sodyumun simgesi. - "Kendi kendine" anlamı taşıyan bir örnek. - Kaynağı mitolojik çağlara dayanan telli bir çalgı.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1) "Benimle Oynar mısın", "Gece Yalanları" adlı albümleri bulunan 1950 doğumlu ses sanatçımız. - Yağma. 2) Özsu. - Eski dilde yemek, yiyecek. - Üretim. - Baryumun simgesi. 3) Sindirim sisteminin bir parçası. - Türk musiki-sinin gelmiş geçmiş en büyük ud virtüözlerinden olan Ermeni asıllı sanatçımız. - Endüstri, uran. 4) Kabaca evet. - Yas. - Nike-lin simgesi. - Ankara'nın bir semti. - Bir nota. 5) Parlak tüyleri olan bir papağan türü. - Tanrı ile insan arasında aracılık yaptığına ve nurdan olduğuna inanılan manevi varlık. - Koruyan, koruyucu, himaye eden. - Avrupa Topluluğu'nun eski kısaltması. 6) Brıçte sanzatunun kısa yazılışı. - Erkeklerin ve kadınların giydiği, genellikle önden düğmeli, kalçayı örten, kollu üst giysisi. - İsviçre'de bir ırmak. - İlgi eki. - "Şöyle böyle" anlamında kullanılan bir sözcük. 7) "..... Akbağ" (tiyatro sanatçımız). - Edebiyatta hayvanları konuşturma sanatı. - Memeli bir balık. 8) Cezayir'de bir liman kenti. - Salahiyet. - Damak sesleriyle başlayan sözcükleri ve heceleri tekrarlayarak birdenbire söyleyen ve keserek konuşan. - Vilayet. 9) Erkek ördek. - Arjantin'in plaka imi. - Geri verme. - En çok. 10) Ürdün'de bir liman kenti. - Ağız boşluğunun tavanı, tabanı. - Yardım. 11) Olumsuzluk belirten bir örnek. - Kayıklarda dümene takılan kısa saplı kol. - Duman lekesi. - Rusça'da evet. 12) Asya'da bir ülke. - Asalak bir böcek. - Göreceli. 13) Kabaca. - İsim. - Hastalıktan zayıf düşen güçsüz çocuk. 14) Halayık. - Gelir. 15) Ters, mayıs. - Vezir ve daha başka devlet büyüklerinin giydikleri bir başlık. •

FilizOskay@butundunya.com.tr

BİZE GÖNDERİLEN KİTAPLARDAN

ÇALIŞMANIN MUTLULUĞU VE SIKINTISI, MİNİ DEV SANAT KİTABI, KÜÇÜK ANILAR

Çalışmanın Mutluluğu ve Sıkıntısı

Alain de Botton
Sel Yayıncılık

Türkiye’de büyük ilgi gören yazarın yeni yapıtı, daha özgün dilinde yayımlanmadan önce dünyada ilk olarak Türkçe yayına çıktı. Botton, okurlarını geziye götürüyor. “Gezi” denince turistik yerler aklı gelmesin. Botton yaşamın içine yolculuk yapıyor.

Kargo, lojistik gemisine, bisküvi fabrikasına, balıkçı gemisine, kişisel gelişim merkezleri...

“Yaptığımız işin bizi mutlu etmesi gerektiği yolundaki kanı, çoğu kişi tarafından paylaşılan bir kanıdır. Tüm toplumlar işe daima çok büyük önem vermiştir, ama çalışmanın bir ceza yahut eziyet

olmadığını düşünen ilk toplum bizimkisidir. İlk kez biz, finansal bir zorunluluğun yokluğunda bile çalışmamız gerektiğini düşünüyoruz. İş seçimimiz bizim kimliğimizi belirleyeceği o denli benimsenmiştir ki, yeni tanıdığımız kişilere sordüğümüz en ısrarlı soru, neredi oldukları ya da ana babalarının kim olduğu değil, ne yaptıklarıdır ve anlamlı bir var oluşa giden yolun mutlaka, kazançlı bir iş kapısından geçmesi gerektiğine dair varsayım çok güçlüdür. Bir zamanlar çalışan birinin mutlu olması mümkün değil gibi görünmüşken, şimdiyse boşta gezen birinin mutlu olması mümkün görünmüyor, işle ilgili yaklaşımlarda görülen bu evrimin aşka dair düşüncelerde de şaşırtıcı paralellikleri vardı. Onsekizinci yüzyıl burjuvazisi bu konuda da zevkli olanı gerekli olana bağladı. Herkesin iş ve aşkla mutluluğu bulabileceği yolunda gayet alicenap burjuva

güvencesinin içinde gizlice çöreklenmiş saygısızca bir acımasızlığın yeni farkına varmışım. İş ve aşk ruhsal tatmin duygusunu kesinlikle vermeyecek şeyler değil, yalnız, hemen hemen hiçbir zaman vermiyorlar.”

Mini Dev Sanat Kitabı

Roberto Carvalho de Magalhaes
Alfa Yayınları

Batı resim tarihini kronolojik sıra ile tarihöncesi dönemden başlayarak aktaran yapıtta Eski Mısır, Antik Yunan, Roma Devri, Bizans ve Erken Dönem Hristiyan Resmi, Gotik Dönem, Rönesans, Barok Çağı, Rokoko ve Vedutismo, Neoklasizm ve Romantizm, 19’uncu Yüzyılın Diğer Sanat Hareketleri, Empresyonizm, Post-Empresyonizm bölümleri bulunuyor. Her bölümün başında o dönemi, ressamı ve teknikleri anlatan bir sunuş yazısı ardından resimlere yer veriliyor. Beşyüze yakın resmin daha iyi anlaşılması için sözcükler, tanımlar ve kavramlar da okura anahtar olarak veriliyor. “Sanat sayesinde sadece bir tek dünyayı kendi dünyamızı görmek yerine katbekat fazlasını görüyoruz. Ne kadar özgün sanatçı varsa, evrende dönüp duran dünyadan ve birbirinden tama-

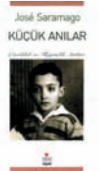
men farklı o kadar çok dünyaya sahibiz demektir” sözlerinin ışığında hazırlanan yapıt bir anlamda da insanlık tarihinin özeti. Kitabın tasarımı görsel bir resim şenliğini sürekli elinizin altında taşıma olanağı sunuyor.

Küçük Anılar Çocukluk ve İlkgençlik Anıları

José Saramago
Can Yayınları

1998 yılında Nobel Edebiyat Ödülü’ne değer görülen yazarın çocukluk ve ilkgençlik anıları hem çocukların hem de yetişkinlerin ilgisini çekecek tatla. Türkçe’ye kazandırılan son yapıtları “Körlük ve Görmek” yanında “Küçük Anılar” yazarın nerelerden beslendiğini gösteriyor. Hiç yakınmadan büyük bir yoksulluk içinde geçen çocukluk yıllarını kendine özgü şiirsel anlatımla okurlarıyla paylaşıyor. Köyün içindeki acı yakıcı çocukluğun büyük bir kentin kenar mahallesinde biçimlenişinin öyküsü.

Kitabın son bölümünde fotoğraf albümü, siyah beyaz zamana direnen fotoğraflara düşülen dip notlar bir zamanların Türkiye’si gibi... Hızlı değişimin ardından hafızalarda kalanlar...•

**BİR FOTOĞRAF
BİN SÖZCÜĞE BEDELDİR**
Gönderi: Mesude Aksungur, Ankara

Diyaliz malzemelerinde kalite güvencesi.

Vaksan, ileri tıp merkezlerinin laboratuvar cihaz ve malzeme gereksinimleri için güvenilir çözümler üretiyor.

Vaksan, böbrek sağlık merkezlerinin

- Diyaliz Sarf Malzemeleri,
- Diyaliz Koltukları,
- Mikrovasküler Laser Doppler Perfüzyon Ölçme Cihazları

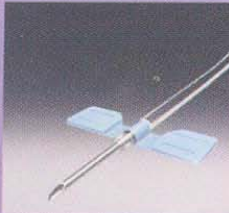
için dünyanın en iyi markalarıyla işbirliği yapmaktadır.

Vaksan, hizmet ve güvence önceliklerini Başkent Holding çatısı altında sunuyor.

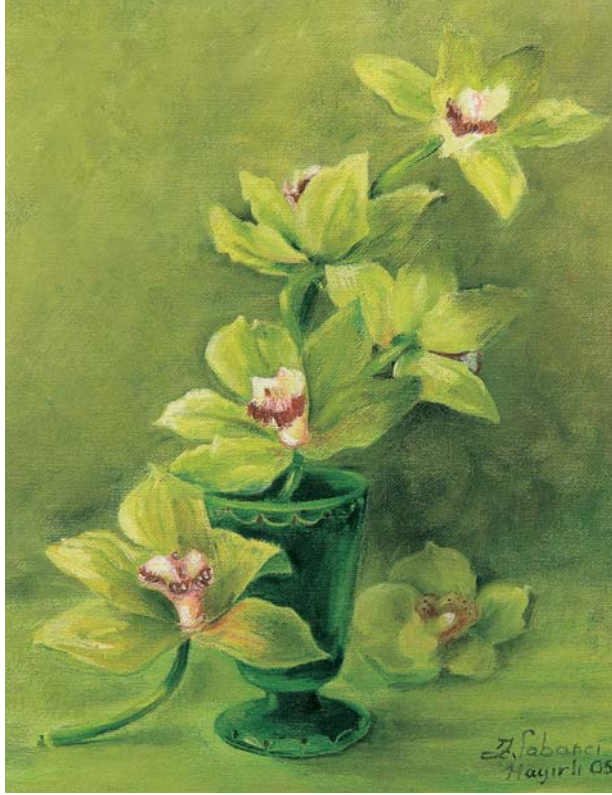

Vaksan Sağlık Tesisleri

Laboratuvar ve Sağlık Malzemeleri Tic. ve San. A. Ş.
11. Sokak No: 40 / 6, 06490 Bahçelievler Ankara
Tel: (0312) 221 01 72 - 223 51 43
Faks: (0312) 212 05 23
www.baskentholding.com.tr

TÜRK RESSAMLARI: Z. HAYIRLI SABANCI

ORKİDELER

ISSN 1301-7608

9 771301 760320